

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин та суспільних комунікацій**

**ПРОБЛЕМИ АНЕКСОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ В СУЧАСНИХ
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

студентка 6 курсу, 603 групи

Карпенко Христина Василівна

Керівник:

кандидат політичних наук,

доцент **Стецюк А.В.**

До захисту допущено на засіданні кафедри

протокол № _____ від _____ 2022 р.

Зав. кафедрою _____ д.політ.н. Макар В.Ю.

Чернівці – 2022

Анотація

Проблеми анексованих територій в сучасних міжнародних відносинах є однією із найбільш складних і актуальних подій для всього світу. Обговоренню цієї проблеми та опису основних конфліктів в міжнародному суспільстві в XXI столітті присвячена дана робота.

Питання Близького Сходу залишається відкритим. Дана тема зачіпає ізраїльсько-палестинський конфлікт та війну в Перській затоці. Описано передумови, перебіг та наслідки конфлікту.

В 2014 році Російська Федерація окупувала українські території та розпочала війну на Сході країни. Крим став глобальним викликом для всієї Європи. Розглянуто і проаналізовано перебіг подій на Сході України з 2014 по 2021 роки та знайдено основні загрози для іноземних держав та світових організацій.

24 лютого 2022 року розпочалось широкомасштабне вторгнення Росії в Україну. Це стало не тільки українською проблемою, а кризовою ситуацією для всієї Європи. Детально описано перебіг подій в Україні від 22 лютого 2022 року до сьогоднішнього та розглянуто реакції міжнародної спільноти та ситуацію, яка склалася.

Встановлено і розкрито головні поняття анексії, окупації, агресії. Розглянути основні терористичні події, які відбувалися чи відбуваються в сучасний період.

***Ключові слова:** Анексія, Окупація, Агресія, Війна, Збройний конфлікт, Ізраїль, Палестина, Кувейт, Ірак, Росія, Кавказ, Україна, Міжнародне товариство, Міжнародне право, Санкції, Російська агресія, ООН, Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, територіальна цілісність, Європейський Союз.*

Annotation

The problems of annexed territories in modern international relations are one of the most complex and urgent events for the whole world. This work is devoted to the discussion of this problem and description of the main conflicts in international society in the 21st century.

The question of the Middle East remains open. This topic affects the Israeli-Palestinian conflict and the war in the Persian Gulf. The prerequisites, course and consequences of the conflict are described.

In 2014, the Russian Federation occupied Ukrainian territories and started a war in the East of the country. Crimea has become a global challenge for all of Europe. The course of events in the East of Ukraine from 2014 to 2021 was considered and analyzed, and the main threats to foreign countries and world organizations were found.

On February 24, 2022, Russia's large-scale invasion of Ukraine began. This has become not only a Ukrainian problem, but a crisis situation for the whole of Europe. The course of events in Ukraine from February 22, 2022 to the present is described in detail, and the reactions of the international community and the current situation are considered.

The main concepts of annexation, occupation, and aggression have been established and revealed. Consider the main terrorist events that took place or are taking place in the modern period.

Keywords: *Annexation, Occupation, Aggression, War, Armed conflict, Israel, Palestine, Kuwait, Iraq, Russia, Caucasus, Ukraine, International society, International law, Sanctions,, Russian aggression, UN, General Assembly, Security Council, territorial integrity, European Union .*

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Х.В.Карпенко
(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ.....	8
1.1. Наукові підходи до розуміння поняття «анексія», «окупація», «збройний конфлікт».....	8
1.2. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження.....	18
1.3. Висновки до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ АНЕКСІЇ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ	27
2.1. Анексія Ізраїлем Східного Єрусалиму і Голандських висот і спроби врегулювання арабо-ізраїльського конфлікту.....	27
2.2. Питання анексії Кувейту Іраком і його вирішення.....	36
2.3 Висновки до розділу 2.....	46
РОЗДІЛ 3. НЕЗАКОННА АНЕКСІЯ І ТИМЧАСОВА ОКУПАЦІЯ КРИМУ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ 2014-2021 рр.....	49
3.1. Незаконна анексія росією Криму і реакція міжнародної спільноти на неї	49
3.2. Питання про відновлення суверенітету України над півостровом Крим у 2014-2021 рр.....	71
3.3. Висновки до розділу 3	78
РОЗДІЛ 4. РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА І ПИТАННЯ НЕЗАКОННОЇ АНЕКСІЇ ДОНЕЦЬКОЇ, ЛУГАНСЬКОЇ, ЗАПОРІЗЬКОЇ ТА ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ.....	81
4.1. Широкомасштабне вторгнення російської федерації на територію України та міжнародна реакція на нього.....	81
4.2. Незаконна анексія росією Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей України і її наслідки.....	95
4.3. Висновки до розділу 4	100
ВИСНОВКИ.....	103
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	108
SUMMARY.....	129

ВСТУП

Актуальність роботи. Проблеми анексованих територій нині є одними з найактуальніших у сучасних міжнародних відносинах. Як показує історичний досвід, світова спільнота виробила декілька варіантів їх вирішення.

Прикладом першого є дипломатичний і юридичний підхід. Він стосується арабських територій, анексованих Ізраїлем – Східного Єрусалиму і Голандських висот. Однак понад півсотні років засудження анексії в ООН і безліч переговорів не вплинули на ізраїльську позицію, і арабо-ізраїльський конфлікт періодично спалахує знову.

Прикладом другого підходу є силовий. Він був застосований проти Іраку, коли той оголосив анексію Кувейту. І за результатами «Бурі в пустелі» проблема анексії була вирішена.

Пошуки третього варіанту вирішення проблеми анексованих територій тривають нині. І апробуються вони на протії незаконній анексії Криму росією, спробам знищити Українську державність у 1922 р.

Цей третій варіант, як бачимо, пройшов 2 етапи, якоюсь мірою схожих на перші 2 підходи:

- Перший – з 2014 р. – дипломатичний і юридичний, був доповнений санкціями. На жаль він продемонстрував неспроможність вплинути на ядерну державу-агресора, котра не лише не відмовилася від анексованих територій, а й вирішила захопити більше;

- Другий – у 2022 р. – дипломатичний, юридичний і санкційний, був доповнений велетенською матеріальною і військово-технічною допомогою держав ЄС і НАТО Україні як жертві агресивного широкомасштабного вторгнення росії. Тобто не пряме зіткнення коаліції з агресором-анесовувачем, як в Кувейті, а боротьба з ним силами жертви.

Цей другий підхід третього варіанту, як бачимо, розвивався в 2 етапи: до і після того як володимир путін 30 вересня, оголосив про анексію Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей України.

Як буде вирішена проблема анексованих територій? Які механізми протидії анексії є ефективними? Які способи протидії анексії увійдуть в світову міжнародну практику як виняткові, і які як автоматичні? Означені аспекти проблеми прямо пов'язані з теперішньою російсько-українською війною. Адже вирішувати питання незаконного загарбання треба негайно – доки міжнародна спільнота не «звикла», на «змирилася» і мовчазно не визнала новий стан справ. Бо для кремля зупинка війни – перемир'я тощо – це лише час для того щоб зібратися з силами і завдати нового, більш нищівного удару з анексованих територій, які «не шкода». Тому, вважаємо, піднята проблема є актуальною з наукової та практичної точок зору.

Метою роботи є комплексне наукове дослідження проблеми анексованих територій в сучасних міжнародних відносинах

Означена мета визначає наступні **завдання**:

- Визначити наукові підходи до розуміння поняття «анексія», «окупація», «збройний конфлікт»;
- Охарактеризувати стан наукової розробки проблеми та джерельну базу дослідження;
- Проаналізувати анексію Ізраїлем Східного Єрусалиму і Голандських висот і спроби врегулювання арабо-ізраїльського конфлікту;
- Розкрити анексію Кувейту Іраком і протидію міжнародної спільноти їй;
- Встановити реакцію міжнародної спільноти на незаконну анексію росією Криму;
- Проаналізувати перебіг розгляду питання про відновлення суверенітету України над півостровом Крим у 2014-2021 рр.;
- Описати широкомаштабне вторгнення російської фередації на територію України та встановити міжнародну реакцію на нього;

- Проаналізувати незаконну анексію росією Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей України і її наслідки

Об'єктом дослідження є агресивні війни та анексії територій і пошуки шляхів відновлення їх законного міжнародно-правового статусу

Предметом дослідження виступають проблеми анексованих територій в сучасних міжнародних відносинах

Хронологічні рамки дослідження охоплюють 1967-2022 рр., тобто період від захоплення, а потім і анексії Ізраїлем Східного Єрусалиму і Голандських висот до анексії росією Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей України.

Методологія дослідження. Дослідження проблем анексованих територій в сучасних міжнародних відносинах спирається на загальнонаукові та спеціально-наукові методи пізнання. До загальнонаукових методів, які використовуються в даній роботі відносяться аналіз, синтез, дедукція, індукція, аналогія, порівняння, конкретизація, системний підхід, герменевтичний, формально-юридичний, порівняльно-історичний. За спеціально-наукові методи відповідає аналіз і узагальнення основних подій по обраній тематиці.

Джерельна база роботи. У дипломній роботі використано декларації, резолюції, конвенції та інші важливі документи міжнародного рівня, які прямо чи опосередковано пов'язані із питаннями: анексії та окупації територій, конфлікту на Близькому Сході та українсько-російської війни. Використовуються наукові дослідження та статті, які розкривають обрану тематику. Велика увага приділяється іноземним та українським сайтам.

Структура роботи підпорядковується меті та логіці дослідницьких завдань. Вона складається з вступу, чотирьох розділів, поділених на підрозділи, висновків (разом 103 сторінки), списку використаних джерел (134 назви на 21 сторінці), та анотації. Загальний обсяг роботи становить 136 сторінок.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Наукові підходи до розуміння поняття «анексія», «окупація», «агресія»

Поки війна залишалась актуальним поняттям в світі, до того часу міжнародний спокій знаходився в небезпеці. Будь яка держава в будь який момент могла забажати розширення своїх земель і досягнути цього використовуючи агресивну тактику. Питання потрібно було вирішувати і основою вирішення проблеми став Пакт Бріана-Келлога про мирне врегулювання спорів. Перша та друга статті Пакту наголошували: Високі Договірні Сторони урочисто заявляють від імені народів за належністю, що вони засуджують застосування війни як засобу врегулювання міжнародних спорів і відмовляються у своїх взаємних відносинах від такого як зняття національної політики[18] та наполягали на тому, що врегулювання або вирішення всіх спорів або конфліктів, які можуть виникнути між ними, хоч би якого характеру чи походження вони були, має завжди здійснюватися тільки мирними засобами[18]. Держави, які погодилися визнати «Договір про заборону війни як засобу національної політики» мали багато питань до цього документу, та основу було покладено. Фактично країни, підписавши Пакт Бріана-Келлога, зобов'язувались не використовувати збройної агресії для вирішення зовнішніх проблем. Пакт Бріана-Келлога підписаний ще 27 серпня 1928 року та за цей час Ліга Націй задається питанням, як реалізувати документ.

Наступним роком до встановлення контролю над воєнними ідеями держав світу було створено Організацію Об'єднаних Націй. На перших сторінках Статуту ООН зазначено: « ми можемо знайти таке формулювання цілі підтримувати міжнародний мир та безпеку і з цією метою приймати ефективні колективні міри для запобігання і усунення

загрози миру і загрози миру і придушення актів агресії або інших порушень миру»[88]. Наступним документом, який визначав та осуджував воєнні дії була Резолюція 3314 (XXIX) Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1974 року стаття 1 надає наступне поняття агресії є застосування збройної сили державою проти суверенітету, територіальної недоторканності або політичної незалежності іншої держави, або яким-небудь іншим чином, несумісним зі Статутом Організації Об'єднаних Націй, як це зазначено в цій ухвалі[87]. Третя стаття документу точно визначає дії, які вважаються агресивними:

- вторгнення або напад збройних сил держави на територію іншої держави або будь-яка військова окупація, який би тимчасовий характер вона не носила, що є результатом такого вторгнення або нападу, або будь-яка анексія із застосуванням сили території іншої держави або частини її;
- бомбардування збройними силами держави території іншої держави або застосування будь-якої зброї державою проти території іншої держави;
- блокада портів або берегів держави збройними силами іншої держави;
- напад збройними силами держави на сухопутні, морські або повітряні сили, або морські і повітряні флоти іншої держави;
- застосування збройних сил однієї держави, що знаходяться на території іншої держави за згодою з приймаючою державою, в порушення умов, передбачених в угоді, або будь-яке продовження їх перебування на такій території по припиненню дії угоди;
- дія держави, що дозволяє, щоб її територія, яку вона надала в розпорядження іншої держави, використовувалася цією іншою державою для здійснення акту агресії проти третьої держави;
- засилання державою або від імені держави збройних банд, груп, іррегулярних сил або найманців, які здійснюють акти застосування збройної сили проти іншої держави, що носять настільки серйозний

характер, що це рівносильне перерахованим вище актам, або його значну участь в них[87].

В четвертій статті сказано, що вищезгаданий перелік не є абсолютним. В Резолюція 3314 наголошує, що Рада Безпеки ООН, Беручи до уваги Статут ООН може кваліфікувати й інші дії як прояви агресії[87].

В п'ятій статті Резолюції 3314 (XXIX) Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1974 року зазначається:

- Ніякі міркування будь-якого характеру, будь то політичного, економічного, військового чи іншого характеру, не можуть слугувати виправданням агресії.

- Агресивна війна є злочином проти міжнародного миру. Агресія тягне за собою міжнародну відповідальність.

- Жодне територіальне придбання або особлива вигода, отримані в результаті агресії, не є і не можуть бути визнані законними[87].

П'ята стаття стала унікальним кроком Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй.

У доктрині міжнародного публічного права особлива увага приділяється агресії. Над доктриною, окрім науковців та дослідників працювала Комісія міжнародного права. "Схвалений у 1976 р. Комісією міжнародного права текст ст. 19 проекту статей про міжнародну відповідальність держави (за пропозицією Р.Аго) наголошував: 1. Діяння держави, що порушує міжнародне зобов'язання, є міжнародно протиправним Діянням незалежно від об'єкта порушеного зобов'язання. 2. Міжнародно-протиправне діяння, що виникає в результаті порушення державою міжнародного зобов'язання, такого основоположного для забезпечення життєво важливих інтересів міжнародного співтовариства, що його порушення розглядається як злочин перед міжнародним співтовариством у цілому, становить міжнародний злочин. 3. З дотриманням п.2 і відповідно до чинних норм міжнародного

права міжнародні злочини можуть, зокрема, виникати у результаті: а) тяжкого порушення міжнародного зобов'язання, що має основоположне значення для забезпечення міжнародного миру і безпеки, такого, як зобов'язання, що забороняє «агресію»»[49, с.125]. Отже, за Майснером, агресія - міжнародне правопорушення, яке глибоко вражає інтереси інших суб'єктів міжнародного права. Автор доходить висновку: “По-перше, підкреслюється право держави – жертви агресії вживати заходи, що спричиняли б обмеження прав держави-агресора, не підпорядковуючись загальному зобов'язанню, спробувати попередньо добитися відшкодування спричинених збитків. По-друге, визнається право жертви агресії у порядку самооборони негайно вдатися до застосування збройної сили, що заборонено стосовно інших випадків як реакція на міжнародно-протиправні діяння іншої сторони навіть у ситуаціях відмови відшкодувати заподіяну шкоду. По-третє, визнається, що у випадку агресії, на відміну від усіх інших можливих міжнародно-протиправних діянь, третя держава може надати жертві агресії допомогу із застосуванням збройної сили. І, нарешті, по-четверте, (головним чином у радянській доктрині) звертається увага на можливість застосування щодо держави-агресора комплексу обмежувальних та інших заходів після того, як агресію вже припинено»[49].

Доба географічних відкриттів принесла багато нових територій, які не були заселені і не відносились до жодної з країн світу. Латиський вислів став визначенням для таких земель: “terra nullius”, або іншими словами «нічия земля». Оскільки новознайдені землі не належали до жодних держав, то країни, які бажали розширити свої території, поспішали захопити простір. Таким правом користувались, в основному, країни Заходу. В наш час, напевно, не залишилось невідкритих, вільних територій, тому деякі держави знаходять інші способи розширення, одним з яких є окупація. Отже “...об'єктом воєнної окупації сьогодні може бути виключно територія іншої держави, на якій виникає специфічний режим, який є своєрідним синтезом (взаємодією) двох національних правових систем (права окупаційної держави

і права окупованої держави) та норм міжнародного гуманітарного права”[50, с.33].

Документи, яким надано право налаштовувати правила окупації наступні:

- Конвенція про закони і звичаї суходільної війни від 29 липня 1899 року,
- IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі від 18 жовтня 1907 року, Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року,
- Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 14 травня 1954 року. Якщо аналізувати положення вищезгаданих
- Конвенцій можливо розгледіти основну ідею права збройної окупації, яка полягає у тому, щоб залишити стан речей окупованих території без змін.

Під час таких доводів фундаментом слугують принцип територіальної цілісності держав та принцип незастосування сили або погрози силою. Впливає висновок, що окупація – це тимчасово захоплені землі, які не змінюють міжнародно-правового статусу. Цікавим залишається факт, що на державу, яка окупувала покладаються гуманітарні зобов’язання. Наприклад, в IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додатку до неї задокументовано: «Положення про закони і звичаї війни на суходолі з фактичним переходом до рук окупанта повноважень легітимної влади він вживає всіх залежних від нього заходів для того, щоб, по можливості, відновити і забезпечити громадський порядок і безпеку, дотримуючись існуючих у країні законів, за виключенням, коли це абсолютно неможливо»[40].

IV Конвенція доводить, що: «територія визнається окупованою, якщо вона фактично перебуває під владою армії супротивника. Окупація

поширюється лише на ту територію, де така влада встановлена і здатна виконувати свої функції»[40]. Отже, стаття доводить, що тільки ті території визнаються окупованими, які знаходяться під владою країни-окупанта.

Доктрина сучасного міжнародного публічного права зберігає вислови “*occupatio bellica*” та “*occupatio quasi bellica*”, які означають воєнну окупацію. Олександр Марусяк зазначає, що: “...міжнародне право по суті ототожнює *occupatio bellica* та *occupatio quasi bellica* та не розділяє відмінностей в окупаційному режимі, який виникає в ході обох видів окупацій... А якщо окупація певної території відбувається із грубими порушеннями норм міжнародного права, то, на нашу думку, її можна розцінювати також і як акт агресії, навіть в разі відсутності фактичних бойових дій або повномасштабної агресивної війни”[9, с.40]. “*occupatio bellica*” і “*occupatio quasi bellica*” відрізняються між собою. “*Occupatio bellica*” необхідне юридичне визначення збройного конфлікту, а “*occupatio quasi bellica*” воно не потрібне.

Щоб окупація визнавалася міжнародним суспільством, державі-окупанту потрібно встановити на захопленій території "своїх" представників в органах державної влади та розмістити "свої" війська. Є вдале визначення попередньо згаданої думки: “...територія лише тоді вважається окупованою, коли окупант, зайнявши її своїми військами, встановив на ній свої органи управління...Окупація, таким чином, спрямована на те, щоб позбавити колишній уряд можливості здійснення на окупованій території своєї влади”[9, с.194]. Визначення підсилюють норми міжнародного публічного права та доктрини, резолюції, статті, відгуки. Міжнародний комітет Червоного Хреста заявляє, що “На їхню думку, щоб довести наявність окупації відповідно до МГП, необхідно для існування трьох кумулятивних складових:

- 1) Фізична присутність збройних сил держави на території іноземної держави без її згоди;
- 2) Здійснення владних повноважень на всій території або її частинах іноземними силами замість органів місцевої влади;

3) Суттєва або повна неспроможність чинних органів місцевої влади здійснювати свої повноваження через непогоджену присутність іноземних сил”[8, с.5].

Отже, військові сили однієї держави на землях іншої держави без згоди означають тільки окупацію. Немає якоїсь певної кількості солдатів яких повинна надіслати країна-агресор для підпорядкування території, проте де-факто це повинне бути таке число, яке зможе не тільки захопити землі, а й підтримувати там громадський порядок. “Кількість іноземних військ не може визначатися заздалегідь і може бути різною в залежності від обставин (наприклад, ефективний контроль може бути встановлений внаслідок розміщення іноземних військ в стратегічних місцях на окупованій території, що дає змогу окупаційній державі направляти війська в розумні терміни з метою ствердження своєї влади)” [8, с.6] зазначено в «Global Rights Compliance LLP Endeavour House».

“Ефективний контроль” - концепція в міжнародному праві, яка передбачає встановлення відповідальності держави за протиправну діяльність організацій та осіб, офіційно непідконтрольних їй, однак фактично контрольованих нею. Також концепція покладає на державу відповідальність за дотримання прав і свобод громадян на територіях, підконтрольних таким організаціям.. За певними науковими визначеннями ефективний контроль приходить ”...з моменту встановлення присутності іноземних військ такою, що враховується для цілей визначення застосовності права окупації, є можливість іноземних військ поширювати владу на іноземну територію, а не фактичне та конкретне здійснення такої влади[8, с.7]. Поняття ”ефективний контроль“ часто згадується в рішеннях ЄСПЛ. В судовому рішенні ЄСПЛ по справі “Мозер проти Республіки Молдова та Росії” від 23 лютого 2016 року в Заяві № 11138/10 перелічені наступні пункти контролю : ”«ПМР» може тільки продовжувати існувати і протистояти молдовським і міжнародним зусиллям у справі вирішення конфлікту, а також принести демократію і верховенство права в регіон через російську військову, економічну і

політичну підтримку. У цих умовах високий рівень залежності «ПМР» від російської підтримки чітко свідчить про те, що Росія продовжує здійснювати ефективний контроль і вирішальний вплив на владу «ПМР»»[89, пункт 110]. Третій же чинник виключає будь які дії чинних органів місцевої влади. Наукова стаття включає ідею, що ”Вимога суттєвості означає, що не існує вимоги окупації всієї території. Якщо органи влади окупованої держави продовжують функціонувати в окремих частинах окупованої території, проте такі частини "ефективно відокремлені від решти окупованої території", територія продовжує вважатися окупованою. Так само, той факт, що усунена держава або війська, які діють від її імені, спроможні вести бойові дії, що призводить до встановлення нетривалого або тимчасового контролю над певними частинами такої території, не змінює правовий режим окупації”[8,с.7].

Поняття анексії та її відмінність від окупації

Європейська спільнота розрізняє окупацію та анексію. Друге у них викликає особливе невдоволення та несприйняття. Світові держави переконані, що землі здобуті шляхом анексії не мають правомірного підґрунтя. Юристи присвячують цій темі особливу увагу. В статті І. М. Макарова підкреслено: “...міжнародне право не визнає завоювання відчуження території або частини території, здійснене внаслідок агресивної війни, оскільки це суперечить *jus contra bellum*(латинською Право запобігання війни). Завоювання в принципі може бути здійснене лише державою, що виступає проти агресора”[50, с.195]. Також зазначено, що ”Анексія апріорі є неправомірною дією, а тому не породжує жодних правових наслідків за міжнародним правом. Держава, яка вчинила анексію, повинна понести відповідальність за загальним міжнародним правом”[50 ,с.79]. Міжнародне право вбачає в анексії очевидний знак агресії. ”За міжнародним правом будь-яка територія, яка стала об’єктом анексії, є окупованою територією, на якій однозначно зберігається окупаційний режим з гарантіями, наданими міжнародним гуманітарним правом населенню цієї

території”[50, с.55]. Ідентичні думки прописано в Конвенції про захист цивільного населення під час війни, а саме зі статті 47, «особи, які перебувають під захистом, які знаходяться на окупованій території не будуть у жодному разі та жодним чином позбавлені переваг цієї Конвенції у зв'язку з будь-якими змінами, запровадженими стосовно керівних установ чи управління цією територією внаслідок її окупації, або у зв'язку з будь-якою угодою, укладеною між властями окупованої території та властями окупаційної держави, або у зв'язку з анексією окупаційною державою всієї або частини окупованої території»[41].

“Анексія — насильницьке приєднання території однієї держави до території іншої”[49,с.102]. Також в ” Підручнику міжнародного права для студентів вузів, які навчаються зі спеціальності «Юриспруденція», під редакцією професорів А.А.Ковальова та С.В.Черніченка (одним з рецензентів якого виступає професор А.Я.Капустін) зустрічається ще одне визначення анексії: «Анексія — насильницьке захоплення території іншої держави і видання від повідного юридичного акту про її приєднання». Отже, ознаки анексії в сучасному міжнародному праві:

- 1) протиправне,
- 2) насильницьке діяння,
- 3) яке проявилось у захопленні території іншої держави”[49, с.493].

Національне законодавство, а саме в інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України, яка затверджена наказом Міністерства оборони України № 164 від 23.03.2017 прописано своє визначення поняття «анексія»: «анексія – протиправне насильницьке приєднання однією державою території або частини території іншої держави або будь-якого простору, що перебуває під контролем чи у спільному користуванні міжнародного співтовариства»[61].

Ще один науковець також визначає зміну правового статусу як центральну відмінність між окупацією та анексією” Щодо визначення відмінностей між анексією та окупацією, то найголовнішою ознакою є те, що :”На відміну від

анексії військова окупація не спричиняє зміни приналежності (титулу) території”[53, с.103]. "...анексія – насильницьке приєднання території однієї держави до території іншої. Військова окупація (від лат. *occupatio* – захоплення) – це тимчасове захоплення збройними силами однієї держави території іншої без набуття суверенітету над нею” зазначається в науковому посібнику з міжнародного права [56, с.10]. Рада Безпеки ООН у своїх резолюціях підкреслювала, що ”Окупація не є анексією і не тягне за собою переходу суверенітету окупованої держави. На це неодноразово звертала увагу Рада Безпеки ООН у зв'язку з територіями, окупованими Ізраїлем(п. 2е преамбули резолюції № 242 від 22 листопада 1967 г.), а також з приводу Ірано-Іракського конфлікту(п. 6е преамбули резолюції № 581 від 24 лютого 1986 г.) і війни в Кувейті (резолюція № 662 від 9 серпня 1990 г.)”[88].

В даній роботі виокремлені досить цікаві відмінності окупації та анексії:

- «1) окупація темпорально передуює анексії, адже неможливо приєднати будь-яку територію без попереднього встановлення на ній окупаційної влади;
- 2) окупація не передбачає зміну правового статусу окупованої території, тоді як анексія є приєднанням окупованої території до окупаційної держави;
- 3) анексію слід розуміти як епізодичне явище, тоді як окупацію як явище триваюче – процес аборежим»[61,с.55-56].

Вчені виділяють різні розуміння ідеї анексії - вузького та широкого. В вузькому розумінні анексію виокремлюють як приєднання земель, які відносяться до іншої держави. Контролюється територія як на практиці так і в юридичній теорії, тобто де-факто та де-юре. Такий варіант не має нічого схожого з окупацією, тому що окупація не претендує на юридичні зміни в захоплених територіях. Окупація працює тільки в режимі де-факто. Анексуєючи країна на захоплених територіях, в примусовому режимі, встановлює свій суверенітет. Інша ж країна, на яку напали, в свою чергу боротиметься із новими законами. У широкому значенні анексія – це абсорбція земель способом окупації. В такі моменти відстежується зв'язок

окупації та анексії. Тобто, впливає розуміння того, що окупація є способом для досягнення мети анексії.

Підсумовуючи, можна виділити декілька пунктів, які відрізняють анексію від окупації :

1. У вузькому розумінні анексія редагує правовий статус захоплених земель в той час як окупація не зачіпає цього питання. Також важливою різницею між двома поняттями є «час». Окупація тривалий період досягає своєї мети, а анексія робить це моментально.

2. У широкому розумінні, окупація – це певна зброя в розширенні територій за рахунок іншої держави. Погрузившись детальніше в цю тему впливає, що окупація є елементом анексії. Тобто, щоб досягнути анексії території необхідно пройти процес окупації.

“Якщо ж анексію розглядати у широкому значенні як увесь процес приєднання (завоювання) частини або всієї території держави, то окупація буде необхідним елементом анексії, її першою стадією, а сам механізм анексії спрощено можна зобразити у вигляді послідовності двох наступних кроків: 1) встановлення фактичного контролю над такою територією шляхом воєнної (під час воєнного часу та відкритого збройного конфлікту) чи квазівоєнної (за відсутності прямого зіткнення збройних сил держав-противників) окупації; 2) незаконне видання правового документу відповідним органом окупаційної держави про приєднання окупованої території до неї”[53, с.237].

1.2. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження

Джерельна база дослідження «Проблеми анексованих територій в сучасних міжнародних відносинах» нараховує:

- документи міжнародного рівня,
- декларації ряду світових організацій,
- міждержавних договорів,

- нормативних документів, що визначають зовнішню політику та стратегічну діяльність різних держав світу,
- доповідей політичних діячів світового рівня,
- резолюцій,
- звітів,
- заяв поданих до міжнародних судів та їх рішень,
- заяв офіційних осіб та органів влади урядів різних країн,
- досліджень і статистичних даних з різних питань та тематики.

Варто приділити достойну увагу резолюціям, які відіграють значну роль в розкритті тематики магістерської роботи. Оскільки Пакт Бріана-Келлога підписаний ще 27 серпня 1928 року став основоположним документом про мирне врегулювання спорів, то варто його згадати першочергово. Перша та друга статті Пакту наголошували: Високі Договірні Сторони урочисто заявляють від імені народів за належністю, що вони засуджують застосування війни як засобу урегулювання міжнародних спорів і відмовляються у своїх взаємних відносинах від такого як знаряддя національної політики[18] та наполягали на тому, що врегулювання або вирішення всіх спорів або конфліктів, які можуть виникнути між ними, хоч би якого характеру чи походження вони були, має завжди здійснюватися тільки мирними засобами[19]. Резолюцію 3314 (XXIX) Генеральної Асамблеї ООН створено 14 грудня 1974 року. Документ визначав та осуджував воєнні дії [87].

Одним із проявів агресії виступає окупація. Міжнародна спільнота створила ряд угод, які надавали право налаштовувати правила окупації, а саме:

1. Конвенція про закони і звичаї суходільної війни від 29 липня 1899 року,
2. IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі від 18 жовтня 1907 року,

3. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року,
4. Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 14 травня 1954 року.

Питання Близького Сходу Рада Безпеки ООН регулює за допомогою наступних резолюцій:

1. Преамбула Резолюції № 242 від 22 листопада 1967 року створена для налаштування відносин між Ізраїлем та Палестиною.
2. Преамбула резолюції № 242 від 22 листопада 1967 року, яка наставляє правила дій під час зіткнення Ірану та Іраку.
3. Преамбула резолюції № 581 від 24 лютого 1986 року про війну в Кувейті
4. Резолюція № 662 від 9 серпня 1990 г.)”попередження Іраку від міжнародної спільноти стосовно завершення воєнних дій в Кувейті.

В 2014 році стався конфлікт на пострадянському просторі. Російська Федерація окупувала територію України – Автономну Республіку Крим. Враховуючи цю ситуацію, почесне місце в даній роботі займає Резолюція «Визначення агресії» прийнята Генеральною Асамблеєю в 1974 році. [123].

27 березня 2014 року ухвалена резолюція Генеральної Асамблеї ООН про «Територіальну цілісність України». В даному документі простежується міжнародна позиція стосовно анексії Криму Росією. Іноземні держави, згідно з конвенцією, заявляють про невизнання дій РФ на території України та підтримують цілісність та суверенітет України. [124].

24 лютого 2022 року розпочалось широкомасштабне вторгнення Росії на територію України. Міжнародне суспільство засудило діяння російської влади. Було прийнято значну кількість важливих документів. Одним із таких виявилася Резолюція Генасамблеї ООН від 2 березня 2022 року: «Агресія проти України» [2]. Дана резолюція включала в себе ряд вимог до Росії та міжнародного товариства в цілому, згадувалися основні документи ООН, які засуджують агресію. A/RES/ES-11/2- резолюція створена ООН. В документі

виступають заклики в наказовому контексті до РФ про припинення вогню в Україні і врегулювання ситуації мирним шляхом. [123]

Декларація про принципи міжнародного права щодо дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй закликають країни світу до військової та гуманітарної допомоги Україні. [15]

У Гаазі 1907 року була підписана конвенція, яка залишається актуальною в 2022 році. Конвенція включає основні правила ведення війни. Держави які підписували закон змушені вирішувати конфлікти виключно мирним шляхом. Конвенція де-юре зобов'язувала воюючі сторони звертати увагу на гуманістичні принципи ведення війни. Ідея чудова, та поширювалась вона тільки на її країн-учасниць [39].

Росія стала правопорушником вищезгаданого документу та багатьох схожих законів. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року є однією із таких проігнорованих російською армією норм[41].

Велику кількість даної дипломної роботи було зроблено за допомогою наукових книг, енциклопедій та словників.

Визначення поняття «анексія» та її основні засади знайдено в навчальному посібнику з міжнародного права М. В. Буроменського[57]. Ще одним виданням автора є монографія на тему: «Сучасні проблеми міжнародного права». Питання «окупованих територій» піднімає І. М. Макаров в статті «Поняття і зміст режиму окупації у міжнародному праві». [50]. А. В. Майснер в статті для наукового журналу судової апеляції написав статтю на достатньо актуальну тему: «Формування міжнародного злочину «агресія»: передумови для швидкої кваліфікації його складу» [49]. Порівняння анексії та окупації простежується в першому розділі даної дипломної роботи. Над порівнянням цих двох понять працював О. В. Марусяк в науковій роботі «Анексія і окупація в міжнародному праві: співіснування та протиставлення» [52].

Над питанням Близького Сходу працювали:

- А. Белоногов «Кувейтський кризис». [6]. В своїй роботі Белоногов описав основні виклики, які стали перед Кувейтом під час війни з Іраком
- О. Коппель «Війна в Перській затоці 1990-1991 рр.». Автор до деталей описав воєнні події в Перській затоці. Було розглянуто реакцію іноземних держав. [42].

З 2014 року українсько-російське питання вважається одним з найпопулярніших серед науковців та дослідників. На даний момент числиться значна кількість наукових робіт присвячених даній темі. «Порушення агресивною війною Російської Федерації проти України основних принципів міжнародного права» - праця О. В. Задорожного [25]. Автор аналізує події, які відбуваються на Сході України до 2015 року, а саме окупацію українських земель російською стороною та збройний конфлікт на Донбасі. Колегою О. В. Задорожного в опрацюванні російсько-українського конфлікту став доктор філософії у галузі права Марусяк О В. Дисертація «Агресія проти Криму, його окупація та анексія Російською Федерацією: міжнародно-правовий аналіз» розкриває та проводить глибокий розбір основних законів та міжнародних прав при подіях, які відбуваються на Сході України. Автор використовує історичний, системний, структурно-функціональний та компаративістський методи дослідження [53].

Важливим є повідомлення ООН про те що 7 березня Генеральна асамблея ООН проголосувала за призупинення членства Росії в Раді ООН з прав людини. На якій 93 голоси «за», 24 «проти», 58 «утрималось» та таблиця з детальним перерахуванням голосів[13].

Практично 70 % джерельної бази даної дипломної роботи складають новини та заяви, взяті з інтернет-ресурсів. Веб-сайт Організації Об'єднаних націй та його сторінки є одним із основ постачання інформації. Серед таких інформаційних сторінок числяться:

- сторінка Бади безпеки ООН,

- сторінка Міжнародного суду ООН,
- сторінка ЮНЕСКО,
- сторінка Генерального секретаря ООН,
- сторінка Управління Верховного комісара ООН з прав людини,
- сторінка з Політичних та миротворчих справ ООН,
- сторінка Регіонального інформаційного центру ООН для Західної Європи,
- сторінка з актуальними новинами ООН.

Вище перелічені сайти, при будь яких політичних новинах чи змінах, отримують інформацію першочергово.

Не менш важливим джерелом інформації дипломної роботи стали українські сайти державного рівня. Серед офіційних сайтів України активно використовувались наступні:

- Сайт Постійного представництва України при ООН. На сторінці даного сайту можна знайти актуальну інформацію щодо дій РФ в Україні.
- Сайт Міністерства закордонних справ України де розглядаються останні та важливі події зовнішніх відносин держави.
- Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Сайт зберігає стратегічні програми і цілі в галузі економіки та торгівлі.

Отже, тематика дипломної роботи розкрита за допомогою декларації ряду світових організацій, резолюцій, документів міжнародного рівня, міждержавних договорів, сайтів державних та міжнародних, звітів та заяв офіційних осіб та органів влади урядів різних країн, нормативних документів, що визначають зовнішню політику та стратегічну діяльність різних держав світу, доповідей політичних діячів світового рівня, досліджень і статистичних даних з різних питань та тематики.

1.3. Висновки до розділу 1

Агресія - це міжнародне порушення прав, яке не підтримується міжнародною спільнотою. Засудження анексії зазначається в Статуті ООН.

Фундаментальним міжнародно-правовим документом, який стосується анексії, окупації, агресії і тому подібних явищ є Резолюція 3314 (XXIX) Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1974 року. Постанова має право утворювати правила для вище перелічених понять. Згідно з Конвенцією, агресією вважається будь яке застосування зброї чи сили проти політичної незалежності іншої держави, її суверенітету чи територіальної недоторканності. Також, Рада Безпеки має право сама надавати діям статус агресивних, навіть якщо ці дії не зазначені в спеціально розробленому списку ООН. До Ради Безпеки ООН входять 15 членів, але тільки з них 5 є постійними. Для прийняття того чи іншого рішення Рада безпеки змушена набрати 9 голосів. Окрім того в постійних країн- учасниць Ради Безпеки ООН є право вето, правило, яке надає можливість заблокувати закон не зважаючи скільки голосів він набрав. Рада Безпеки ООН має право притягувати до міжнародно-правової відповідальності за агресивні дії її постійних держав-учасниць. В 51 статті Статуту ООН звертається увага на право держави застосовувати будь-які санкції до держави агресора в порядку самопомоги, отримувати допомогу на боротьбу з агресором від третіх країн, в тому числі із застосуванням збройної сили.

Також налагоджувати ситуацію під час окупації має міжнародне гуманітарне право. За основу беруться наступні документи:

- Конвенція про закони і звичаї суходільної війни від 29 липня 1899 року,
- IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі від 18 жовтня 1907 року,
- Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року,
- Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 14 травня 1954 року.

В Конвенціях зазначено, що під час окупації необхідно не пошкодити стан захоплених земель та захистити права її громадян.

В IV Конвенції про закони і звичаї війни на суходолі та додатку до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі від 18 жовтня 1907 року зазначено, що «територія визнається окупованою, якщо вона фактично перебуває під владою армії супротивника. Окупація поширюється лише на ту територію, де така влада встановлена і здатна виконувати свої функції.»[40]

В даному розділі згадувалося два види окупації - “*occupatio bellica*” та “*occupatio quasi bellica*”. IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі розрізняє дані поняття, але своїми визначеннями, зокрема вищезгаданим, доводить, що міркування взаємозалежні. Взагалі “*occupatio bellica*” та “*occupatio quasi bellica*” різні переконання. “*Occupatio bellica*”- це поняття, яке визначає захоплення територій з юридичними наслідками, а “*quasi bellica*” – підкоряє землі, але не посягає на їхній суверенітет.

Міжнародне гуманітарне право визнає окупацію, якщо присутні три складові:

- Фізична присутність збройних сил держави на території іноземної держави без її згоди;
- Здійснення владних повноважень на всій території або її частинах іноземними силами замість органів місцевої влади;
- Суттєва або повна неспроможність чинних органів місцевої влади здійснювати свої повноваження через непогоджену присутність іноземних сил.

Міжнародне суспільство вважає анексію територій протиправним і не правильним дійством. В міжнародному праві є статті, які зазначають, що анексія не законна і ніколи не визнаватиметься в світовому колі. Анексія дорівнює агресії. В наукових статтях її неодноразово розділювали на два типи розуміння: вузький та широкий. У вузькому розумінні, анексія – це незаконне приєднання території або її частини, що належить іншій країні. У

широкому розумінні, анексія - це процес охоплення території за допомогою окупації.

Випливає висновок, що анексія та окупація відрізняються тим, що анексія змінює правовий статус території, яку захопила. Окупація триває певний період часу, натомість анексія блискавична. Окупація є зброєю для анексії в спробі захопити землі . Окупація - елемент анексії. Окупація першочергова, без окупації практично не можливо досягнути анексії.

РОЗДІЛ 2.

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ АНЕКСІЇ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ

2.1. Анексія Ізраїлем Східного Єрусалиму і Голландських висот і спроби врегулювання арабо-ізраїльського конфлікту

Оскільки у світі ходили розмови, що Ізраїль планує нападати на Єгипет та Сирію, ці дві країни уклали дружній договір між собою, з метою захисту. Ізраїль попередив Йорданію та Єгипет, що якщо вони підпишуть військовий пакт, то країна почне збройний конфлікт. Також Ізраїль вимагав вивести війська ООН, не збільшувати кількість іракських військових в Єгипті та залишати Тиранську протоку відкритою.

16 травня 1967 року Єгипет відправив свої війська до кордону Синайського півострова. Це він зробив для захисту Сирії від Ізраїлю, оскільки СРСР попередив країни про напад з ізраїльської сторони[1].

17 травня в Йорданії влада оголосила про початок мобілізації.

18 травня Єгипет почав вимагати від ООН виведення війська з країни. У. Тан, генеральний секретар ООН, дав згоду на такі вимоги і наказав військовим покинути єгипетські землі. Дізнавшись про таке рішення в Кувейті розпочалась спершу паніка, а згодом часткова мобілізація. запанікував і розпочав мобілізацію в державі.

19 травня війська ООН було виведено, а в Ізраїлі розпочалася часткова мобілізація.

22 травня в Тиранській протоці осіли єгипетські війська утворивши там блокаду.

З 20 по 24 травня проводилась часткова мобілізація жителів Йорданії

23 травня Саудівська Аравія підтвердила наміри стати учасником воєнних дій.

28 травня почалась мобілізація в Судані.

29 травня до на територію Єгипту увійшли алжирські солдати.

30 травня між Йорданією та Єгиптом укладений договір про взаємну підтримку. Єгипетським командиром на фронті Йорданії став генерал Абдула Мунім Ріада.

31 травня іракське військо увійшло на землі йорданські.

4 червня Ізраїлю вдалося перехопити телефонну розмову короля Йорданії Хусейна та президента Єгипту Насерома. Головнокомандуючі держав спілкувалися про останні події на Близькому Сході і звинувачували Сполучені Штати Америки в підтримці Ізраїлю. Згодом прості звинувачення переросли в справжній бойкот і усі арабські держави, окрім Йорданії, заявили про завершення дипломатичних відносин з Америкою.

Хід війни. Ранок п'ятого червня розпочався з ізраїльських повітряних ударів по аеродромах Єгипту, Сирії та Йорданії. Внаслідок атаки ВПС в країнах було вкрай знищено.

Ізраїльське військо поділене на механізовані дивізії під командуваннями Ехуда Решефа, Ісраеля Таля, Аріеля Шарона, Авраама Йоффе розпочало наземний наступ уздовж фронту по осі північ-південь.

6 червня в дванадцятій годині дня Рашефові зі своїм військом вдалося окупувати Газу. Шарон захопив Абу-Агейла, штурмував ущелину Мітла та готувався до нападу на Рафах та Ель-Аріш. Йоффе вдалося вигнати з центру Синаю в Джебель-Лібні єгипетське військо.

Наступний день, 7 червня, ситуація для єгиптян стабілізувалася, оскільки їм вдалося оточити Йоффе з командою біля східного краю ущелини Мітла. Проте інші сили Ізраїлю були в вигідніших позиціях. Шарон поділив свою бригаду на підрозділи. Завдяки цьому йому вдалося захопити велику територію. Шарон окупував Нахлю та Шарм-ель-Шейх, звільнив від ворогів Північно-Східний Синай. Талеві вдалося прокрастися до Бір-Гіфафу.

8 червня Йоффе з армією змогли пробитися через ущелину Мітла і залишити єгипетське військо позаду. Дивізія Шарона захопила Нахаль і слідом за Йоффе теж направилася в ущелину Мітла. Таль розбив

бронетанкові частини ворога, які хотіли прикрити відступ єгипетської сили. В результаті Синай повним складом був підпорядкований Ізраїлю

9 червня Рада безпеки Організації Об'єднаних Націй висунула вимоги до обох сторін про припинення вогню. Держави не проігнорували ООН і Ізраїль 9 червня, а Єгипет 10 червня, припинили військові дії.

Операція на Йорданському фронті. Ізраїль хотів підпорядкувати владу над Єрусалимом. Король Хуссейн отримав пропозицію від держави-сусіда: Ізраїль закликав короля зберігати нейтралітет в обмін на ненапад. Така позиція могла б і вдовольнити Хуссейна, та з іншої сторони на нього давили арабські держави, які закликали його вступити в війну.

Король Хуссейн відправив далекобійні гармати (155-мм М40 (САУ)). Він був переконаний, що такі дії будуть достатніми для арабських держав, але не розізлять Ізраїль.

Та сталося все по іншому. Гармати, випущені йорданським головнокомандувачем, стали справжнім викликом для ізраїльської держави, оскільки загрожували основній ізраїльській північній авіабазі в Рамат-Давіде. Це стало каменем спотикання в ізраїльсько-йорданських відносинах і початком воєнних дій Ізраїлю проти Йорданії.

Битва за Єрусалим. 5 червня розпочалась битва за Єрусалим. Полковник ізраїльського війська Мордехай Гура відправив парашутистів до стін Стагого міста. Операція вдалася і вони змогли наблизитися до місця, де осіли йорданські солдати.

Хоча 6 червня призупинився штурм Єрусалиму, та місто було оточене. Ізраїль атакував і взяв під контроль Рамаллу і Латрун. Захоплені території відкрили доступ до дороги Тель-Авів (Єрусалим). Це сталося вперше після 1947 року.

7 червня блискавична атака підрозділу Гури дозволила захопити Старе місто. Пізніше було окуповано Вифлеєм, а згодом і Гуш Еціон. Перемоги ішли одна за одною. ООН вдалося врегулювати ситуацію і в восьмій годині вечора бої завершилися.

Дженін-Наблуська битва. Вночі 5 червня біля міста Дженін скупчилися війська ізраїльські під командуванням генерал-майора Давида Елазара. Місто захопили 6 червня, а уже 7 червня Ізраїль підпорядкував собі і місто Наблус.

Операція на Сирійському фронті. 5 червня повітряна армія Ізраїлю розбила дві треті всієї сили ВПС Сирії, яка розташувалася на Голанських висотах. Стрільнина тривала чотири дні. Жодна з сторін не змогла оволодіти ситуацією.

9 червня з самого ранку розпочався наступ на Сирію. Керував операцією Елазар, який атакував район Дан-Баніас на північ від Голанського плато, уздовж підніжжя гори Гермон. Частина війська змогла пробити сирійський захист і вийти на плато. Інші військові відповідали за пагорби на північ від Тиверіадського озера де вони вдало атакували. Після боїв в Дженін-Наблуському районі ізраїльська армія пішла на північ. Мета походу: штурм Голанських висот на південь від озера.

10 червня ізраїльтяни атакували Голанські висоти. Солдатам вдалося прорватися через оборону сирійських захисників. Це відкрило їм шлях до Тиверіадського озера з півночі, заходу та південного заходу. Інша група військовиків зайшла з півдня. Ввечері озеро оточили з усіх сторін ізраїльські воїни.

Політичні наслідки. Війна 1967 року несла за собою значні політичні наслідки. 10 червня з Ізраїлем розірвали дипломатичні стосунки наступні держави: СРСР, Польща, Болгарія, Угорщина, Югославія, Чехословаччина.

Генеральна Асамблея ООН організувала надзвичайну спеціальну сесію, яка проходила з 17 червня по 21 липня в Нью-Йорку. На зібранні країни-учасниці розглядали три резолюції стосовно арабо-ізраїльського конфлікту, та жодна із них не була прийнятою. 4 та 14 липня все ж таки було ухвалено три закони про статус Єрусалиму і захист мирного населення. 21 липня сесія була припинена, а відновлена та офіційно завершена 18 вересня.

22 листопада було прийнято резолюцію 242 Радою безпеки ООН, яка закликала до «встановлення справедливого та міцного миру на Близькому Сході, який повинен включати два принципи:

- Виведення ізраїльських сил з територій, окупованих під час конфлікту.
- Пошана та визнання суверенітету, територіальної цілісності та політичної незалежності кожної держави в даному районі та їх права жити в безпечних та визнаних кордонах»

Однак резолюція не була реалізована.

Територія Східного Єрусалиму була анексована Ізраїлем і приєднана до решти міста постановою Кнесету у 1980 р. Цей акт офіційно не визнано світовим співтовариством. Не визнано його і ООН. Резолюція ООН № 478 засудила зайняття Ізраїлем цієї частини міста і визнала її неправомірною. Арабське населення Палестинської автономії вважає Східний Єрусалим столицею майбутньої палестинської держави. Тому питання Східного Єрусалиму є центральним питанням у мирному процесі між Ізраїлем та Палестинською автономією.

Голанські висоти були територією Сирії до захоплення їх Ізраїлем в 1967 р. Під час Війни Судного Дня у 1973 Сирія спробувала повернути Голанські висоти, але невдало. Відтоді вони перебувають під владою Ізраїлю. Голанські висоти анексовані Ізраїлем в 1981 році, але анексія не визнана ані Радою Безпеки ООН, ані світовим співтовариством. ООН постійно і твердо закликає повернути Голанські висоти Сирії і стверджує, що всі ізраїльські правові акти щодо них не є легітимними. Втім, в 2019 році США визнали Голанські висоти територією Ізраїлю.

Спроби врегулювання арабо-ізраїльського конфлікту. Після війни в 1967 році між арабами та ізраїльтянами постійно пробігали сутички. 6 травня в мечеті Аль-Акса на Храмовій горі сталася суперечка між палестинцями та ізраїльськими поселенцями. Конфлікт переріс в бійку, яку довелося завершувати з поліції Ізраїлю. В результаті було затримано як мінімум сім чоловік. На цьому конфлікт не завершився. Далі все розгорталось в мечеті

Аль-Акса. Як зазначає Товариство Червоного Півмісяця Палестини: ввечері по всьому Єрусалиму нарахували 136 поранених людей. Уряд Ізраїлю не розгубився і розповів про поранених шістьох правоохоронців.

На цьому історія не завершується. 8 травня у день священної ісламської ночі Аль-Кадр суперечка вкотре розгорілася і переросла в насильницький характер. Біженці на деякий час ніби зійшли з глузду. Вони кричали «Удар по Тель-Авіву» й «Євреї, пам'ятайте про Хайбар, армія Мухаммеда повертається», при цьому всьому тримаючи прапори Хамасу. Поліція міста Ізраїль активно використовувала водомети, електрошоки та іншу зброю; така безвідповідальність призвела до нових поранень - близько 80 людей отримали поранення внаслідок конфлікту.

Важкою була ніч 7 травня. В цю ніч правоохоронці використовували світло шумові гранати, а люди з Палестини кидалися в поліцію камінням. Жахливим наслідком ночі 7 травня стала кількість поранених в 200 чоловік.

Мечеть Аль-Акса стоїть на Храмовій горі в Старому місті Єрусалима. Мечеть вважається третьою провідною святинею Ісламу. 9 травня, незважаючи на значущість Аль-Акса, ізраїльські війська атакували храм. В цей день постраждали сотні людей. Палестинці відбивалися як могли. Їхньою зброєю були петарди та каміння, в той час як ізраїльські сили використовували гумові кулі і електрошокери. Очевидно наскільки нерівною була боротьба. Наступ відбувся перед святом Дня Єрусалиму. Люди не очікуючи атаки і активно готувалися до щорічного святково маршу з прапорами у Старому місті. 215 громадян Палестини постраждали, серед яких 153 особи потрапили до лікарні. Вночі бойовики із Сектору Гази продовжили свої дії і цілу ніч обстрілювали ракетами Ізраїль. Хід прапорів довелося скасувати, але після масових скаргень свято повернули, проте змінили маршрут проходження. За новим шляхом палестинці не заходили в мусульманський квартал. Це довелося зробити, щоб уникнути небажаної зустрічі юдеїв та мусульман. Також для захисту людей було взято численну

кількість правоохоронців, які стежили за святом та ситуацією між людьми з Храмової гори.

10 травня ситуація загострилася. З Гази було випущено Хамасом більш ніж 150 ракет на землі ізраїльські. В результаті численних ракетних атак було вщент розбито школу та кілька житлових будинків. Ізраїль не заставив довго чекати і вночі Збройні сили Ізраїлю повідомили, що в напрямку Єрусалиму та Бейт-Шемеша було випущено сім ракет, одну з яких вдалося перехопити. Розпочалася активна війна. З сторони Ізраїлю по Палестині було зроблено чимало ракетних ударів. Мохаммеда Абдуллу Фаяда – одного з провідників Хамасу, було вбито під час цих обстрілів. За приблизними підрахунками сказано про смерті, в наслідок ракетних ударі двадцяти громадян Палестини, серед яких дев'ятеро дітей, проте це досі залишається відкритим питанням. Захисники Ізраїлю заявили, що в результаті авіаударів ізраїльським солдатам вдалося вбити 15 учасників Хамасу, які мали причетність до повітряних обстрілів Ізраїлю.

10 травня були активні обстріли ізраїльських земель. Цими обстрілами заправляли два військових товариства Палестини, Хамас та Ісламський джихад. Ізраїльській правлячій гілці довелося видати наказ про закриття вантажного перемаршу через Керем-Шалом до Сектору Гази. Таке рішення блокувало не тільки вантажівки з експортом чи імпортом, а й гуманітарну допомогу.

11 травня ізраїльська сторона, під назвою антитерористичної операції «Страж Стін», розпочала збройну агресію проти Хамасу у Секторі Газа. В основному бомбили інфраструктуру, але також зруйновано багато будинків. Було розбито редакцію журналу, яка слугувала штабом для Хамасу. Це було певною відплатою Палестині від ізраїльської сторони, оскільки до тих пір палестинські солдати під правлінням Хамасу обстрілами активно знищували інфраструктуру Ізраїлю. Палестинці вбили чи поранили 401 громадянина Ізраїлю, розбили численну кількість людських будинків, в результаті через страх було організовано бомбосховища, закрито школи близькі до кордону та

встановлено обмеження для громад, які не дозволяли організовувати та відвідувати концерти, фестивалі чи інші події, які збирали б на одній території численну кількість людей. Також було прийняте рішення про мобілізацію ізраїльських резервістів, численність яких складала 5 тисяч осіб. Збільшилася кількість бронетанкових дивізій та дивізій піхотних. Відбулася зміна положення розвідки та авіаційних підрозділів.

13 травня в сторону Ізраїлю випущено 250 ракет «Айяш» дійсністю до 220 км. Також Хамас активно намагався штурмувати летовище недалеко від Ейлата, проте зазнав поразки. Випущена Хамасом ракета перелетіла місто, не завдавши проблем для ізраїльських солдатів. В Ізраїлі до зовнішніх проблем додалися ще й внутрішні конфлікти. В країні розпочалися масові протести. Також повідомили про нову, неочікувану для ізраїльтян, екстрену мобілізацію військовозобов'язаних, які знаходилися на службі у військовому резерві збройних сил кількістю 7 тисяч осіб.

15 травня відбулося ще одне зіткнення ізраїльського та палестинського народів. Боротьба проходила на Західному березі. В результаті віддали свої життя 26 громадян Палестини. На цьому протиборство не завершилося. Цілу ніч Сектор Гази стріляв по ізраїльським землям. Палестина випустила 200 ракет, завдавши численної шкоди інфраструктурі та житловим будинкам.

20 травня зі сторони Ізраїлю було прийняте рішення про завершення антитерористичної операції «Захисник стін». Приймавши постанову Ізраїль справді припинив обстріли. В свою чергу Хамас не так швидко закрив вогонь. Ракетні удари зі сторони Палестини ще продовжилися, але 21 травня о другій годині ночі палестинська армія теж отримала наказ про завершення стрілянини.

Якщо говорити про міжнародне товариство, то вони активно обговорювали ізраїльсько-палестинське питання. Міжнародна спілка намагалася своїми судженнями та думками врегулювати конфлікт на Близькому Сході. Ось декілька позицій європейських держав:

- Європейський Союз прикликав воюючі країни до зменшення напруги, для того щоб обійтися без військових втручань насильства.

- ООН в своїй промові наголосив про важливість толерантного ставлення до протестувальників, звернувшись зокрема до Ізраїлю з проханням відмінити насильницькі ідеї стосовно бунтарів. 10 травня Радою безпеки ООН було організовано зустріч для більш ефективного обговорення питання Близького Сходу.

- США — Ентоні Блінкен, державний секретар Сполучених Штатів Америки в одній із своїх промов зазначив, що Америка «глибоко стурбована ракетними обстрілами». Він наголосив на необхідності припинення авіаційних ударів, зокрема виділивши Хамас. Свою думку стосовно проблем між Палестиною та Ізраїлем висловив і Нед Прайс, який є офіційним представником Державного департаменту Сполучених Штатів Америки. Політичний діяч призвав Ізраїль та Палестину «до стриманості і спокою».

- Єгипет — Міністерство закордонних справ Єгипту покликала Ізраїль «зупинити насильство».

- Іран — влада Ірану вважав, що саме Ізраїль відповідальний за війну і запросив ООН до врегулювання конфлікту.

- Йорданія — Йорданія не була надто толерантною і назвала діяльність Ізраїлю «дикунськими». На різких словах не закінчилося...10 травня під посольством Ізраїлю, яке знаходиться в Аммані проходили демонстрації, які не схвалювали воєнні дії Ізраїлю. На протести прийшло кілька тисяч осіб.

- Саудівська Аравія— правляча влада Саудівської Аравії зазвала Ізраїль змінити свої плани та завершити воєнні дії в Палестині.

- Туреччина — 10 травня біля консульства Ізраїлю в Стамбулі проходили протести, на які завітали більше тисячі демонстрантів з метою закликати владу Ізраїлю до завершення військових дій в Палестині. Не залишився осторонь і президент Туреччини - Реджеп Ердоган. В своїй промові політик засудив Ізраїль, назвавши країну «жорстокою

терористичною державою» і закликав Організацію Об'єднаних Націй вторгнутися в конфлікт, щоб «зупинити переслідування».

- ОАЕ— Халіфа аль-Марар, міністр закордонних справ Об'єднаних Арабських Еміратів, наголосив на важливості "забезпечення необхідного захисту палестинських цивільних осіб на сповідання своєї релігії та запобігання діям, що порушують святість Аль-Акси."

- Україна— Міністерство Закордонних Справ України обрало популярну площину в медіа світі, додаток «Твіттер» для висловлення своєї позиції стосовно війни на Близькому Сході. На своїй офіційній сторінці в Твіттері МЗС України зазначило, що осудливо ставиться до ракетних ударів по землях ізраїльських і наголосило на важливості переговорів та необхідності для обох держав припинити військові дії.

Очевидна не одноголосна думка світового співтовариства. Одні більше підтримують Ізраїль, інші виступають за правоту Палестини, але однозначно що європейський світ закликає до примирення та завершення вогню.

2.2. Питання анексії Кувейту Іраком і його вирішення

2 серпня 1990 року розпочалась війна в Перській затоці (28 лютого 1991 року загострився воєнний конфлікт між коаліцією 28 країн на чолі із США та Іраком). Ірак насильницьким способом увійшов на території Кувейту і 2 серпня 1990 року анексував землі країни. Це викликало різке ставлення світової спільноти. Для військових дій та на допомогу військам Кувейту США надала 500 000 американських солдатів, які розкинулися в Саудівській Аравії. Від Великої Британії було надіслано 42 000 чоловік з чудовою військовою підготовкою, Єгипет надав 20 000 солдат, Франція перекинула своїх 15 000 військових, також було надано військових з інших країн, правда не в такій кількості, як перераховані. Війна в повітряному просторі тривала шість тижнів. Ці шість тижнів принесли для Іраку тільки руйнацію. Було розбито одну третю всієї зброї Іраку. Після повітряної боротьби слідувала

наземна, яка тривала сто годин. Армія Іраку була вщент розгромлена в Кувейті та біля його меж.

Боротьба в Перській затоці відкрила нове бачення розгортання воєнних дій в світі. Сучасна, точна, інформаційна зброя витіснила наземні бої та механізацію. Війна за Кувейті знаменувалася численною кількістю авіаударів і запам'яталася, як перша, по справжньому масштабна авіавійна. [81]

Передісторія. Конфлікт між Іраком і арабськими країнами почався ще в другій половині 1989 року. Преса Іраку розпочала активну пропагандистську атаку проти ОПЕК, а саме проти держав-учасниць Ради співпраці арабських країн Перської затоки та їхньої політики. Іракська преса під переконаннями правлячої гілки держави заявила, що країни-учасниці Ради співпраці арабських країн Перської затоки відповідальні за те, що ОПЕК не збільшила квот Іракові, що зупинило відбудову економіки в країні. Здавалося, що це не є проблемою, через яку розгорнеться майбутній конфлікт, але оскільки в Іраку тільки завершилася ірако-іранська війна, то економіці країни були просто життєво необхідні додаткові квоти. Згодом політику, яку повернули ОПЕК, охрестили «економічною війною».

На зустрічі Ради Ліги арабських держав (ЛАД), яка відбулася 30 травня 1990 року, Саддам Хусейн заявив, що «економічна війна стала нестерпною». 17 червня скарги перейшли в обвинувачення і Саддам Хусейн зазначив, що саме країна Кувейт винна в економічній кризі яка спіткала Ірак. В своїй промові він заявляє, що Кувейт є зачинателем та провокатором «економічної війни». Також Саддам наголошує на протиправному використанні Кувейтом нафтових родовищ Румейли, які знаходяться на границі між двома державами. Він заявив, що держава вимагає отримання компенсації за «крадіжку іракської нафти». Спершу Хусейн для країни хотів отримати 2,4 млрд доларів, проте згодом змінив суму, збільшивши її до 10 млрд. доларів. Уряд Кувейту в будь-який спосіб хотів уникнути міжнародного скандалу та збільшення проблеми, тому погодився на переговори та пообіцяв оплатити Іраку компенсацію, вартість якої складала 9 млрд доларів. Хоча Кувейт

погодився на умови, та було надто пізно. Війська Іраку увійшли на землі сусідські та розпочали активне завоювання територій.

Іракська держава захопила землі Кувейту не вперше. Вперше сусіди наступили на сусідів ще у 60-ті роки. Причиною тодішнього конфлікту стала боротьба за владу на землях еміратських, тобто керування колишньою частиною імперії Османської. Також було підняте питання викрадення нафти з родовищ, які знаходяться на кордоні. [6]

Окупація Кувейту. 2 серпня 1990 року розпочався наступ на Кувейт. Вночі армія Іраку, в складі якої були чотири регулярні дивізії, увірвалися до земель держави- сусіда. Армія іракська очевидно перемагала в численності та збройному забезпеченні, тому кувейтським солдатам доводилося боротися в досить стриманих боях і при цьому відступати до Саудівської Аравії. Це була вдала ніч та щасливий день для іракських Збройних сил. Їм вдалося досить швидко захопити траєкторію, що дало можливість авіації ВПС Кувейту пересуватися на саудівські аеродроми. Під завершення дня Ель-Кувейт уже був підпорядкований силам Іраку.

Дії з окупації Кувейту виявилися дуже вдалимими, оскільки солдати, яких надіслала іракська держава переважала як в кількості, так в підготовці. Здавалося, що уже з самого початку зрозуміло чим завершиться конфлікт, але не очікувано для обох сторін Ірак пізнав великий промах. Перед іракським загоном спеціального призначення було поставлено завдання взяти в полон Ас-Сабаха - кувейтського еміра. Спецназ намагався узяти еміра надіславши на палацовий комплекс вертолітний десант. План здавався ідеальним, проте військово командуючі не достатньо оцінили сили кувейтської протиповітряної оборони і зазнали поразки, втративши численну кількість десантників та вертольотів. Під час нападу брата Ас-Сабаха було вбито, а самому ж еміру вдалося втекти до Саудівської Аравії.

Світова спільнота не підтримувала діяння Іраку в Кувейті і 2 серпня було прийнято декларацію № 660 Радою Безпеки ООН, в якій ішлося про вимоги європейського співтовариства негайно вивести іракські війська з

земель кувейтських. [80] Очевидно, що для уряду іракського даний документ не був надто значущим, оскільки виявився повністю знехтуваним. Оскільки Кувейт був окупованим, то там змінилося керівництво, так званий «тимчасовий уряд». Нова влада звернулася з проханням до іракської влади додати Кувейт до складу Іраку. Офіційно Кувейт вважається анексованим від 8 серпня. Країну фактично поділили на дві частини, одна з яких увійшла до складу провінції Басра, а іншу визнали 19-ю провінцією Іраку. Також місто Ель-Кувейт отримало нову назву - Кадхима. Все це викликало невдоволення серед корінних кувейтців і розпочалися масові втечі з окупованої держави. В основному біженці переїжджали до Саудівської Аравії.

Спершу Сполучені Штати Америки не планували активно вступати в даний конфлікт та трималися нейтральної позиції. Тодішньому іракському президенту Саддаму Хусейну надійшла інформація, яка підтверджувала, що США не планують бути учасниками військових дій. Цілу осінь групи захисту інтересів у Вашингтоні усіма силами старалися підбити владу та розпочати операцію і зрештою їм це вдалося.

Швидше за все Саддам покладав великі надії на СРСР. Він вважав що боротьба між двома великими державами не дозволить перекинути усі військові сили США на захист Кувейту. Проте не так сталося як гадалося. 1991 рік виявився складним періодом повним випробувань для Соціалістичної Республіки. Радянський Союз фактично перебував на стадії розпаду. Держава, маючи численну кількість внутрішніх проблем, не була зацікавлена зовнішніми проблемами і особливо участю в «не своїй» війні. Отже уряд СРСР вирішив не приймати участі в військових діях і тримався досить пасивно відносно цієї теми.

Питання війни в Перській затоці постійно піднімалося на усіх засіданнях Ради Безпеки ООН. Організацією протягом року було прийнято 12 декларацій, які слугували підтримкою для держави Кувейт. На Ірак накладалися санкції. Також країни Європи прийняли рішення ізолювати Ірак в морському просторі. Уряд Іраку вирішив не мовчати на усі санкції і

почались масові захоплення людей, які з тієї чи іншої причини знаходилися в Іраку і були громадянами держав, які підтримували санкції. Полонених іракський уряд використовував в політичних цілях. Дане питання було вирішене та закрито аж в грудні.

12 січня 1991 року уряд Сполучених Штатів Америки змінив своє рішення про нейтралітет і заявив про готовність брати участь в військових діях в Перській затоці. Хоча рішення було досить спірним, оскільки Конгрес розділився на дві частини в обговоренні даного питання і під час голосування різниця в за та проти була дуже мінімальною: 250—183 в палаті представників та 52—47 в сенаті. Після голосування в США інші країни послідували прикладу великої держави та також вирішили обговорити дане питання методом голосування. [6]

Як виявилось іракські солдати не надто користувалися толерантністю чи зважали на міжнародний статут. Вони займалися мародерством, вбивствами мирного населення та знущаннями над людьми. Після тривалих спостережень світових асоціацій з захисту прав було розкрито численну кількість злочинів, серед яких тортури над чоловіками-громадянами Кувейту та згвалтування жінок. Кореспондент газети «Вісті» Борис Іванов відкриває секрети побаченого ним в колишній столиці країни Ель-Кувейт:

«Містом в ті дні бродили натовпи солдатів, несучи в одній руці автомат, а в іншій — сумку, що роздулася до неймовірних розмірів від вкрадених речей... З часом технологія грабунку була доведена до досконалості. Як правило, офіцер з групою підлеглих під'їздив на машині до уподобаного наперед магазину. Солдати по команді вибивали двері або вікно, і організовано, без зайвої метушні, починали завантажувати автомобіль товарами»[6].

Операція «Щит пустелі». Коли Ірак захопив території Кувейту, то він практично одразу надіслав на кордони між Кувейтом та Саудівською Аравією чималу кількість збройних сил своєї держави. Такі рішучі дії пояснювалися тільки бажанням президента Іраку Саддама Хусейна

окупувати ще одну територію – землі Саудівської Аравії. Це досить логічно, оскільки влада над даними країнами проклала шлях до великих запасів нафти. Саме Саудівська Аравія, а не Кувейт, спонукнула США ввести свої сили в даний воєнний конфлікт. Все тому що Америка сама мала намір розпоряджатися нафтовими рудниками в Перській затоці. Тому Сполучені Штати Америки планували ввести численну кількість військових підрозділів з метою захисту своїх же національних інтересів. 7 серпня до Саудівської Аравії було надіслано перших американських солдат. Вони виступали щитом захисту для країни, саме тому дана операція отримала назву «Щит пустелі».

29 листопада 1990 року РБ ООН ухвалює резолюцію 678, яка була певним попередженням для Іраку. [80] За даним документом країні було надано півтора місяці для завершення своїх військових дій в Кувейті. В декларації зазначалося, що якщо іракські військові не будуть виведені з окупованої території то держави- учасниці Організації Об'єднаних націй будуть змушені «використовувати всі необхідні засоби з тим щоб підтримати і виконати резолюцію 660 (1990) і всі подальші відповідні резолюції і відновити міжнародний мир і безпеку в цьому регіоні». Це означало, що ООН надала коаліції Багатонаціональних Сил (БНС), що вже сформувалася на той момент, право на проведення військової операції зі звільнення Кувейту.

Операція «Буря в пустелі». Наступного дня, коли відлік часу дійшов кінця, встановленого Резолюцією 678, коаліція з 28 держав на чолі із США розпочала велику авіа боротьбу, під назвою «Буря в пустелі» .

З 17 січня по 24 лютого відбувалися численні авіа удари, над якими працювали біля 1 000 літаків. Ірак грав в дуже брудну гру. Держава встигала вести авіа війну і в той же час обстрілювала балістичними ракетами землі Ізраїлю під назвою «Скад», хоча Ізраїль навіть не брав участі у війні. Також був застосований «екологічний тероризм», тому що країна – агресор займалася зливом нафти в затоку.

Цікавим залишається той факт, що саме в цій війні були вперше запуснені крилаті ракети. Цю зброю використовували американські збройні сили зі своїх кораблів, які розташувалися в Перській затоці. В першу чергу вони обстрілювали об'єкти, які мали військово-стратегічне значення. Серед таких електростанції, заводи, та інші.

Слідом авіа війні ішла наземна боротьба, яка тривала кілька днів, і під час якої Кувейт, США та коаліція з 28 країн здобула феєричну перемогу. Ірак не зміг більше продовжувати конфлікт і мусів вийти з окупованих територій Кувейту і зобов'язався прийняти всі декларації стосовно війни створені Радою Безпеки ООН. Після того, як міжнародна антиіракська коаліція 32 країн провела операцію "Буря в пустелі" та визволила Кувейт, багато країн-членів коаліції висунули агресорові майнові претензії на суму близько 350 млрд дол. Офіційне визнання отримали тільки позови на суму 52,3 млрд дол., із яких 39 млрд - на користь Кувейту.

Операція «Меч пустелі». З 24 лютого по 28 лютого проходила наземна боротьба, в результаті якої було звільнено від окупації Кувейт. Дана боротьба отримала назву «Меч пустелі».

Коли війська Іраку залишали окуповану територію, на завершення вони підпалили нафтові свердловини. Це фактично спровокувало в країні економічну кризу та екологічну катастрофу. Свердловини вдалося повністю загасити тільки впродовж декількох місяців. Не даремно є вислів, що потрібно програвати достойно, очевидно іракські солдати не надто цікавилися повір'ями.

Досить суперечливою залишається позиція військової коаліції, яка після перемоги в війні не усунула уряд Саддама і не окупувала Ірак. Чому саме таке рішення було прийнято, це знатимуть тільки держави-учасниці воєнних подій в Перській затоці, оскільки армія Іраку була повністю розбита і армії-супротивнику вдалося б з легкістю увійти на територію країни та захопити її та її правлячу владу.

Отже, 28 лютого 1991 року завершилася війна між Іраком та Кувейтом, за сприяння США та 28 держав світу.

Втрати сторін. Війна завжди тягне за собою втрати. Нижче, наведено інформацію про втрати міжнародної коаліції. (Інформацію про військові втрати сторін взято з інтернет-ресурсу, тому можливі певні неточності) [81]

США. Людські втрати: 148 осіб загинуло в бойових діях, 145 — в не бойових подіях до початку війни, під час її і після закінчення. 467 осіб отримали бойові поранення. Втрати в авіації: 40 літаків (зокрема 28 від дій супротивника), 23 вертольоти (зокрема 5 від дій супротивника). Втрати в бронетехніці: офіційні безповоротні втрати — 9 танків M1A1 «Абрамс», 1 M60, 20 БМП M2 «Бредлі» (в основному в інцидентах «дружнього вогню»).

Велика Британія. Людські втрати: 47 загиблих. Втрати авіації: не менш ніж 12 літаків (11 «Торнадо» і 1 «Ягуар» в не бойовій події напередодні війни).

Саудівська Аравія Людські втрати: близько 40 загиблих. Втрати авіації: 2 літаки.

Єгипет Людські втрати: 10 загиблих.

Франція Людські втрати: 9 загиблих (зокрема 2 — під час війни).

ОАЕ Людські втрати: 6 загиблих.

Сирія Людські втрати: 3 загиблих.

Кувейт Людські втрати: 1 загиблий. Втрати авіації: Втрачено 1 літак.

Італія Людські втрати: загиблих не було. Втрати авіації: втрачено 1 літак.

Втрати Іраку. Досить складно з точністю підрахувати втрати Іраку під час війни 1991 року. На даний момент є достатня, але й різноманітна кількість розрахунків іракських втрат під час війни у Перській затоці. В Західних СМІ число іракських загиблих сягало 100 тис. чоловік. Є автори, які називають ще більші втрати, дотримуючись думки що загиблих аж 200 тис. осіб. Можна довго думати хто правий, але влада Іраку надала свої дані з втрат іракських громадян під час військової операції. Саме ці данні

вважаються офіційними і визнаються правильними. В 1991 році в наслідок авіа боротьби постраждало 2278 мирних жителів. Уряд Іраку приховує втрати армії. Відомий дослідник Карл Конетта доводить, що в підсумку бойових дій та повітряних ударів з іракської сторони було втрачено біля 20 тис. осіб.

Якщо говорити про фінансові збитки, то за підрахунками зробленими 7 березня 1991 року Центральним командуванням Збройних Сил Сполучених Штатів Америки відомо, що серед бронетехніки було зруйновано чи окуповано 3700 танків і 2400 одиниць різноманітної техніки. Якщо говорити про авіацію, то було розгромлено 104 літаки та 19 вертольотів. Також було захоплено 2600 артилерійських запасів. Вщент розбито 19 кораблів під командуванням іракських Військово-морських сил.

Загалом іракська сторона втратила в той чи інший спосіб 42 дивізії. Було багато військовополонених. Американськими військовими було взято в полон 71 204 іракських армійців.

Наслідки війни. Результатом війни в 1991 році стала ціла низка проблем для обох сторін. Особливо постраждав Ірак, тому що внаслідок воєнних вій в країні було знищено 85 % індустриальних установ. Значного збитку було завдано фірмам, які займалися видобуванням нафти. Це призвело до нової економічної кризи в країні. Дані втрати були важкими для держави, але вони не зрівняються з проблемами, які тягнулися внаслідок економічних санкцій. Ірак на собі тягнув значну суму примусових післявоєнних платежів. Країні дозволявся експорт нафти, але не все було так просто. За нафту країні надавалися продукти. Все це відбувалося під керівництвом навмисно сформованої установи ООН в межах проекту «Нафта в обмін на продовольство». Як приклад, щоб зрозуміти наскільки разючими виявилися санкції, візьмемо місто Багдад. Коли в країні зменшився обсяг експорту нафти, то за час економічного покарання Багдад лишився 200 мільярдів доларів. Експерти з економіки зазначають, що громадянам Іраку не

надавалося в достатній кількості медикаментів та продуктів харчування. Зі 100% люди отримували всього-навсього 10% .

ООН побоювалася іракську владу та її шалені ідеї, тому організація вирішила перестрахуватися. Щоб усунути будь яку небезпеку зі сторони Іраку, Організація Об'єднаних Націй приставила до країни ревізію. Ревізія була запрограмована на пошуки зброї масового знищення. Європейське товариство активно слідкувало за всіма об'єктами на території держави.

Сполученими Штатами Америки і Великою Британією було визнано, що на півночі і півдні Іраку необхідно вводити «безполітну зону». Факт в тому, що заклавши небо для іракської авіації, американські і британські літаки не тільки взяли під контроль небо над Іраком, вони випускали ракети і здійснювали удари бомбами по військовим і цивільним будівлям. З 17 по 20 грудня 1998 року була проведена операція «Лис в пустелі». За діяльність були відповідальними США і Велика Британія. Це відбулося через ескалацію дефіциту у стосунках між владою Іраку та військовими контролерами ООН (UNSCOM). Річард Батлер представник UNSCOM в середині грудня заявив, що Ірак, зі своєї сторони навмисно перешкоджає інспекторській роботі. Постійні конфлікти з Іраком призвели до ще одного військового протиборства, яке розгорнулося в Багдаді. Протягом чотирьох ночей в сторону Іраку було запущено 90 крилатих ракет, виконано 650 ударів, випущено відправлено 325 морських і наземних ґрунтувань. Вважаючи, що Ірак виготовляє зброю масового знищення, збройні сили Америки та Великої Британії випустили свої ракетні знаряддя по 93 іракським об'єктах, називаючи ці об'єкти секретними базами для створення смертельної зброї. Проте, як виявилось не було ніяких баз із секретною зброєю, натомість ракети поцілили в 27 об'єктів протиповітряної оборони, 30 заводів з індустрією, в 20 точок військового керівництва, в 10 місць переміщення гвардії Республіканської та в шість повітряно-військових баз. Удар не омину і установу для переробки нафти в Басрі.

2.3. Висновки до розділу 2

З завершенням Другої світової війни арабські країни отримали незалежність. Для країн Близького Сходу розпочався складний період розвитку. Було досягнуто ряд помилок, серед яких спроби створити «арабський соціалізм», політичні експерименти, економічні невдалі ідеї, війни, тероризм. Це все призвело до політичної нестабільності в регіоні. Деякі держави Близького Сходу змогли уникнути занепаду і досягнути життя на цивілізованому рівні. Процесом покращення вони завдячували видобутку нафти та її експорту. Інші ж держави ціленаправлено чи навпаки розпочали масштабні соціальні суперечності, які зрештою переросли в воєнні.

Яскравим прикладом виявився конфлікт між ізраїльсько-арабський конфлікт, який зрештою завершився воєнними діями. Проблеми між державами почалися ще в 1967 році, коли Ізраїль захопив Єрусалим.

5 червня 1967 року Ізраїль зробив повітряний наступ на Єгипт, Сирію та Йорданію. Внаслідок атаки ВПС в країнах було вкрай знищено.

Ізраїльське військо поділене на механізовані дивізії під командуваннями Ехуда Решефа, Ісраеля Таля, Аріеля Шарона, Авраама Йоффе розпочало наземний наступ уздовж фронту по осі північ-південь. Військо ізраїльське було вкрай вдало підготовлене і захоплювало арабські території з блискавичною швидкістю. Протягом війни було проведено кілька вдалих операцій, за допомогою яких вдалося захопити всі омріяні землі: Операція на Йорданському фронті, Битва за Єрусалим, Дженін-Наблуська битва. Операція на Сирійському фронті

Війна 1967 року принесла для Ізраїлю значну кількість нових земель, проте пішла не на користь в політичному плані. Держави не підтримували країну. 10 червня з Ізраїлем розірвали дипломатичні стосунки наступні держави: СРСР, Польща, Болгарія, Угорщина, Югославія, Чехословаччина.

з 17 червня по 21 липня в Нью-Йорку Генеральна Асамблея ООН організувала надзвичайну спеціальну сесію, де 4 та 14 липня було ухвалено три закони про статус Єрусалиму і захист мирного населення. 22 листопада

було прийнято резолюцію 242 Радою безпеки ООН, яка закликала до «встановлення справедливого та міцного миру на Близькому Сході, який повинен включати два принципи:

- Виведення ізраїльських сил з територій, окупованих під час конфлікту.
- Пошана та визнання суверенітету, територіальної цілісності та політичної незалежності кожної держави в даному районі та їх права жити в безпечних та визнаних кордонах».

Європейський світ активно обговорював ізраїльсько-палестинське питання, намагаючись врегулювати конфлікт на Близькому Сході. Держави практично поділилися на два табори, де одні надавали перевагу Ізраїлю, інші ж Палестині. Міжнародна спільнота в засудливому форматі закликала до примирення та завершення вогню між Ізраїлем та Палестиною.

Ще один цікавий приклад збройного конфлікту на Близькому Сході - в Перській затоці. 2 серпня 1990 року розпочалось протистояння між Іраком і Кувейтом. Ірак насильницьким способом увійшов на територію країни і анексував її землі. Світові держави засудили дії Іраку в Кувейті і 28 лютого 1991 року 28 країн на чолі із США стали учасниками воєнних подій. На допомогу військам Кувейту США надала 500 000 американських солдатів, які розкинулися в Саудівській Аравії. Від Великої Британії було надіслано 42 000 чоловік з чудовою військовою підготовкою, Єгипет надав 20 000 солдат, Франція перекинула своїх 15 000 військових, також було надано військових з інших країн, правда не в такій кількості, як перераховані. Війна в повітряному просторі тривала шість тижнів. Ці шість тижнів принесли для Іраку тільки руйнацію. Було розбито одну третю всієї зброї країни. Після повітряної боротьби слідувала наземна, яка тривала сто годин. Армія Іраку була вщент розгромлена в Кувейті та біля його меж. Отже, 28 лютого 1991 року завершилася війна між Іраком та Кувейтом, за сприяння США та 28 держав світу.

Результатом війни в 1991 році стала ціла низка проблем для обох сторін. Ірак, внаслідок воєнних дій втратив 85 % індустриальних установ. Особливо

постраждали компанії, які займалися видобуванням нафти. В країні розпочалась економічна криза. Також Ірак володів значним боргом санкційних платежів. Країні дозволявся експорт нафти в обмін на продукти. Все це відбувалося під керівництвом установи ООН в межах проекту «Нафта в обмін на продовольство». ООН пристав до країни ревізію, яка була запрограмована на пошуки зброї масового знищення. Європейське товариство активно слідкувало за всіма об'єктами на території держави.

Сполученими Штатами Америки і Великою Британією було закликано на півночі і півдні Іраку ввести «безполітну зону». Факт в тому, що закривши небо для іракської авіації, американські і британські літаки не тільки взяли під контроль небо над Іраком, вони випускали ракети і здійснювали удари бомбами по військовим і цивільним будівлям.

Боротьба в Перській затоці відкрила нове бачення розгортання воєнних дій в світі. Сучасна, точна, інформаційна зброя витіснила наземні бої та механізацію. Війна за Кувейт знаменувалася численною кількістю авіаударів і запам'яталася, як перша, по справжньому масштабна авіавійна.

Як показує історичний досвід ХХ ст., світова спільнота виробила два варіанти вирішення проблеми анексій. Прикладом першого є дипломатичний і юридичний підхід. Він стосується арабських територій, анексованих Ізраїлем – Східного Єрусалиму і Голандських висот. Однак понад півсотні років засудження анексії в ООН і безліч переговорів не вплинули на ізраїльську позицію, і арабо-ізраїльський конфлікт періодично спалахує знову.

Прикладом другого підходу є силовий. Він був застосований проти Іраку, коли той оголосив анексію Кувейту. І за результатами «Бурі в пустелі» проблема анексії була вирішена.

РОЗДІЛ 3.

НЕЗАКОННА АНЕКСІЯ І ТИМЧАСОВА ОКУПАЦІЯ КРИМУ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ 2014-2021 рр.

3.1. Незаконна анексія росією Криму і реакція міжнародної спільноти на неї

Передумови війни між Україною та Росією беруть свій початок значно швидше ніж усі думають, ще з часів Радянського Союзу. Однозначно Україна була основою СРСР. 1 грудня 1991 року в Україні відбувся референдум, на якому громадяни могли обрати самостійність чи СРСР і українці, як люди, які роками відвойовували своє право за самостійне життя проголосували за незалежність. Для Радянського Союзу це було фактичним ударом і початком занепаду. Коли Україна та інші держави вийшли зі складу СРСР кожен пішов своїм шляхом. Більшість країн стали в напрямку європейської інтеграції. Також пострадянські країни приєднувалися до НАТО - Організації Північноатлантичного договору. В 2008 році Україна теж виявила бажання стати учасницею НАТО. Перед країною постав важкий етап, оскільки її політичний та військовий рівень не відповідав шаблону, який вимагала Організація Північноатлантичного договору, тому державі довелося доводити свою спроможність та свою важливість в даній асоціації.

Ігорем Гіркіним, полковником ФСБ, було сказано, що ще в 2000-х роках Росія запланувала встановити контроль над економікою України. Це було необхідно, оскільки російська влада планувала, як виражається Ігор Гіркін «купити Україну з тельбухами». Реалізуючи свої криваві плани по підкоренню економіки країни-сусіда, президент Росії В.В. Путін дав добро російським олігархам купляти українську власність.

В 2004 році на Луганщині та Донеччині відкрилося питання про створення своєї, окремої республіки. Дана ідея активно обговорювалася на «Першому Всеукраїнському з'їзді». За планами, які обговорювалися на з'їзді,

в «майбутню» республіку думали взяти усі українські області, де є російськомовні жителі. Подія під назвою «Перший Всеукраїнський з'їзд» була організована за підтримки російської влади. Доказом попередньо згаданого твердження є кількість російських високопосадовців на цьому зібранні. Серед присутніх були: Юрій Лужков - мер Москви, Віктор Янукович – на той момент український політик з проросійською позицією та українські олігархи. «Перший Всеукраїнський з'їзд» не був єдиним заходом проросійського напрямку. Схожі зустрічі на ту ж тему організовані в 2008 та 2012 роках.

Сергій Пугачов (На двохтисячні роки один із побратимів Путіна) одного разу проговорився, що в 2004 році російська влада надала великі кошти для передвиборчої кампанії тодішнього політика України, Віктора Януковича. Це було зроблено, щоб після перемоги свого протеже на виборах, Путін міг контролювати Україну в усіх сферах. Та геніальний план російського президента провалився, оскільки замість того, щоб направити гроші в передвиборчу кампанію, їх дуже швидко і активно розікрали. [7]

Все ж путінські ідеї вдалося реалізувати в 2010 році. Янукович став президентом України і почав працювати в проросійському напрямку. Його правлячий період завершився досить плачевно. В 2014 році громадяни України вийшли на великомасштабні мітинги, спровоковані тодішньою українською владою. Протести розпочалися, тому що президент України під тиском російської влади відмовився від намірів вступу до Європейського Союзу. Українці не підтримали таку позицію головнокомандуючого і на початку 2014 усунули його з поста президента. Демонстрації були наскільки масові і криваві, що увійшли в історію, як приклад справжньої боротьби народу за волю і свободу і отримали назву «Євромайдан» . Росія не могла змиритися з провалом усіх ідей стосовно України і під сумнівним приводом, нібито захист російськомовних громадян, ввійшла на територію України.

Окупація Криму (22 лютого—18 березня 2014рр.). 23 лютого 2014 року на території Криму розпочалися великі проросійські та проукраїнські

демонстрації. За українську сторону в основному виступали кримські татари під керівництвом представника Меджлісу Рефата Чубарова. 27 лютого захоплено Верховну Раду Криму, аеропорти в Севастополі і Сімферополі, засоби масової інформації, установи зв'язку та інші важливі для життєдіяльності інфраструктури невідомими протестантами, які підчинилися російській стороні. Демонстранти вимагали проведення референдуму за розширення автономії Криму. 25 травня 2014 було узгоджено проведення голосування.

16 березня 2014 року – день проведення референдуму, щоправда за час очікування цього дійства було перефразована сама тема виборів. Замість розширення автономії Криму голосували за його приєднання та приєднання Севастополя до РФ. Після завершення голосування російська влада повідомила, що 96,77 % жителів Автономної Республіки Крим та Севастополя обрали возз'єднання з Росією. 17 березня було заявлено про самостійність «Республіки Крим». 18 березня Президент Росії з самообманними представниками від Криму обговорили питання, якими були зацікавлені і підписали документ про приєднання Республіки Крим до Російської Федерації. 21 березня російський уряд узаконив вищезгаданий договір. [113]

Міжнародна реакція на анексію Криму Російською Федерацією. Більшість держав світу засудили дії Російської Федерації в 2014 році. Іноземними країнами було заявлено, що вони не визнають окупації українських територій, посилаючись на Резолюцію «Визначення агресії» прийнята Генеральною Асамблеєю в 1974 році [131] Було зазначено, що Україна суверенна держава. Європейський Союз, як і США підтримали країну не словом, а ділом. На РФ були накладені економічні санкції. Після таких дій російська влада заявила, що Сполучені Штати Америки та Європейський Союз провокують та спонсорують початок революції. Крім таких заяв Росія ввела санкції «взаємні» санкції стосовно Америки та країн-

учасниць ЄС. Нище наведено аналіз позицій іноземних представників влади (взято з інтернет ресурсу):

-Сполучені Штати Америки: 28 лютого 2014 року було оприлюднено заяву Президента США Барака Обама, в якій закликалося Росію не втручатися в справи Криму. У заяві зазначається, що президент Обама «глибоко стурбований повідомленнями про військові рухи, здійснені Російською Федерацією всередині України». Він додав, що «будь-яке порушення суверенітету та територіальної цілісності України буде глибоко дестабілізуючим, що не є в інтересах України, Росії чи Європи», і що це буде «явним порушенням зобов'язань Росії поважати незалежність, суверенітет і кордони України та міжнародні закони». 1 березня 2014 року Обама провів телефонну розмову з Путіним і заявив, що вторгнення Росії було «порушенням українського суверенітету та територіальної цілісності ... [та] порушенням міжнародного права». Він попередив про «більшу політичну та економічну ізоляцію» та погрожував вивести США з 40-го саміту «G8» під головуванням Росії.

2 березня 2014 року Державний секретар США Джон Керрі в інтерв'ю «Face the Nation» засудив «вторгнення Росії» в Україну. Він назвав це «неймовірним актом агресії», і сказав, що «ви не можете поводитись в 21 столітті за модою 19 століття, вторгуючись в іншу країну за цілком сфабрикованою причиною».

3 березня 2014 року речник Ради національної безпеки США Кейтлін Гейден заявила, що США не відправлять делегацію президента на Зимові параолімпійські ігри 2014 року в Сочі, «додатково до інших заходів, які ми вживаємо у відповідь щодо ситуації в Україні». Як і у випадку з британськими діями щодо бойкоту, це не вплине на участь країни в самих Іграх.

6 березня 2014 року Обама підписав «Виконавчий наказ 13660», що блокує майно певних осіб, що сприяють ескалації ситуації в Україні.

17 березня 2014 року Обама підписав «Виконавчий наказ 13661», що блокує майно додаткових осіб, що сприяють ескалації ситуації в Україні та розширює сферу застосування попередніх санкцій, введених «ВН 13660», включаючи заморожування активів деяких російських державних чиновників у США та недопуск їх на територію США.

113-й Конгрес Сполучених Штатів розглянув декілька різних законодавчих актів, які пропонують Україні різний рівень допомоги та введення санкції «проти тих, хто підриває безпеку чи незалежність України або замішаний у корупцію в Україні або Росії».

3 квітня Міністерство енергетики США повідомило російську державну ядерну корпорацію «Росатом» про призупинення декількох мирних проектів ядерного співробітництва.

-Канада: 28 лютого 2014 року Міністр закордонних справ Джон Берд привітав новий уряд та наголосив на необхідності дотримання Будапештської декларації 1994 року, яка затверджує український територіальний суверенітет. 1 березня під час телефонної розмови між Президентом США Обамою та Прем'єр-міністром Канади Стівеном Гарпером «підтверджено важливість єдності міжнародної спільноти заради підтримки принципів міжнародного права, майбутнього України та її демократії». Того ж дня Гарпер звинуватив Росію у військовій інтервенції в Україну; він оголосив, що Канада відкликає двох послів з Росії та анулює підготовку до 40-го саміту «G8», який мала очолювати Росія. 3 березня Палата громад Канади прийняла одностайне звернення, в якому засудила втручання Росії в Крим. Після цього Прем'єр-міністр Гарпер назвав дії Росії «вторгненням та окупацією», а Міністр закордонних справ Берд порівняв це з нацистською окупацією Судетського регіону Німеччиною в 1938 році. Канада припинила будь-яке військове співробітництво з Росією. 4 березня на Парламентському пагорбі Оттави був піднятий український прапор. 7 березня 2014 року Канада вимагала протягом 24 годин всіх російських військовослужбовців покинути територію України.

-Велика Британія: Міністр закордонних справ Вільям Гейг заявив, що «глибоко стурбований» ескалацією напруженості та рішенням російського парламенту дозволити військові дії. Він також зазначив, що «ця акція є серйозною загрозою суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України. Ми засуджуємо будь-який акт агресії проти України». 2 березня 2014 року Прем'єр-міністр Великої Британії Девід Кемерон оголосив, що урядовці планують бойкотувати зимову Паралімпіаду 2014 року в Сочі через ситуацію в Криму, а принц Едуард вже скасував поїздку в Сочі на Ігри «за порадою уряду». Щоправда, ці рішення не вплинуть на участь Великої Британії в Іграх.

-Німеччина: Канцлер Німеччини Ангела Меркель назвала дії Росії «неприйнятними» та такі, що порушують міжнародне право. Меркель нагадала, що Росія визнала незалежність України у 1994 році і зараз не дотримується Будапештського Меморандуму щодо гарантії безпеки України. У політичній заяві, поданій до Бундестагу, вона заявила, що «територіальна цілісність України не піддається перегляду». Також вона повідомила, що Путін «живе в іншому світі», коли говорить з Бараком Обамою по телефону. Канцлер Меркель заявила, що «так званий референдум... , який проголосив незалежність... та входження Криму в Російську Федерацію є, на наш погляд, у протиріччі з міжнародним правом та що це ганебно, коли Росія порівнює незалежність Косова з референдумом у Криму». У березні 2015 року, після переговорів з Петром Порошенко, Ангела Меркель заявила, що анексія порушує міжнародне законодавство, і тому метою Німеччини є відновлення української влади на Кримському півострові.

-Італія: Прем'єр-міністр Італії Маттео Ренці звинуватив Путіна у скоєнні «неприпустимого порушення».[69][70] 19 березня під час виступу в Палаті депутатів Ренці заявив, що референдум щодо статусу Криму є незаконним і що країни «Великої вісімки» повинні об'єднатись заради вирішення кризи та запобігти повернення до холодної війни. У заяві МЗС зазначається: "«Італія та її європейські партнери рішуче засуджують порушення суверенітету та

територіальної цілісності України і закликають Росію негайно відкликати свої військові сили. Розглядаємо політико-дипломатичний канал як єдиний спосіб виходу із кризи».

-Іспанія: Міністерство закордонних справ та співробітництва Іспанії оприлюднило заяву, яка підтримує новий український уряд. У заяві сказано наступне: „Іспанський уряд стурбований ситуацією в Україні, яка залишається невизначеною та нестабільною. Сьогоднішня напруга в Криму особливо хвилює“. Уряд також висловив «повну підтримку територіальної цілісності України» та закликав усіх суб'єктів «співпрацювати у пошуку рішення, відкидаючи будь-яке використання сили».

-Франція: Представник Міністерства закордонних справ Франції Ромен Надал висловив стурбованість подіями в Криму та закликав Міністра закордонних справ Лорана Фабіуса негайно закликати зберегти єдність і цілісність України.

-Литва: 28 лютого 2014 року Міністерство закордонних справ Литви повідомило, що вони викликали посла Росії в Литві для роз'яснення ситуації в Україні. Президент Литви, Даля Грибаускайте сказала, що Росія є небезпечною: «Після України буде Молдова, а після Молдови будуть інші країни. Росія намагається перемалювати кордони Європи після Другої світової війни».

Молдова Молдова: 2 березня 2014 року Президент Молдови, Ніколае Тімофті, заявив, що «Молдова підкреслює важливість зберігання українського суверенітету і територіальної цілісності та недопускання порушення принципів міжнародного права».

-Латвія: Президент Латвії, спікер парламенту, Прем'єр-міністр та Міністр закордонних справ опублікували загальну заяву, в якій вказано, що «Латвія рішуче стоїть за підтримку територіальної цілісності України та вважає, що будь-які заходи, які спрямовані на розділення українського суспільства та будуть піддавати сумніву територіальну цілісність України мають бути засуджені якнайшвидше». Міністр закордонних справ Латвії,

Едгар Рінкевичс, сказав, що «Кримський сценарій нагадує окупацію Радянським Союзом Балтійських держав у 1940 році. Історія повторюється. Вперше як трагедія, вдруге як фарс». 28 серпня 2014 року Міністерство закордонних справ опублікувало заяву в якій «Латвія засуджує інвазію військових сил Російської Федерації на територію України. Це репрезентує відкриту агресію, яка здійснена проти суверенітету і територіальної цілісності України та підриває фундаментальні принципи міжнародного права».

-Польща: 1 березня 2014 року Польща «наполегливо закликає дотримуватися принципів територіальної цілісності України та норм міжнародного права, включаючи основні принципи Організації з безпеки і співробітництва в Європі ... Ми закликаємо держави, які підписали Будапештський меморандум у грудні 1994 року та надали, таким чином, Україні гарантії безпеки, поважати та виконувати свої зобов'язання», — йдеться у заяві МЗС. 6 березня 2014 року Міністр оборони Польщі Томаш Семоняк заявив про прибуття 12 американських винищувачів „F-16“ та 300 військових особового складу на прохання Польщі до НАТО. Військову допомогу було надано Міністром оборони США Чаком Гейгелом. Ситуація в Україні, сказав Семоняк на прес-конференції, „є надзвичайно серйозною“. Зміна кордонів не є прийнятною ситуацією. Також є неприйнятним блокування спостерігачів ОБСЄ в Криму. Авіаційний загін „F-16 AvDet“ планується розмістити на базах ВПС у Лаську та Повідзі. Президент Польщі Броніслав Коморовський у вівторок 11 березня 2014 року відвідав із Семоняком базу ВПС у Лаську та повідомив про нагальну необхідність подальших військових витрат на багатоцільову програму „F-16“. Прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск закликав змінити енергетичну політику ЄС, оскільки залежність Німеччини від російського газу створює ризики для Європи. 11 березня 2014 року Туск заявив, що нинішня ситуація в Криму є лише фазою тривалої кризи, але Польща не визнає територіальний розпад суверенної України. 29 серпня Міністерство закордонних справ Польщі

офіційно визнало „наступальну акцію російських збройних сил у південних районах Донецької області, зокрема в околицях міста Новоазовськ, як агресію за міжнародним правом“.

-Чехія: 1 березня 2014 року Міністр закордонних справ Чехії Любомир Заоралек заявив наступне: «Я однозначно засуджую кроки, які зробила Росія за останні дні.... Росія взяла на себе зобов'язання не тільки поважати територіальну цілісність та суверенітет України, але й гарантувати їх». Він також сказав, що це нагадує йому вторгнення військ Варшавського договору до Чехословаччини. 6 квітня 2014 року Президент Чеської Республіки Мілош Земан заявив у інтерв'ю чеському радіо, що ЄС повинні ввести найжорсткіші санкції проти Росії, оскільки «в даний момент Росія вирішила розширити свою територіальну експансію на схід України, і це дуже серйозно, оскільки може спричинити ланцюгову реакцію». Але він також висловив думку, що Крим не буде повернутий Україні в найближчому майбутньому. Земан також сказав наступне: «Хоча я розумію інтереси російськомовної більшості Криму, яку Хрущов приєднав до України, але водночас ми маємо досвід з російським військовим вторгненням 1968 року».

-Китай: 2 березня 2014 року речник Міністерства закордонних справ, Цінь Ган, заявив, що Китай засуджує нещодавнє екстремістське насильство в країні та закликає усі сторони вирішувати свої суперечки мирним шляхом. Китай завжди дотримується принципу невтручання у внутрішні справи та поважає незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України. Він закликав усі сторони знайти вирішення проблеми шляхом діалогу, який буде оснований на нормах міжнародного права та принципах, що регулюють міжнародні відносини.

4 березня Президент Китаю Сі Цзіньпін у телефонній розмові з Путіним висловив впевненість у здатності Путіна досягти політичного рішення шляхом переговорів з усіма залученими сторонами. Він заявив, що Китай підтримує пропозиції та посередницькі дії міжнародної спільноти у вирішенні ситуації.

21 листопада в.о. очільника Департаменту Європейських та Центрально-азійських справ Міністерства закордонних справ Китаю, Гуї Конью, повідомив російським ЗМІ наступне: «Ми проти будь-якої національності, яка набуває незалежності за допомогою референдумів. Що стосується Криму, то він має дуже специфічні особливості. Ми добре знаємо історію приналежності Криму... Китай реагує з цілковитим розумінням на виклики та загрози, з якими стикається Росія у зв'язку з українським питанням і підтримує підхід Москви до врегулювання ситуації». -Японія: Міністерство закордонних справ Японії оприлюднило заяву, в якій зазначило, що дозвіл на «на використання збройних сил Російської Федерації в Україні посилює напругу в регіоні та зашкодить миру та стабільності міжнародної спільноти», а також що «у зв'язку з цим Японія висловлює серйозне занепокоєння і стурбованість цим рішенням. ... Японія сподівається, що ситуація в Україні буде врегульована мирним шляхом і наполегливо закликає всі зацікавлені сторони поводитися з максимальною стриманістю та відповідальністю та повністю дотримуватися відповідних міжнародних законів».

-Південна Корея: 15 березня представник Республіки Корея в Раді Безпеки ООН Ох Джун проголосував за внесену США резолюцію, яка засуджує референдум 16 березня в Криму. Він підкреслив, що „проголосував за текст, який втілює важливі принципи, такі як суверенітет, територіальну цілісність та єдність. Цих принципів слід дотримуватися. Сьогоднішня невдача в затвердженні цього тексту не має закрити вікно для дипломатичного вирішення проблеми“ — наголосив він.

-Північна Корея: 15 березня 2014 року посол Північної Кореї в Росії висловив підтримку Російській позиції.

-Туреччина: 28 лютого 2014 року Міністр закордонних справ Туреччини Ахмет Давутоглу заявив, що «для Туреччини важлива демократія та основана на демократії політична стабільність українського майбутнього», і що «Крим важливий для Туреччини, оскільки це двері Туреччини в Україну, і це також важливо для наших татарських співвітчизників». 5 березня 2014 року

Президент Туреччини Абдулла Гюль заявив, що проблеми повинні вирішуватися в рамках міжнародного права з повагою до української політичної єдності та кордонів. Президент Туреччини Реджеп Ердоган зазначив: «На жаль, протягом історії право кримськотатарського народу гідно жити на власній батьківщині було підірвано колективними депортаціями та репресіями. Сьогодні ми спостерігаємо незаконну анексію Криму та інші сумні події»."

-Болгарія: 1 березня 2014 року Президент Болгарії Росен Плевнелієв написав у своїй заяві, що "«Болгарія за збереження суверенітету, територіальної цілісності та демократичного майбутнього України». Президент також сказав, що перебування іноземних сил та їхня самовільна діяльність на території суверенної держави «викликає серйозне занепокоєння» та закликав припинити жодні провокаційні дії, що можуть призвести до «непоправних наслідків не тільки в регіоні, але й у світі загалом». У пізнішій заяві того ж дня, після того як Російський парламент дозволив використання російських збройних сил у Криму, Президент Плевнелієв повторив, що «єдине довготривале вирішення проблеми може бути досягнуто мирним способом і якщо це буде гарантувати територіальну цілісність та суверенітет України» та що «використання військових сил для окупації іноземних територій є порушенням законів міжнародного права». Президент також закликав Раду Безпеки ООН та країн-поручителів Будапештського Меморандуму забезпечити мирне вирішення проблеми та уникнути подальшої ескалації конфлікту. На закінчення, Президент Плевнелієв сказав, що «народ України повинен самостійно вирішити яким буде їхнє майбутнє та зробити це демократичним шляхом».

-Естонія: 1 березня 2014 року Міністр закордонних справ Естонії, Урмас Паєт, заявив, що «рішення Російської державної думи про легалізацію використання військ в Україні є однозначною загрозою для українського суверенітету та територіальної цілісності», та що російські «мілітарні погрози та дії проти України повинні припинитись». Він закликав українське

керівництво зменшити напругу та відновити суспільну єдність. Естонський президент, Тоомас Гендрік Ільвес, заявив, що «невиконання статей Будапештського меморандуму може мати далекосяжні наслідки для майбутніх поколінь. Я не знаю, яка країна в майбутньому здасть свою ядерну зброю в обмін на гарантування безпеки».

-Ісландія: Ісландія засудила дії Російської Федерації в Криму та висловила повну підтримку українському народові. Про це заявив Міністр закордонних справ Ісландії Гуннар Брагі Свейнссон журналістам у Києві 22 березня 2014 року. -Індія: Індійський уряд прийняв відносно зважену позицію щодо ситуації в Україні. Індія в минулому не підтримувала демократичні цінності в інших державах і заявила в офіційній заяві, що вони будуть спостерігати за ситуацією в Україні та будуть поважати рішення обох сторін до тих пір, поки вони будуть мирними. Індія була першою великою країною, яка визнала анексію Криму, але утрималась від постанови про територіальну цілісність України, обгрунтовуючи своє рішення тим, що це має бути вибір народу Криму. Міністерство закордонних справ попросило своїх громадян, зокрема студентів, покинути Донецьку та Луганську області та попередила індійських мандрівників бути обережними та уникати неважливих поїздок на східну та південну частини України. 11 грудня 2014 року голова Кримської Республіки Сергій Аксьонов підписав меморандум про співпрацю між Республікою Крим та «Індійськими бізнес-людьми» під час свого першого закордонного візиту. У відповідь на цей візит Президент України Петро Порошенко зауважив, що Індія стояла осторонь від «решти цивілізації» та приділяє більше «уваги грошам», аніж «цінностям».

-Ірландія: Заступник голови уряду Ірландії та Міністр закордонних справ Імон Гілмор висловили стурбованість подіями в Україні. Закликали Російську Федерацію дотримуватися міжнародних прав та поважати територіальну цілісність та незалежність України. Ірландія закликала усі сторони «досягнути діалогу, через який можна вирішити всі проблеми

законним шляхом» та наголосила на необхідності «уникнення будь-яких провокацій».

-Боснія та Герцеговина: 2 березня 2014 року Міністр закордонних справ Златко Лагумджія закликав «негайно знизити напруженість заради підтримки миру, безпеки, суверенітету та територіальної цілісності України як повноцінного члена ООН». Також Лагумджія сказав, що «суверенна Україна та її народ мають право визначити власне майбутнє мирним шляхом та шляхом демократичного діалогу, що гарантуватиме стабільність, а міжнародна спільнота має обов'язок підтримувати це».

-Данія: 2 березня 2014 року Міністр закордонних справ Данії Мартін Лідегор заявив, що «Це часткове вторгнення в Україну Росією». Він дав зрозуміти, що Данія тісно співпрацює з ЄС та готує засуджуючу заяву. Також Лідегор закликав Росію поважати міжнародне право.

-Фінляндія: 1 березня 2014 року Міністр закордонних справ Фінляндії Ерккі Туоміоя заявив, що Росія здійснює військове захоплення Криму і через це порушує міжнародні договори і закони.

-Норвегія: Міністерство закордонних справ Норвегії засудило російську військову ескаляцію на Кримському півострові. «Російська влада повинна негайно задовольнити український запит на діалог для вирішення кризи без насильства» — заявив Міністр закордонних справ Норвегії Берге Бренде.

-Чорногорія: 5 березня 2014 року уряд Чорногорії виступив із заявою, в якій засудив «грубе порушення суверенітету та територіальної цілісності України та агресію російських збройних сил».

-Ізраїль: У заяві Міністерства закордонних справ Ізраїлю за 5 березня 2014 року зазначається наступне: «Ізраїль з великою стурбованістю стежить за подіями в Україні, прагне миру для всіх громадян і сподівається, що ситуація не переросте до людських жертв. Ізраїль сподівається, що криза в Україні буде вирішена дипломатичними засобами та мирним шляхом».

-Йорданія: 15 березня 2014 року Йорданія проголосувала за резолюцію, яка засуджує референдум 16 березня. Посол Йорданії Зейд Раад Зейд Аль-

Хусейн заявив, що він проголосував за резолюцію з поваги до суверенітету України, її територіальної цілісності та незалежності, а також за принципи невтручання у внутрішні справи України іншими державами. Підкреслюючи важливість дотримання Статуту Організації Об'єднаних Націй, особливо статті 1 «про мирне врегулювання суперечок», він зазначив, що Крим знаходиться під суверенітетом України.

-Грузія: 1 березня 2014 року, Президент Грузії Георгій Теймуразович Маргвелашвілі закликав міжнародну спільноту «не дозволити розпочати новий конфлікт у Європі та використати всі доступні методи для запобігання можливої агресії та збереження суверенітету і територіальної цілісності України». 6 березня Парламент Грузії прийняв резолюцію про підтримку суверенітету і територіальної цілісності України та рішуче засудив силові дії проти суверенітету України, які здійснює Російська Федерація, а також всі інші дії, що здійснюються з порушенням основних принципів міжнародного права. У резолюції наголошується, що «нещодавні агресивні дії Російської Федерації проти суверенітету та територіальної цілісності України, які здійснені за допомогою військових частин на території України, є порушенням положень двосторонніх угод та містять загрозу масштабної військової агресії. Це свідчить не тільки про серйозну загрозу для дружньої України, але й для Грузії та Європи в цілому». 11 березня Президент Грузії заявив, що «непокараність Російської Федерації у 2008 році за військову інвазію в Грузію, дозволила Москві думати і про захоплення Криму».

-Угорщина: У заяві, опублікованій 1 березня 2014 року, Міністерство закордонних справ Угорщини виразило стурбованість ситуацією на Кримському півострові. Міністерство зазначило, що чотири міністри закордонних справ Вишеградської групи попросили як керівників уряду Києва, так і політичних лідерів Донецької області утриматися від провокаційних кроків, які можуть підвищити напругу і призвести до насильства. Реакцію угорського уряду вдома критикували за те, що вона поблажливо ставиться до Росії; наприклад, через недавню угоду, яку

Прем'єр-міністр Віктор Орбан уклав з Росією щодо розширення атомної електростанції в Пакші. Крім того, Міністр закордонних справ Угорщини запевнив етнічних угорців в Україні, що Угорщина захищатиме їхні інтереси.

-Румунія: 2 березня 2014 року Президент Румунії Траян Бесеску заявив, що будь-яка російська військова присутність в Україні, без схвалення України та поза межами двосторонніх домовленостей, буде розглядатися як акт агресії. 6 березня Президент Румунії виступив з більш рішучою позицією, заявивши, що „те, що Росія зробила в Україні, — це агресія проти цієї країни“. 400 000 румунських громадян України повинні відіграти активну роль і робити більше для підтримки США та Європи в діалозі з Росією.

-Білорусь: 28 лютого 2014 року Білорусь підтримала Україну. Згодом 5 березня 2014 року президент Білорусі Олександр Лукашенко висловив свою позицію про підтримку територіальної цілісності України. 19 березня 2014 року, Міністерство закордонних справ опублікувало іншу заяву. 23 березня президент Олександр Лукашенко назвав Крим, де-факто, частиною Росії, але зазначив, що «Україна повинна залишатися цілісною, неподільною, позаблоковою державою».

-Словенія: Прем'єр-міністр Аленка Братушек заявила, що потрібно зробити все для того, щоб в Україні не стався військовий конфлікт, а Міністерство закордонних справ запропонувало стати посередником для ЄС.

-Південно-Африканська Республіка: 2 березня 2014 року речник Нельсон Кгвете заявив, що «уряд Південної Африки хотів би висловити своє глибоке занепокоєння з приводу розпочатої політичної ситуації в Україні», і що «„ми продовжуватимемо стежити за ситуацією та заохочувати міжнародні дипломатичні дії, які будуть спрямовані на створення тривалого мирного вирішення проблеми“».

-Австралія: 2 березня 2014 року Прем'єр-міністр Тоні Ебботт заявив, що російські дії в Україні були «по своїй суті...не дружніми та сусідськими і Росія повинна забратись звідти».Прем'єр-міністр 3 березня повідомив Палаті представників Австралії що «Росія повинна забратись та вивести свої сили з

України, щоб народ країни мав можливість самостійно визначити своє майбутнє». Австралійський уряд скасував заплановану поїздку до Росії Міністра торгівлі Ендрю Робба.

-Індонезія: Міністр закордонних справ Індонезії Марті Наталегава виступив із заявою, в якій висловив глибоку стурбованість ситуацією в Україні. Він охарактеризував ситуацію в Україні як «міжнародну кризу, яка небезпечна не тільки для суверенітету та територіальної цілісності України, але й може посилити напругу у відносинах між задіяними країнами». Індонезія визнає суверенітет України і закликає сторони вирішити це питання мирними засобами. Індонезія також закликала Раду Безпеки ООН, включаючи постійних членів, «взяти на себе відповідальність відповідно до Статуту Організації Об'єднаних націй та підтримати міжнародний мир та безпеку у відповідь на кризу в Україні». У заяві також пропонувалося ООН направити спеціального представника до постраждалих регіонів.

-Ліхтенштейн: 5 березня Міністр закордонних справ Аурелія Фрік від імені уряду Ліхтенштейну висловила надію на мирне вирішення кримського конфлікту та закликала всі сторони підтримати суверенітет України.

-Мексика: 4 березня 2014 року Міністерство закордонних справ Мексики опублікувало прес-реліз, в якому висловило глибоку стурбованість погіршенням ситуації в Україні та підтримку закликів до поваги національної єдності та територіальної цілісності країни, відповідно до Статуту ООН та міжнародного права.

-Колумбія: Міністерство закордонних справ від імені уряду оприлюднило прес-реліз, в якому заявило про «глибоку стурбованість ситуацією в Україні», а також висловило припущення про «акти насильства, що мали місце в останні пару днів». У цій же заяві Колумбія закликала уряд України «гарантувати безпеку, права людей та основні свободи своїх громадян».

-Аргентина: 15 березня 2014 року представник Аргентини в Раді Безпеки ООН, Марія Персеваль, проголосувала за внесену США резолюцію, яка

засуджує референдум 16 березня. Згодом Персеваль сказала, що підтримала резолюцію, оскільки вона затверджувала принцип територіальної цілісності та сприяла конструктивному діалогу заради мирного врегулювання ситуації із залученням всіх політичних суб'єктів конфлікту. Закликаючи утриматись від дій, які гальмуватимуть такі рішення, Персеваль водночас наголосила на тому, що «українці повинні вирішувати свої політичні кризи самостійно. Рада не повинна була давати характеристику ситуації, а першочергово підтримати мир та безпеку у світі. Аргентина сподівається, що всі країни будуть дотримуватися принципу невтручання в справи іншої держави».

-Албанія: 3 березня 2014 року в заяві Міністерства закордонних справ Албанії засуджувалася військова інтервенція Російської Федерації в Україну. Дії Росії показують зневагу до норм міжнародного права та територіального суверенітету та цілісності України.

-Вірменія: 7 березня 2014 року Саргсян Серж Азатович, президент Вірменії, висловився стосовно українських проблем в 2014 році. Він зауважив, що «Українські події викликають серйозні занепокоєння у всіх нас». Вірменський президент заявив, що необхідно «створити всі можливі заходи для зняття напруги та знайти, за допомогою діалогу, прийнятне рішення». Крім того 19 березня Саргсян зв'язався з президентом Росії В. В. Путіним. В ході телефонного спілкування Серж Азатович висловив думку, що насправді референдум у Криму не був сфальсифікований, а виконаний за усіма правилами і за особистим виявленням волі кожного жителя напівострова.

-Азербайджан: 3 березня Ейнулла Мадатлі, посол Азербайджану в Україні, висловила свою проукраїнську позицію.

-Казахстан: 3 березня Міністерство закордонних справ Казахстану заявило, що Казахстан глибоко стурбований теперішньою ситуацією в Україні. У заяві закликано всі сторони відмовитися від використання військових сил та вирішити кризу шляхом переговорів, «заснованих на повазі до основних принципів міжнародного права». Проте президент Казахстану,

Токаєв Касим-Жомарт Кемельович, який перейняв владу від Назарбаєва Нурсултана Абішовича у 2019 році, сказав, під час візиту в Німеччині, що Крим не анексований, а краще використовувати слово «приєднаний», що викликало згодом осуд МЗС України.

-Киргизстан: Киргизстан визнав тимчасовий український уряд легітимним та висловив стурбованість кризою в країні. Також Киргизстан засудив будь-яку діяльність, спрямовану на дестабілізацію ситуації в Україні. 16 березня Міністр закордонних справ Киргизстану виклав іншу заяву в якій «Республіка Киргизстан, як і раніше, притримується позиції, що нерозважні дії та корупція попередньої української влади призвели до теперішньої кризи та смертей десятків невинних людей. У той же час, результати референдуму в Криму, 16 березня цього року, представляють волю абсолютної більшості населення Автономної Республіки. Це є об'єктивна реальність, незважаючи на полярні оцінки, які були дані референдуму».

-Узбекистан: Міністерство закордонних справ Узбекистану виклало заяву, в якій говориться, що російські дії в Криму «становлять реальні загрози для суверенітету та територіальної цілісності країни» та «викликають сильну тривогу та занепокоєння в Узбекистані».

-Афганістан: Президент Хамід Карзай зробив наступну заяву: «Ми поважаємо рішення людей в Криму, яке було зроблене на нещодавньому референдумі. Це свідчить про те, що Крим є частиною Російської Федерації».

-Сербія: 5 листопада 2014 року Міністерство закордонних справ Сербії оприлюднило заяву, в якій „знову хоче затвердити, що Сербія підтримує територіальну цілісність і суверенітет України“. У заяві Міністерства закордонних справ говориться, що Сербія також підтримує продовження мирного процесу, з твердою вірою, що тільки діалог може привести до вирішення конфлікту згідно з нормами міжнародного права та з дотриманням Статуту ООН.

-Сінгапур: 5 березня Міністр закордонних справ Сінгапуру К. Шанмугам виступив у парламенті, оприлюднивши офіційну позицію Сінгапуру: „Ми

рішуче виступаємо проти будь-якого незаконного вторгнення в суверенну країну під будь-яким приводом чи виправданням. Російські війська не повинні перебувати в Україні і це порушення міжнародного права. Суверенітет і територіальну цілісність України повинні поважати інші країни. Необхідно дотримуватися міжнародного права. Тут не може бути жодних виправдань“».

-Північна Македонія: Міністерство закордонних справ Македонії оприлюднило заяву, в якій висловило занепокоєння щодо ескалації ворожнечі в Україні. Македонія закликала вжити всіх необхідних заходів для невідкладного послаблення напруженості, підкреслюючи необхідність налагодження політичного діалогу щодо тих проблем, з якими стикаються громадяни України, і для вирішення яких необхідна участь усіх зацікавлених сторін. Також уряд Македонії закликав до поміркованості та відповідальності.

-Нова Зеландія: 3 березня 2014 року Прем'єр-міністр Нової Зеландії Джон Кі, виступаючи в ранкових новинах та на ток-шоу «Breakfast», повідомив, що зростання напруженості в Україні викликає «глибоке занепокоєння». Прем'єр-міністр також заявив, що, хоча Росія має реальні інтереси в Україні та в Криму, проте він погодився із засудженням США дій Росії, підкресливши, що це буде «катастрофою, якщо в Україні буде велика проблема».

-Малайзія: через свого Міністра закордонних справ висловила глибоке занепокоєння щодо подій в Україні, зокрема ситуацією на Кримському півострові. Враховуючи дружні стосунки Малайзії з Росією та Україною, уряд закликає обидві країни працювати над мирним вирішенням ситуації. Малайзія також сподівається, що обидві сторони застосують помірковані підходи і знайдуть взаємоприйнятне рішення. Інтересам, добробуту та безпеці жителів України слід віддавати першочерговий пріоритет, що вплине на загальну стабільність та мир у регіоні. Малайзія також підтримує всі мирні зусилля, включаючи міжнародні дипломатичні ініціативи, спрямовані на

вирішення кризової ситуації в Україні. Усі залучені сторони повинні дотримуватися верховенства права, діяти відповідально та прагнути до мирного врегулювання конфлікту.

-Нікарагуа: 27 березня 2014 року Нікарагуа офіційно визнала Крим як частину Російської Федерації.

-Куба: Міністр закордонних справ Куби, Бруно Родрігес, засудив «лицемірство, подвійні стандарти та агресію» Вашингтона та НАТО, які виявились в усуненні Януковича від влади та застеріг Західний світ від будь-якої спроби поширити досяжність НАТО до кордонів Росії. Він вважає ці події грубим порушенням міжнародних законів та Статуту ООН, що несе загрозу миру, безпеки та глобальної стабільності. -В'єтнам: 5 березня 2014 року речник Міністерства закордонних справ В'єтнаму Ле Хай Бінь заявив: «Ми сподіваємось, що в Україні незабаром буде відновлена стабільність і всі питання будуть вирішені законним шляхом заради українського народу, миру і розвитку в регіоні та світі».

-Філіппіни: У заяві Департаменту закордонних справ Філіппін сказано про «глибоку стурбованість щодо подій в Україні» і закликає всі сторони «проявляти стриманість та не призводити до ескалації конфлікту шляхом застосування сил; дотримуватися зобов'язань, передбачених міжнародним правом». Заява також «закликає всі сторони вирішити кризу шляхом діалогу». В окремій заяві 4 березня Департамент також підвищив рівень небезпеки в Україні до другого «з огляду на постійну напругу в цій країні» і порадив філіппінцям в Україні «обмежувати свої необов'язкові переміщення, уникати громадських місць, уважно стежити за розвитком подій та підготуватися до можливої евакуації».

-Чилі: 15 березня представник Чилі в Раді Безпеки ООН, Октавіо Ерразуріс, проголосував за резолюцію, яка осуджує кримський референдум 16 березня. Він зазначив, що це було «доцільне реагування на кризу в Україні. Будапештський меморандум вимагав від сторін збереження незалежності та поточних кордонів України, а також утримання від

військових заходів. Запланований референдум не відповідав нормам Конституції України». Також Ерразуріс підкреслив, що в даній ситуації є «досить важливо забезпечити дотримання законів на національному та міжнародному рівні. Українці повинні обрати своє майбутнє через демократичні процеси, які поважають права меншин. Криза повинна бути вирішена шляхом мирного діалогу і Чилі прикро, що Рада нездатна підтримати резолюцію через використання вето. Рада не виконала свій обов'язок».

-Венесуела: 7 березня 2014 року Міністерство закордонних справ оприлюднило заяву, в якій написало, що президент Ніколас Мадуро «засуджує переворот, здійснений екстремістськими угрупованнями в Україні через стратегії протидії, яку просував з-за кордону уряд Сполучених Штатів та їх союзники по НАТО». Далі було зазначено, що «встановлення фактичної влади в Києві не лише загрожує національній єдності України, але й стабільності всього регіону, оскільки це загрожує громадянам України російського походження та суверенітету РФ».

-Шрі-Ланка: Уряд Шрі-Ланки назвав відсторонення Януковича неконституційним. Шрі-Ланка вважає занепокоєння Російської Федерації виправданим і вітає будь-які спроби деескалації напруги.[99] Швеція - Швеція: 2 березня 2014 року Прем'єр-міністр Швеції Фредрік Райнфельдт заявив у інтерв'ю радіо «Sveriges» наступне: «Зрозуміло чому Росія розпочала активні дії та хвилюється щодо російської меншини Криму та східної України, але є не прийнятним, як саме вона це робить. Можна вийти на розмову з українським урядом і таким чином заспокоїти ситуацію».[100] В інтерв'ю 19 березня він заявив, що російське керівництво «робить стільки помилок, скільки може, порушуючи міжнародне право та структуру колективної безпеки, яку ми побудували під час завершення холодної війни. Ми виражаємо велике занепокоєння щодо цього». Міністр закордонних справ Карл Більдт написав 1 березня 2014 року наступний «твіт»: «Російське військове вторгнення в Україну явно суперечить міжнародному праву та

принципам європейської безпеки». Він також додав у інтерв'ю ввечері того ж дня: «Немає сумнівів, що те, що зараз відбувається, є малозамаскованим російським захопленням Криму».

-Пакистан: Речник Міністерства закордонних справ Пакистану Тасним Аслам під час щотижневого брифінгу висловив сподівання, що політичну кризу в Україні буде вирішено мирними засобами та заявив, що переговори та дипломатія — єдиний варіант вгамувати ситуацію.

-Камерон також сказав: «Ніякий обман і збочений демократичний процес чи перекошені історичні відсилки не можуть компенсувати той факт, що це вторгнення в суверенну державу та захоплення частини території без жодної поваги до закону цієї країни чи міжнародного права» ". -Уругвай: 20 лютого 2014 року Міністерство закордонних справ Уругваю засудило випадки насильства та закликала зацікавлені сторони вирішувати розбіжності за допомогою діалогу.

-Руанда: 15 березня посол Руанди Єжен-Річард Гасана проголосував у Раді Безпеки ООН за резолюцію, яка засуджує референдум 16 березня в Криму. Він сказав, що час, який був витрачений на написання резолюції не був результативним. Настав час для відвертого діалогу, а не риторики, яка б ізолювала країну. Ситуація в Україні та Криму розгорталася швидко, а тиск, який чинили деякі країни, відвернув увагу від ретельного аналізу першопричин конфлікту. Руанда закликала Україну розпочати інклюзивний національний діалог, а міжнародна спільнота повинна допомогти уникнути подальшого погіршення ситуації.

-Сирія: Президент Сирії Башар аль-Асад висловив підтримку зусиллям Путіна «відновити безпеку та стабільність у дружній державі — Україні».

-Нігерія: У. Джой Огво, представник Нігерії в Раді Безпеки ООН, проголосувала за підтримку резолюції, яка засуджує референдум 16 березня; вона проголосувала «за», оскільки текст втілює принципи, закріплені в Статуті Організації Об'єднаних Націй, який зобов'язував держави-члени вирішувати суперечки мирними способами. Вказуючи, що проект резолюції

не є унікальним для країни текстом, вона заявила, що мирне врегулювання територіальної суперечки між Нігерією та Камеруном через Міжнародний суд має бути маяком в даному процесі. Нігерія виступила проти односторонніх дій, спрямованих на зміну конфігурації країни.

-Зімбабве: 22 грудня 2014 року зімбабвійський Міністр охорони навколишнього середовища Касукувере став першим неросійським політиком, який відвідав Крим з моменту його анексії в березні 2014 року, «щоб надати поради щодо боротьби з міжнародними санкціями». Зімбабве також проголосувало проти «Резолюції 68/262» Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй, в якій розглядалося визнання Криму територією України та заперечення кримського референдуму 2014 року.

-Чад: 15 березня 2014 року представник Чаду в Раді Безпеки ООН, Мемет Зене Черіф, проголосував за резолюцію, яка засуджувала кримський референдум 16 березня. Він зазначив, що уряд Чаду підтримує суверенітет та територіальну цілісність України.

3.2. Питання про відновлення суверенітету України над півостровом Крим у 2014-2021 рр

Протягом березня - квітня 2014 року на півдні і сході України проходили демонстрації за відокремлення їхніх території від української держави та приєднання до Росії; за визнання російської мови як другої державної та усунення тодішнього уряду. Основну протестувальників складали російські спецслужби. В відповідь на такі протести утворилися ще одні групи мітингуючих. Нову групу можна б було назвати мітингуючі проти мітингуючих, оскільки ці виступали за територіальну цілісність України та цілісність її державного устрою. Серед наймасштабніших були протести в Донецьку та Луганську; масові акції в Одесі та Харкові.

Антитерористична операція. З 30 квітня по 20 червня 2014 року на Сході України велась активна боротьба проти панівної Росії. 17 березня О. В. Турчинов, виконуючий обов'язки президента України, запровадив

мобілізацію. За дуже короткий період, від 12 по 14 квітня російські війська оточили адміністрації на Донеччині.

15 квітня українським військам вдалося повернути владу над аеропортами Краматорська та Слов'янська. З 16 квітня по 1 травня боротьба між російськими та українськими силами продовжилася за міста Красноармійськ, Сіверськ, Новоазовськ, Комсомольське, Родинське. В результаті терористам вдалося отримати перемогу в цій битві. 28 квітня оголошено про створення ЛНР - Луганської Народної Республіки та ДНР - Донецької Народної Республіки. З 28 квітня по 2 травня загарбники окупували Луганськ, Станицю Луганську, Алчевськ, Красний Луч, Свердловськ, Первомайськ, Антрацит, Стаханов.

11 травня на Донбасі організовано незаконне голосування за визнання ДНР та ЛНР. Результати референдуму були передбачуваними, оскільки після фальсифікації (яку було доведено) виборів в Криму на чесний підрахунок голосів на Донбасі українська сторона не сподівалася. В результаті за незалежність «ДНР» проголосувало 89,07 % та за самостійність «ЛНР» 96,2 %.

22 травня, вночі, російські солдати неочікувано атакували табір під Волновахою в якому були зосереджені військовики антитерористичної операції (АТО). Вісімнадцяти героям України не вдалося вижити.

26 травня війська боротися за аеропорт в Донецьку. АТО-віці нарешті змогли адаптуватися і отримали вперше перемогу в великій битві. Найцікавішим залишається той факт, що українські захисники залишилися в повному складі, в той час як в російська армія втратила 300 солдатів.

4 червня місто Лиман на Донеччині повернуто під контроль України, а згодом, 13 червня, така ж доля чекала Маріуполь. 14 червня було збило Іл-76 українських військовиків. Пілот проклав маршрут в Луганський аеропорт та політ завершився плачевно. Загибло 49 захисників. Сепаратисти на цьому не зупинилися. Вони велику кількість раз обстрілювали українські блокпости. В обстрілах померло шість українських військових. Це був

фізично і морально важкий день для сил Ато. В результаті 14 червня загинуло 55 оборонців України.

19 червня українські військові встановили повний контроль над донбаським державним кордоном.

Одностороннє припинення вогню (20-30 червня 2014 року). 20 червня Петро Порошенко оголосив про тимчасове перемир'я між двома державами, яке було встановлене на період від 20 червня (22:00) і до 27 червня 2014 року. Логічно, що під час «перемир'я» заборонено нападати на протиставні сили. Також були розроблені відповідні угоди, які зобов'язували «припинення вогню». Як часто прослідковується, РФ ніколи не дотримується домовленостей. Під час перемир'я, організованого тодішнім президентом України, виключення не сталося і російська армія напала на невідготовлених українських військовиків цілих 108 разів. В результаті українські сили втратили 27 побратимів і 69 було поранено. Також сили АТО втратили дев'ять учасників, коли сепаратисти збили Мі-8 . В Донецьку окуповано воєнну базу Збройних Сил України 3004. Єдиною хорошою новиною за 20 червня стало повернення десяти полонених.

В результаті дій російської армії скликано палату наради РНБО. Після довгих обговорень Петро Порошенком заявив, що він і надалі зберігатиме наказ дотримуватися перемир'я з 27 по 30 червня, навіть якщо воно одностороннє. Така позиція українського президента не була зрозуміла для воїнів, яких фактично відправляли на бійню. Народ України теж був спантеличений такими діями.

Поновлення антитерористичної операції. 1 липня 2014 року РНБО АТО ухвалило рішення вдруге запуснути антитерористичну операцію. Солдати одразу увірвалися в бій, завдавши численну кількість повітряних ударів та ударів військовою артилерією. Під гарячу руку АТО-вців потрапили 120 терористичних пунктів. [113]

В цей же день пройшла танкова битва біля Карлівки та Донецька. Донецьке обласне управління міліції , яке підтримувало ДНР було

обстріляне. Окупанти стріляли в українських захисників з мінометів. Все це проходило біля Слов'янська в якому зосереджена телевежа, яка була безповоротно зруйнована.

2 липня ішла боротьба за Луганськ. Багато росіян здалися в полон. Більшовикам, які виступали на стороні ЛНР, Росія надала 20 танків і 122 одиниці бронетехніки.

3 липня біля Миколаївки і Слов'янська точилися бої. В результаті окупанти втратили 150 чоловік. В українській армії загинули 2 військовослужбовці, 4 отримали поранення.

5 липня російські війська залишили Слов'янськ. Над містом здійняли український прапор. Далі сепаратисти покинули Краматорськ, але зробили це ціленаправлено. Вони об'єдналися з Гіркіним, утворивши колону з однієї тисячі бойовиків і пішли на Донецьк. Зазнавши ряд поразок, більшовики зосередилися на захисті Горлівки, Донецька і Луганська

6 липня українці відвоювали Артемівськ. Ворожі сили, в свою чергу, засіли в Луганську, Донецьку, Краснодарі, Сніжному, Горлівці, Сєверодонецьку і Антрациті.

10 липня українська сторона нейтралізувала сто ворожих солдатів, російський «Град» і два танки. Це вдалося зробити завдяки вдалим повітряним атакам. Було повернено під український контроль місто Сіверськ. Надалі більшість боїв проходили за Донецьк і Луганськ.

11 липня точилася важка битва. Спершу українських військових атакували з установок БМ-21 «Град». Було багато постраждалих українських військовослужбовців: 93 отримали поранення і 19 віддали життя. В свою чергу українська армія обстрілювала ворогів з неба. За шістнадцять вильотів їм вдалося позбутися колони з однієї тисячі окупантів і зруйнувати декілька терористичних баз.

15 липня армія більшовиків штурмувала АТО гранометами біля Ізвариного. Атаку не пережило вісім АТО-вців. В місті Сніжному загинуло 11 людей після авіаудару від проросійської сторони.

17 липня збито пасажирський Боїнг-777 рейсу МН17 Амстердам - Куала-Лумпур. Російська армія використала ЗРК «Бук-М». Такі дії призвели до смерті всіх пасажирів Боїнга-777, а це 298 мирних осіб, які до того ж не мали жодного відношення як до Росії так і до України. Такі дії російської армії викликало обурення міжнародної еліти і призвело до санкцій.

В кінці серпня 2014 року Збройні Сили України, в складі 1500 чоловік, зробили наступ на Іловайськ, щоб досягнути стратегічно важливих об'єктів. Операція провалилася. Російське військо взяло загін українців в кільце і ті хто не помер, потрапив в полон.

Помилка українських військових дала можливість росіянам з легкістю забрати територію Азовського моря від Тельманівська і аж до Маріуполя.

5 вересня 2014 р. між президентами української та російської держав підписано Мінські угоди за якими сторони домовляються про припинення вогню на деякий час та початку політичного діалогу.

Загострення конфлікту між Україною та Росією.

Хід протистояння у 2015—2021 рр. Період з 2015 по 2021 рік був не настільки активним, як 2014 рік в воєнному плані.

15 лютого 2018 року з аеродромів Курськ, Міллерово, Гвардійське та Саки розпочалися численні вильоти російських повітряних сил. Проходило детальне обстеження державного кордону України. Окрім того, група стратегічних бомбардувальників-ракетоносців Ту-95 у супроводі пари винищувачів Су-30 РФ проліт в повітряному просторі АР Крим та відпрацював умовні пуски крилатих ракет у напрямку материкової частини України[58][59].

15 лютого 2018 року Повітряно-Космічними Силами Російської Федерації здійснювалися провокації біля українського кордону. Вони випускали бомбардувальну та винищувальну авіації країни. Відправною точкою були аеродроми Гвардійське, Курськ, Саки і Міллерово. Також над Автономною Республікою Крим пролетіли винищувачі Су-30 та

бомбардувальники-ракетоносці Ту-95, які запускали ракети в українському напрямку. [58][59].

Вдень 22 березня 2018 року, сили і засоби української ППО привели в бойову готовність після провокації авіації Росії в районі Чорного моря. Вдруге за місяць було зафіксовано провокативні дії з боку повітряної компоненти повітряно-космічних сил Російської Федерації, вздовж східного та південного повітряного кордону України. Виявивши загрозу зі сторони країни агресора усі визначені сили та засоби протиповітряної оборони були приведені в бойову готовність, задля відсічі у разі застосування авіації повітряно-космічних сил Російської Федерації. Винищувальна та бомбардувальна авіація Росії здійснювала вильоти з аеродромів Шайковка, Кримськ та Бельбек з максимальним наближенням до державного кордону України, лінії розмежування між материковою частиною України та АР Крим, а також з наближенням, до 40 кілометрів, до берегової лінії зі сторони Чорного моря з подальшим польотом вздовж узбережжя Румунії, Республіки Болгарії та Республіки Туреччини. Окрім того, група дальніх стратегічних бомбардувальників-ракетоносців Ту-22, з повним боєкомплектom, у супроводі пари винищувачів Су-30 РФ здійснили політ у повітряному просторі АР Крим, Азовського та Чорного морів із відпрацювань певних умовних завдань зі здійснення ударів. За повідомленням, такі дії авіації Російської Федерації викликані передусім реакцією на проведення чергового етапу командно штабних тренувань у повітряних силах ЗСУ та з метою умовного відпрацювання блокади протоки Босфор[60] Надвечір рівень бойової готовності було знижено до постійного чергування.[61].

30 квітня — згідно Закону України[62] система заходів, які передбачала АТО була доповнена комплексом військових і спеціальних організаційно-правових заходів ООС, загальне командування перейшло від СБУ до Об'єднаного оперативного штабу ЗС України під керівництвом Генерального штабу Збройних Сил України. Першим Командувачем Об'єднаних сил на Донбасі було призначено генерал-лейтенанта Сергія Наєва[63].

Інцидент у Керченській протоці. 25 листопада 2018 року відбувся Бій біля Керченської протоки у якому МБАКи «Бердянськ», «Нікополь» та рейдовий буксир «Яни Капу» здійснювали плановий перехід з порту Одеси до порту Маріуполь Азовського моря. Буксир «Яни Капу» зазнав тарану з боку російського прикордонного корабля «Дон». Потім коли вони вийшли з 12-мильної зони катери ПС ФСБ РФ відкрили вогонь по корабельній групі Військово-Морських Сил ЗС України.

Грудень 2021 року ознаменувався новими ідеями Російської Федерації. Держава звернулася до країн Заходу вимагаючи забрати війська підпорядковані НАТО з країн минулого «Східного блоку», це доводило що російська влада хоче відновити вплив над країнами - учасницями колишнього Радянського союзу в політичному та військовому форматах. Росія способом залякування та погроз воєнними діями хотіла домогтися від України відмови від приєднання до Організації Північноатлантичного Договору. Дізнавшись позицію Росії НАТО не прийняло її вимог, натомість на країну були накладені економічні санкції. [111]

Україна отримала велику підтримку від держав світу. Тільки в лютому країні було надіслано зброю для захисту в нападі Росії. Одну з найпершої допомоги, серед якої числилися протитанкові ракетні комплекси та зенітно-ракетні комплекси, надали Канада, Естонія і Литва.

Україна цілих вісім років бореться з росією за Автономну Республіку Крим. За цей тривалий період українська влада значно зміцнила позицію іноземних держав щодо неприйняття анексії кримського півострова.

ЄС, ООН, НАТО, ЮНЕСКО, РЄ та інші організації відповідальні за міжнародну безпеку прийняли фундаментальні і важливі рішення, які стосуються України. Прийняті рішення були направлені на невизнання окупації і тим паче анексії Криму та допомогу зберегти територіальну цілісність української держави. 27 березня 2014 року ухвалена резолюція Генеральної Асамблеї ООН про «Територіальну цілісність України». В даному документі простежується міжнародна позиція стосовно анексії Криму

Росією. Іноземні держави, згідно з конвенцією, заявляють про невизнання дій РФ на території України та підтримують цілісність та суверенітет України [132].

Організація Об'єднаних Націй допомогла утворити інтернаціональне об'єднання держав охочих сприяти Україні в кримському питанні. Ця новоутворена спілка справді активно допомагала. За її протекції Генеральна Асамблея ООН постійно (хоча б один раз на рік) вводила нові резолюції, які виявляли недотримання основних військових законів та порушення прав людини на окупованій території.

Європейський Союз, Сполучені Штати Америки, Канада, Японія, Австралія та інші передові іноземні держави ввели проти росії індивідуальні і узагальнені санкції. Таке покарання отримало назву «кримські санкції», метою яких був розвал окупаційного режиму на захопленій території та проблематична робота політичної та економічної сфер РФ.

Над російсько-українським питанням також працювали: Міжнародний суд Організації Об'єднаних Націй, Міжнародний кримінальний суд, Європейський суд з прав людини, Міжнародний трибунал з морського права.

За об'єднання та узгодження світових старань щодо «визволення» Автономної Республіки Крим повинна була нести відповідальність Кримська платформа, яка розпочала свою роботу 23 серпня 2021 року.

3.3. Висновки до розділу 3

Відносини між Україною та Росією тривалий час залишались напруженими через імперіалістичний шовінізм у російській політиці, та в 2014 році напруження замінилося справжнім протистоянням. Намагання Росії приєднати левову частину українських територій стали початком воєнних дій на Сході України. Окупація територій, анексія Криму та воєнні дії на Сході - виклик як для української держави, так і для світу та міжнародного права.

Окупація Криму проходила з 22 лютого по 18 березня 2014 року. Основною подією цього періоду став референдум 16 березня 2014 року, темою якого було приєднання АР Крим і Севастополя до РФ. В результаті 96,77 % проголосували за такі зміни. Хоча українська сторона змогла довести фальсифікацію виборів, та 17 березня заявлено про самостійність «Республіки Крим», а 21 березня Кремль видав наказ про приєднання.

Україна не могла змиритися з протиправним захопленням її земель і 30 квітня 2014 року на Сході країни розпочалась боротьба проти панівної Росії під назвою «Антитерористична операція».

20 червня Петро Порошенко оголосив про тимчасове перемир'я між двома державами, яке мало б тривати з 20 червня до 27 червня поточного року. Російська армія не дотрималася домовленості і в той же день обстріляла сили АТО 108 разів. В результаті 27 героїв вбито, а 69 поранено. Не зважаючи на такі дії П. Порошенко заявив, що перемир'я продовжується до 30 червня, навіть якщо воно буде одностороннім. Таку позицію українського президента не зрозуміли ні воїни, ні народ...

1 липня 2014 року РНБО АТО ухвалило рішення вдруге запуснути антитерористичну операцію. Після двох місяців безжальних та важких боїв 5 вересня 2014 р. між президентами української та російської держав підписано Мінські угоди за якими сторони домовляються про припинення вогню на деякий час та початку політичного діалогу.

Міжнародна спільнота негативно відреагувала на анексію Криму. Більшість держав світу засудили дії Російської Федерації в 2014 році та відмовлялися визнавати окупацію українських територій посилаючись на Резолюцію «Визначення агресії» прийнята Генеральною Асамблеєю в 1974 році.

Європейський Союз та США наклали на РФ економічні санкції.

ЄС, ООН, НАТО, ЮНЕСКО, РС та інші організації відповідальні за міжнародну безпеку підтримували Україну і за допомогою резолюцій, декларацій і інших подібних документів намагалися зберегти територіальну

цілісність української держави. 27 березня 2014 року ухвалена резолюція Генеральної Асамблеї ООН про «Територіальну цілісність України». В даному документі простежується міжнародна позиція стосовно анексії Криму Росією. Іноземні держави, згідно з конвенцією, заявляють про невизнання дій РФ на території України та підтримують цілісність та суверенітет України.

Організацією Об'єднаних Націй утворено інтернаціональне об'єднання держав охочих сприяти Україні в кримському питанні.

Європейський Союз, Сполучені Штати Америки, Канада, Японія, Австралія та інші передові іноземні держави ввели проти «кримські санкції», метою яких був розвал окупаційного режиму на захопленій території та проблематична робота політичної та економічної сфер РФ.

Міжнародний суд Організації Об'єднаних Націй, Міжнародний кримінальний суд, Європейський суд з прав людини, Міжнародний трибунал з морського права розглядали та активно працювали над українсько-російським питанням.

23 серпня 2021 року запущено Кримську платформу, яка відповідала за узгодження світових старань щодо «визволення» Автономної Республіки Крим.

РОЗДІЛ 4.

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА І ПИТАННЯ НЕЗАКОННОЇ АНЕКСІЇ ДОНЕЦЬКОЇ, ЛУГАНСЬКОЇ, ЗАПОРІЗЬКОЇ ТА ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ

4.1. Широкомасштабне вторгнення російської федерації на територію України та міжнародна реакція на нього

Підготовка до вторгнення. Йоганн Мішель, один із найкращих аналітиків світу, розглядав військовий склад в російсько-українській війні. Для Міжнародного інституту стратегічних досліджень про армії світу Йоганн склав звіт, де підкреслив, що російська влада до кордонів з Україною надіслала значно менше військ ніж вона має. Із 771 тисячі активний збройних сил для війни в Україні було відправлено приблизно 200 тисяч солдатів. Сполучені Штати Америки провели своє дослідження і за їхніми даними до меж між Україною та Росією надіслано 150 тис. чоловіків. [117]

Росія проводила достатньо химерну компанію. В лютому 2022 року з російської сторони було виконано провокації під фальшивим прапором. Це було зроблено, щоб дінкримінувати Україну в навмисних підривних діяннях на території Росії чи окупованих нею землях. Проте американській довідці, ще в кінці 2021 року, вдалося розсекретити план Путін і на дану провокацію ніхто із світової спільноти не зреагував.

21 лютого 2022 року на окупованих територіях з'явилися дві самопроголошені держави «Донецька Народна Республіка» та «Луганська Народна Республіка», які одразу були визнані та прийняті російським президентом Путіним. [74] 22 лютого вийшло звернення Путіна, який зазначив, що Мінські домовленості більше не є актуальними і Росія відмовляється їх дотримуватися. Після заяви президента уряд Російської Федерації одобрив використання військової сили на українській землі. Також Володимир Путін запасся підтримкою Азербайджану. 21 лютого він зустрівся із Ільхамом Алієвим, президентом Азербайджану. Вони провели

переговори і підписали Московську декларацію про союзницьку взаємодію між Азербайджанською Республікою та Російською Федерацією.

23 лютого 2022 року СБУ України надало відомості про досить дивні дії росіян під командуванням їхньої влади. Московити купили 45 тисяч целофанових пакетів, щоб перевозити трупи. Швидше за все, це було зроблено, щоб солдати, які померли, вважалися зниклими без вісти. Це було зроблено, щоб ніхто і ніколи не дізнався кількість загиблих солдатів в російсько-українській війні.

Прогнозування нападу. Починаючи з 2021 року уряд США підозрював Росію в готовності напасти на Україну. Д. Кулеба згадує: «єдина країна у світі, яка наполегливо „з такою впевненістю“ говорила про ракетні удари, були Сполучені Штати Америки».[42]

У лютому 2022 року Борис Джонсон, прем'єр-міністр Великої Британії, висловив думку про те, що російська влада організовує велике вторгнення в Європу, яке за своєю масштабністю не бачили з 1945 року. Англійський прем'єр-міністр вважає президента Росії відірваним від світу. Джонсон впевнений, що війна завершиться плачевно саме для Росії. Він зазначає, що як би російський уряд не прагнув зменшити сили НАТО в регіоні, це не вдасться зробити.

Ще до лютого 2022 року аналітик Jomini of the West передбачав перебіг воєнних дій. Він розповідав, що якщо російська армія увійде на територію України то боротьба проходитиме в трьох воюючих групах: 1) Столиця Київ та його околиці на Півночі, 2) Прохід біля Херсону уздовж Північнокримського каналу, що на Півдні, 3) Донбас та Харківська область на Сході.

14 лютого 2022 року головний редактор із зовнішньої політики журналу «Vox» Джонатан Гайєр писав, що Росія активно готується до широкомасштабної війни в Україні і вторгнення відбудеться найближчим часом та понесе за собою набагато важчі наслідки ніж війна на Донбасі.

Хід війни: Лютий

24 лютого 2022 року український світ розділилися на до та після, тому що Росія розпочала широкомаштабну війну на території України. Все почалося о 3:40 ранку, коли танкова колона із російськими солдатами увірвалася до Луганської області. Згодом о 05:00 годині ранку Путін записав звернення, в якому заявив, що збирається проводити воєнну операцію на сході України. Тільки звернення завершилося, по українських воєнних штабах, аеродромах та складах почалась стрілянина. Росія використовувала для знищення інфраструктури балістичні і крилаті ракети. Постраждали усі міста, які мали вище перелічені об'єкти. Під приціл потрапили Київ, Дніпро, Харків, Луцьк, Івано-Франківськ та Васильків. В Києві, Одесі, Харкові, і на Донбасі була значна кількість вибухів. [98]

В 06:30 російським військовим вдалося увійти до України. Вони увірвалися біля Харкова. Згідно з інформацією, яке надало ВВС, о 07:40 російська армія зайшла на територію України з Білорусі. Була значна кількість нападів на об'єкти в Харкові, Сумах, Луганську, Чернігові та Житомирі.

О 07:00 Володимир Зеленський, президент України, підписав наказ про запровадження воєнного стану в державі. [98] Зеленський розірвав будь-які дипломатичні стосунки з Росією. [102] В перший же день наступу Росії на Україну в українській державі було оголошено про загальну мобілізацію. О 14-й годині 25 лютого розпочалася оборона Києва.

26 лютого Росії вдалося блокувати Чорне море для української навігації.

В результаті, Росії не вдалося до кінця місяця захопити українську територію. Володимиром Путіним була допущена велика стратегічна помилка. Він не до оцінив сили української армії та кількість і якість допомоги Україні від західних держав. Російська влада планувала блискавичну війну. В пріоритеті стояла зміна української влади на проросійську. Вже на третій день було зрозуміло, що усі плани, які створювалися московським урядом провальні. Російська армія теж не була

готова до такого розвитку подій і не очікувала наскільки сильного опору від Збройних Сил України, тому війська агресуючої держави були вкрай виснажені і деморалізовані. Володимир Зеленський здивував своїм рішенням залишитися в країні, а не евакуюватися не тільки Росію, а й інші держави світу. «Мені потрібна зброя, а не таксі» відповів президент України Джо Байдену, президенту Америки, який пропонував соратнику захист в США. Цитата українського президента розлетілася по усіх провідних українських та міжнародних журналах та публіках і отримала схвалення багатьох людей світу. Також це піднесло Бойовий дух армії та громадян України. Значно підтримували моральну стабільність в державі невдачі терористів. В той час як Росія отримувала від Європи санкції, які значно підривали економічний стан держави, Україні надавали підтримку. Завдяки своїй незламності та прагненню українських громадян захистити свою державу країни-члени НАТО та ЄС стали на сторону мирної держави, забезпечуючи її військовою та гуманітарною допомогою.

Березень

2 березня українська армія стала «заправляти військовим парадом». Вони блокували російські наступи на Чорнобильському, Чернігівському та Волинському шляхах. 13 березня сталася взагалі небачена подія. Агресори розстріляли закордонних журналістів із видавництва «New York Times».

14 березня розпочалась масова евакуація населення з міста Маріуполь. 15 березня російській армії вдалося повністю захопити Херсон. Область залишилася без елементарних, але в той же час важливих для життя речей: вода, раз, світло. В районах було заблоковано постачання їжі. 18 березня росіянам вдалося заблокувати вихід до Азовського моря на Донеччині та відбулося часткове блокування Сум, Чернігова та Харкова.

20 березня у Бердянську було знищено російський десантний корабель «Саратов». 22 березня Пентагон повідомив, що за час розслідування стало зрозуміло, що армія Росії в дуже проблемному становищі. В солдатів немає ресурсів для війни. 23 березня українські військові продовжили визволення

Гостомелю, Бучі та Ірпеня. Поки їм тільки вдалося взяти міста в кільце та це було уже маленькою перемогою. Окупанти назвали українське село Чернобаївку «проклятим місцем», оскільки дев'ять разів поспіль були розбиті там Збройними Силами України. 24-березня терористи десятий раз не змогли увійти до Чернобаївки. До кінця березня це число сягнуло дванадцяти.

Оскільки окупантів було заблоковано практично по всіх напрямках, вони зосередилися на повітряних атаках. В основному били по інфраструктурі та житлових кварталах. 31 березня звільнено місто Бучу. Березень завершувався на позитивній хвилі для ЗСУ. Армія РФ відступила від Києва та залишила в спокої Атомну Електростанцію в Чорнобилі.

Квітень

Першого та другого квітня операція з звільнення Київської області пройшла успішно. Окупанти, після невдалих боїв, залишили територію Києва. Згодом, на протязі тижня, були звільнені також Житомирська, Сумська та Чернігівська області. Натомість армія РФ кинула усі сили в Південнобудькому та Таврійському шляхах. Продовжилась стрілянина по Дніпрі, Харкові, Павлограді, Миргороді, Кривому Розі, Шепетівці та Сєверодонецьку.

13 квітня двома ракетами «Нептун» було частково розбито ракетний крейсер «Москва». Найскладнішою ситуація виявилася в Маріуполі. Захисники міста, а саме полк «Азов» та «36та окрема бригада морської піхоти» боролися стійко та героїчно. [54] 11 квітня захисники записали звернення, в якому доклали, що завод «Азовсталь» атакували, але не звичними для солдатів ракетами чи бомбами, а невідомою отруйною, хімічною речовиною. [83]

На фронті були і хороші новини. Зокрема це відступ з Київської, Сумської і Чернігівської областей російської армії.

18 квітня розпочалась битва за Донбас. Росія почала напад по всіх лініях фронту. Було окуповано місто Кремінна, але бої продовжувалися.

26 квітня у Німеччині на авіаційній базі «Рамштайн» зустрілися представники штабів оборонних відомств більш ніж сорока країн світу. Головною темою зустрічі стало обговорення збройної допомоги Україні. В результаті, країни, де-факто, створили спілку проти РФ. Німеччина, Велика Британія та Франція заявили, що будуть постачати в Україну зенітно-ракетні комплекси та артилерію.

6 квітня 2022 року в Сенаті Сполучених Штатів Америки і 28 квітня 2022 року в Палаті представників було узгоджено закон про ленд-ліз для оборони демократії, яку захищає Україна від 2022 року. Це підштовхнуло західні держави до підтримки фінансової та військової для України і збільшення санкції для Росії. [91]

Травень

7 травня недалеко від славнозвісного острова Зміїний ЗСУ розбомбили два зенітні ракетні комплекси і один ворожий корабель десантників. В ніч на 8 травня в тому ж місці розбито три катери. Вдень, 8 травня, в Маріуполі було завершено вивезення жителів з «Азовсталі».

9 травня президентом Сполучених Штатів Америки Джо Байденом було підписано надважливий для України документ - ленд-ліз.

З 16 на 17 травня захисників з «Азовсталі» було перевезено в окуповані Оленівку і Новоазовськ.

Британська розвідка підрахувала, що втрати російської армії за три місяці війни в Україні більші ніж втрати за дев'ять років в Афганістані. Розвідка додала, що Росія має невдалу тактику, погане командування, недостатній захист в повітрі та поверхневості.

В кінці місяця травня Україна та Росія боролися за Северодонецьк, Лиман, Слов'янськ і Попасну.

31 травня Європейський Союз прийняв рішення про введення ембарго на російську нафту.

Червень

2 червня Збройні сили України вдалися до контрнаступу на Херсонщині і визволили більше двадцяти міст та сіл. 17 червня українці розбили буксир «Василій Бех». Буксир був стратегічно важливим об'єктом, оскільки займався перевезенням зброї для ворогів.

23 червня Україна отримала статус кандидата в члени Європейського Союзу. Зеленський хоче виконати усі рекомендації комісії ЄС ще до кінця 2022 року.

Вночі, 27 червня в Росії стався дефолт. Це було викликано численними санкціями, які отримала РФ від світових держав в знак протесту агресії на території України.

29 червня в Мадриді пройшла зустріч країн-учасниць НАТО. Країни одноголосно назвали Росію агресором і вирішили, що РФ загрожує всій Європі. Єнс Столтенберг, генсекретар Альянсу зазначив, що після Другої світової війни це перші, наскільки глобальні проблеми, які постали перед НАТО. [59]

30 червня ішли обстріли Зміїного і окупантам довелося покинути острів. В такий спосіб Україна взяла дистанційний контроль над островом Зміїний.

Липень

4 липня на острові Зміїний замайорів прапор України. Головнокомандувач ЗСУ Валерій Залужний заявляє, що станом на 18 липня ситуація на фронті стабілізувалася.

22 липня представники ООН зустрілися з представниками України та Туреччини для обговорення ситуації на Чорному морі та вирішення питання про вивіз зерна з України. В результаті зустрічі було підписано договір про безпечне вивезення зерна через Чорне море. Порти «Одеса», «Південний» і «Чорноморськ», які знаходяться в місті Одеса, знову розпочали роботу. 23 липня Росія, як завжди, порушила свою угоду з ООН, Туреччиною та Україною про ненапад і обстріляла порт «Одеса». Те, що РФ не дотримується угод стало уже певною традицією за час війни.

Серпень

5 серпня російські військові обстріляли Запорізьку атомну електростанцію. Це вивело з ладу станцію і утворило проблеми в її роботі.

24 серпня, в день незалежності України, терористи вітали країну-сусіда великою кількістю ракетних пострілів. Володимир Зеленський проводив відооконференцію з Радою безпеки ООН і поділився з ними цією плачевною ситуацією. [4]

24 серпня Міністерство оборони Великої Британії надало інформацію про те, що «Наступ російських військ на Донбасі не просувається в швидкому темпі. Росія побоюється наступу у відповідь. Російська армія «значно деградувала», економіка країни занепала, а зовнішня політика Росії втратила свій вплив. [4]

Вересень

В перші дні осені спеціалісти МАГАТЕ ціленаправлено приїхали на Запорізьку АЕС, щоб зробити висновки про проблеми, які завдали обстріли російською армією. [105] 7 вересня захисники України перетнули 20 км окупованої Росією території на сході Харківської області. 21 вересня відбувся великий обмін полоненими. Було повернено 215 захисників України, серед яких солдати з полку «Азов». РФ отримала Віктора Медведчука. [101]

21 вересня, зранку, в Росії оголошено часткову мобілізацію. В Федерації почалась паніка. Чоловіки призовного віку втікали з території країни. Протягом п'яти днів Московію покинуло більш ніж 260 тисяч «патріотів». [75]

В кінці вересня Росія кинула свої сили на фальшиві голосування на захоплених країною територіях за входження міст до складу Російської Федерації.

Жовтень

1 жовтня ЗСУ вдалося відвоювати Лиман на Донеччині. 3 жовтня в дію ввійшов закон про ленд-ліз для Української держави.

Росія активно обстрілювала міста України: Київ, Запоріжжя, Дніпро, Львів, Харків, Вінницю, Миколаїв, Тернопіль, в основному, обстрілювали енергетичній інфраструктури. Це повинно було завдати гуманітарної шкоди державі. В жовтні втрати російської армії різко зросли.

Листопад

9 листопада Міністерство оборони РФ дозволило військам покинути правий берег річки Дніпро. 11 листопада Збройні Сили України повернули місто Херсон. [11]

Міжнародна реакція на агресивні дії Російської Федерації на території України. Широкомасштабне вторгнення Росії на територію України набуло всесвітнього розголосу. Більшість урядів різних країн світу засудили Російську Федерацію за воєнні дії. В знак підтримки України на Московію накладалися санкції, зокрема фінансові, які призвели до економічних проблем в державі. Провідні країни світу стали на українську сторону: Сполучені Штати Америки, Німеччина, Франція, Велика Британія, Японії та інші. Європейський Союз заклав повітряний простір для російського транспорту, відключив провідні банки Росії від SWIFT, ЗМІ втратили дозвіл працювати на міжнародній арені. ООН, НАТО та інші світові організації називають Російську Федерацію і, зокрема її владу, агресивною. Бізнес, спорт, ЗМІ та інші сфери покидають російський ринок. Лідери чужоземних держав приїжджають в Україну, щоб висловити свою підтримку. За час воєнного вторгнення частими гостями України залишаються президент Польщі Анджей Дуда, прем'єр-міністр Великої Британії Борис Джонсон, президент Франції Емнуель Макрон та інші високопосадові особи. [29]

Збройна допомога Україні

- 25 лютого українська армія отримала колону боєприпасів, яку надала Польща.
- 26 лютого зенітні ракети, які служать щитом від повітряних атак, пообіцяли Нідерланди.

- 26 лютого автомати, снайперські гвинтівки, кулемети, пістолети та набої відправила Чехія.

- Німеччина дуже багато обіцяла і дуже довго тягнула з допомогою Україні, проте 2 березня в Україну прийшли крилаті ракети, а згодом, 26 березня, Німеччина надала 100 кулеметів MG3, 8 млн патронів для пістолетів, 1500 зенітно-ракетних комплексів «Стріла», 350 000 комплексів їжі для армії, медичний транспорт і медикаменти.

- 27 лютого Жозеп Боррель, високий представник Євросоюзу з питань зовнішньої політики та політики безпеки, повідомив, що Європейський Союз збирається надати Україні летальні засоби.

- 27 лютого Фінляндією було надіслано 2000 композитних шоломів, 2000 бронежилетів, 100 носилок та прилади для станцій швидкої медичної допомоги.

- 27 лютого Прем'єр-міністр Австралії Скотт Моррісон розповів, що незабаром, країна в знак солідарності з українською стороною надасть державі летальну зброю. Протитанкова зброя, 20 бронетранспортерів «Bushmaster» і амуніція потрапили в руки ЗСУ на початку квітня.

- 1 березня ООН, зокрема Польща, Болгарія і Словаччина знайшли для України 70 літаків «Су-25» і «МіГ-29». Було вирішено, що літаки базуватимуться в Польщі. В такий спосіб Росії не вдасться обстріляти базу чи знешкодити їх легким шляхом.

- 4 березня Маргарита Роблес, міністр оборони Іспанії, розкрила вміст допомоги, яку надасть іспанська держава. Це 700 тисяч набоїв для штурмових гвинтівок і кулеметів та 1370 протитанкових засобів.

- 16 березня світова еліта узгодила додатковий пакет підтримки для України. В пакет входили 2 тисячі ПЗРК «Джавелін», 1 тисяча одиниць легкого протиброньового озброєння, 800 ПЗРК «Стінгер», 6 тисяч протиброньованих систем АТ-4, 100 гранатометів, 1 тисяча пістолетів, 5 тисяч гвинтівок, 25 тисяч бронежилетів, 25 тисяч шоломів, 400 дробовиків,

400 кулеметів, більш ніж 20 мільйонів боєприпасів, гранатометів та мінометів, 100 тактичних безпілотних літальних систем.

- 7 квітня уряд Сполучених Штатів Америки одногосно вирішив надати Україні право ленд-лізу. Ленд-ліз увійшов в дію третього жовтня. [91]

- 8 квітня Словаччина допомогла з системою ППО С-300.

Гуманітарна допомога Україні

- 380 тонн медичного приладдя, ліків та продовольства прийшли в Україну від Азербайджану.

- ВООЗ надало 100 тисяч товарів, серед яких хірургічне приладдя, медичне обладнання, інсулін, кисень, анестетики.

- 24 вантажні автомобілі з медичними засобами, ліками, предметами першої необхідності, продовольством, одягом надіслала Туреччина.

- Міжнародна організація «Червоний Хрест» зосереджена в Китаї, переслала гуманітарну підтримку сумою в 5 млн юанів (791 тис. дол.).

- Від Канади було надіслано рятувальні засоби для надзвичайної ситуації[415].

Санкції проти Росії

США. Джо Байден, президент Сполучених Штатів Америки, застеріг, що «США і партнери відреагують спільно та рішуче. Світ притягне Росію до відповідальності». 24 лютого Байденом сказано: «Путін — агресор. Путін обрав цю війну. І тепер він і його країна зазнають наслідків». Він застеріг, що на терористичну державу чекають додаткові санкційні тиски, що «...призведе до серйозних витрат для російської економіки як негайно, так і з часом». 3 березня американський уряд дав дозвіл деактивізувати кошти московських мільярдерів та людей близьких до російської влади. 4 березня Америка вкотре звернулася до кремлівської влади з погрозами збільшити санкції. 8 березня Штати заявили, що більше не збираються купляти нафту в РФ. 11 березня така ж доля чекала на російський алкоголь, морепродукти та дорогоцінне каміння. [5]

Велика Британія. Під санкції Великої Британії потрапили окремі персони, близькі до кремлівської влади: Р. Абрамович (російський мільярдер, політичний діяч, бізнесмен, в минулому власник англійського футбольного клубу «Челсі», колишній губернатор Чукотського автономного округу, засновник інвестиційної компанії «Millhouse LLC»), О. Дерипаска (російський мільярдер, підприємець, один із найбагатших людей Росії, власник холдингу «Базовий Елемент»), О. Міллер (голова правління ВАТ "Газпром", заступник голови ради директорів компаній «Газпром нафта», «Газпромбанк» і «Согаз»), І. Сечин (президент державної нафтової компанії «Роснафта», державний діяч РФ, мегакорупціонер.), А. Лебедєв (російський бізнесмен, засновник, власник, художній керівник «Студії Артемія Лебедєва» пропагандист.) та М. Токарев (генеральний директор ПАТ «Транснефть»).

Європейський союз

25 лютого було проведено деактивацію фінансів президента Росії Володимира Путіна і міністра закордонних справ Сергія Лаврова.

28 лютого Швейцарія (не є членом ЄС) вперше позбулася свого нейтралітету в воєнному питанні інших держав і в знак протесту Російської Федерації ввела «повномасштабні» санкції Європейського Союзу.

15 березня ЄС разом з державами-учасницями «Великої сімки» вирішили, що Кремль не вартий бути членом Світової організації торгівлі.

2 квітня від російського газу відмовилася Литва. Згодом ідею Литви підтримали Естонія і Латвія і також сказали «ні» терористичному газу.

ООН. Американські та французькі представники попередили РФ, що 25 лютого 2022 року в Радбезі ООН з'явиться декларація проти Росії.

Рада Європи. 25 лютого Росія перестала бути членом Рада Європи. Країну виключили з організації через порушення країною статуту СоЕ. В своєму зверненні представники асоціації звернули увагу на третю статтю статуту (про повагу до верховенства права та фундаментальних свобод). Також росіяни втратили можливість отримувати візи в особливому форматі.

Санкції проти Білорусі. 27 лютого на білоруську владу були теж впроваджені санкції ЄС. Урсула фон дер Ляєн, голова ЄС, назвала Олександра Лукашенка, президента Білорусі, «ще одним агресором у цій війні». 2 березня запроваджено утиски на 22 білоруських воєначальників в фінансовому плані зі сторони Європейського Союзу.

Підтримка Росії та співпраця з нею

Список держав, які підтримують дії РФ на території України не надто великий, проте все ж однодумців Путіна варто перерахувати. Білорусь, Нікарагуа, Сирія, Куба, Еритрея, М'янма та Венесуела- країни, що розділяють російську позицію.

Між Китаєм та Росією є угода, стосовно Тайваню. За даним договором Росія змушена вважати Тайвань «невід'ємною частиною Китаю».

Індія і Пакистан співпрацюють з Росією в економічну плані.

Протести проти війни

Демонстрації, які засуджують дії Російської Федерації в Україні проходили в Польщі, Німеччині, Ірландії, Великій Британії, Франції, Італії, Японії, Естонії, Туреччині, Іспанії, Норвегії, Австрії, Нідерландах та інших країнах. Практично в кожній західній державі люди виходили на головні вулиці своїх міст в знак підтримки Україні. В Європі мітингували біля посольств Росії в тій чи іншій країні. Невеликі, але були протести в Росії. Громадяни, залякані кримінальною відповідальністю, досить швидко розійшлися. [61]

Посольства Росії штурмували мітингуючі. Під приціл потрапили установи в Сполучених Штатах Америки, Німеччині, Великій Британії, Швеції, Італії, Іспанії, Канаді, Японії, Португалії, Австралії, Болгарії, Бельгії, Естонії, Ірландії, Ісландії, Норвегії, Нідерландах, Туреччині, Вірменії, Азербайджані, Грузії, Угорщині, Казахстані, Молдові, Румунії, Словаччині, Тайвані. Велика кількість борців за свободу , біля трьох тисяч чоловік, вийшли на Вацлавську площу в Празі (Чехія). Демонстранти підтримували Україну та народ український і засуджували Росію та її правління.

Окрім протестів держави активно бойкотують російську продукцію. Особливо популярно це в Балтійських країнах. В Естонії, в більшості супермаркетів, не можливо знайти продукцію російського виробника. Латвія позбулася не тільки російських а й білоруських продуктів. «Coop», «Rimi», «Maxima» та «Varboga», відомі мережі магазинів усьому світі приєдналися до протесту. В Канаді російська випивка взагалі потрапила під заборону. Колумбія та США відмовилися від алкоголю, імпортованого з Росії. [41]

Втрати під час українсько-російської війни

Російські втрати. Генеральний Штаб Збройних Сил України, надав інформацію, в якій за підрахунками втрат російської армії від 24 лютого до 3 грудня впливають наступні цифри: гвйськовослужбовці — біля 90 600 осіб; літаків — 280 одиниць; гелікоптерів — 263 одиниць; кораблів та катерів — 16 одиниць; автомобільної техніки та автоцистерн — 4 472 одиниць; танків — 2 917 одиниць; бойових броньованих машин — 5 886 одиниць; спеціальної техніки — 163 одиниць; артилерійських систем — 1 906 одиниць; крилатих ракет — 531 одиниць; засобів ППО — 210 одиниць; РСЗВ — 395 одиниць; БПЛА оперативно-тактичного рівня — 1 572 одиниць[14]

Втрати України. 1 грудня 2022 року, в своєму інтерв'ю для українського телеканалу «24», Михайло Подоляк, радник глави Офісу президента, розсекретив втрати серед лав ЗСУ. Він ділиться, що за свободу українського народу життя віддало до 13 тис. солдат. "У нас є офіційні оцінки Генерального штабу, є офіційні оцінки, які говорить Верховний головнокомандувач. І вони в нас сягають від 10 до 12,5-13 тисяч загиблих. Тобто, ми відкрито говоримо про кількість загиблих", — сказав Подоляк.

Воєнні злочини Росії

Уже на початку квітня кремлівське військо вчинило 1200 випадків воєнних злочинів. Таку кількість вдалося підрахувати після звільнених міст Київської області. Від початку війни Росія завдавала ударів по житлових будинках, лікарнях, школах та інших будівлях, обстріл яких заборонений під час війни міжнародною конвенцією.

27 червня Верховним комісаром Організації Об'єднаних Націй з прав людини досліджено і доведено, що за період воєнних дій на території України від 23 лютого до 27 червня 2022 року загинуло як мінімум 4731 осіб. Поранення отримали 5900 мирних людей. ООН здогадується, що насправді кількість постраждалих набагато більша. 24 травня 2022 року за офіційною інформацією заявлено, що більше 667 дітей постраждало від російських дій, серед яких 234 загинуло і більше 433 поранено. Вбивства цивільних громадян, знущання з журналістів та громадських діячів, депортація українського населення, обкрадання. Російською армією проводилося тотальне винищення мешканців міста, яке згодом було прийняте в міжнародному суспільстві як «геноцид українського народу». [77]

Після оприлюднення дій російської армії в місті Буча та місті Ірпені Київської області 41 іноземна держава надіслала до Міжінтернаціонального кримінального суду заклик негайно розглянути цю справу. Спільними зусиллями Міжнародний та кримінальний суди почали розслідувати дії російських військових в Україні. Європейський суд з прав людини в наказовому способі виніс вимоги в яких Росія змушена зупинити бомбардування та обстріли мирних об'єктів на українських землях. [76]

4.2. Незаконна анексія росією Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей України і її наслідки.

Українські області Донецьк, Луганськ, Херсон та Запріжжя колишні губернії Російської імперії: Таврійська, Харківська, Херсонська і Катеринославська. В роки Радянського Союзу вищеперелічені області потрапили обмінним шляхом до України. Під час референдуму про незалежність України 1991 року регіони проголосували за самостійність країни, тому Україна вийшовши з СРСР здобуті території залишила собі

В 2014 році РФ захопила українські території та анексувала АР Крим. Проте цього було замало, вона хотіла загарбати і інші землі.

23 вересня 2022 року на тимчасово окупованих територіях Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей російська влада почала діяти за прикладом анексії півострова Крим- проводити референдуми за приєднання регіонів до Російської Федерації. Українцям дозволялося голосувати в будь яких точках: дільниці, дім чи просто вулиця – це було абсолютно не важливо, важливо було тільки проголосувати. Та беззаперечним залишається факт, що голосування проводилося під «наглядом» військових з зброєю в руках. Українці розуміли, голосувати потрібно «правильно», або краще кажучи: так як цього хоче Росія.

Міністерство Закордонних Справ неодноразово заявляло, що результати псевдо виборів не будуть прийняті Україною.

Європейський Союз також не визнавав такого розкладу подій. Організація попередила окупанську владу, що засновники фейкових референдумів в Донецькій, Луганській, Херсонській та Запорізькій областях нестимуть кримінальну відповідальність.

28 вересня Кремль повідомив підсумок “референдуму“. Як і очікувалося, за словами держави-окупанта, жителі Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей проголосували за приєднання їхніх регіонів до “большой страны“.

30 вересня у Георгіївській залі Кремля відбувалась урочиста церемонія "приєднання" Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей до Російської Федерації. Путін під час «святкової промови» запропонував Україні переговори. Натомість Зеленський замість згоди на переговори підписав надважливий для України документ: заявку на вступ до Північноатлантичного альянсу у швидкому режимі.

Міжнародне право не визнає фіктивних референдумів, тому і анексія після них не дійсна. Дії росії протиправні, оскільки ігнорують закони про територіальну цілісності та порушують кордони. Вони протилежні статуту Організації Об'єднаних Націй. Анексія українських земель зможе дати Кремлю тільки нові злочини перед міжнародним судом.

В.Зеленський видав наказ-відповідь на “анексію“ українських областей. Президент України заявив, що укази Путіна нікчемні (від 17 березня 2014 року № 147, від 21 лютого 2022 року № 71, від 21 лютого 2022 року № 72, від 29 вересня 2022 року № 685, від 29 вересня 2022 року № 686), оскільки не визнаються юридично. Також було зазначено, що будь які укази російської влади на українській території не визнаються дійсними, тому Крим, Донецьк, Луганськ, Запоріжжя та Херсон– це все українські області, це все Україна.

Кремль так поспішно намагався анексувати українські території, що окупаційна «влада» частин Херсонської та Запорізької областей не встигла навіть насолодитися своїм моментом триумфу і проголосити «незалежність» – за них це зробили вже в кремлі. Усе відбулося «комплексно», майже як обід, куди входить перша страва, друга і компот. В рф обійшлися виключно компотом. Варто згадати, що частина з територій у цих областях, які путін вирішив приєднати, контролюються Україною, наприклад, Запоріжжя. Триває і процес поновлення та повернення окупованих населених пунктів під контроль нашої держави. Так, вже наступного дня після підписання усіх цих фейкових договорів у кремлі українські воїни повернули під контроль місто Лиман Донецької області. А тепер практично щодня Збройні сили України демонструють результати добре спланованої та реалізованої військової операції із визволення територій Херсонщини з-під окупації. Так, українськими військовими днями було звільнено і відновлено державний прапор України у восьми населених пунктах Бериславського району. Наступного дня кількість звільнених від окупації російських загарбників населених пунктів на Херсонщині ще збільшилася. Сподіваємося, що ця переможна тенденція буде втілюватися нашими мужніми захисниками щодня, а Україна, як і заявила у відповідь на підписання нікчемних кремлівських договорів з анексії, озброєним шляхом боротиметься за повернення окупованих територій під свій контроль. Бо ж усі ці «документи», які путін та його посіпаки намагаються подати під соусом «відновлення

величі» та історичної «справедливості» не варті навіть паперу, на якому було поставлено підписи колаборантів та російських можновладців.

Варто зазначити, що одним з аргументів подібних дій для очільника кремля стала інтерпретація приєднання «нових земель» у відповідь на нібито загрози життю населення цих територій. Так, загрози є і виникли вони саме від цього ненаситного бажання вкрати, вбити, знищити все українське або хоча б відтяпати частину з того, що є. Тепер вустами сепаратистів ДНР/ЛНР просувається думка про подальше захоплення територій з метою забезпечення миру на вже приєднаних. Тобто, готується ґрунт для пояснення претензій на частину Запорізької області, що залишилася під контролем України. Та спроба анексії, усі ці «офіційні документи», що пафосно ліплять та подають у кремлі – абсолютно незаконні, а спроба юридично виправдати анексію розрахована та може спрацювати виключно на внутрішній російський електорат. Та і тут сподіватися на довготривалий ефект не варто, адже диванних російських патріотів, що раділи кривавим «успіхам» своєї загарбницької армії вже теж залучили до справи, оголосивши мобілізацію. І тепер їх чекає реальний бій із добре мотивованим і озброєним українським військом і результат буде точно не таким, як очікували, захоплююче вдивляючись у екран свого пропагандистського ТБ. Цей результат добре вкладається у цифри втрат, що вже давно перевалили позначку у 60 тисяч росіян. Тож, «нові суб'єкти російської федерації» у вигляді тимчасово окупованих українських територій можуть існувати лише у хворій уяві російського керівництва. З точки зору міжнародного права псевдореферендуми й анексія територій за їх результатами не мають ніяких підстав юридичної сили. Приєднання тимчасово окупованих українських територій до складу рф суперечить статуту ООН, порушує принцип територіальної цілісності, недоторканності кордонів. Такий крок з відчаю у вигляді анексії українських територій стане лише доказом у суді злочину, вчиненого найвищим керівництвом рф стосовно України.

Поспішне проведення псевдореферендумів і подальша анексія стали ще й реакцією на український контрнаступ, що позбавив кремль можливості зробити щось подібне на території Харківської області. Тож, путін, мабуть, спробував замулити анексією очі на власні провали та невдачі, додавши до цього вже традиційний шантаж, цього разу ядерний. Його очікування з приводу того, що загроза великої війни із застосуванням ядерної зброї послабить підтримку Заходу у питанні наступу Збройних сил України знову не виправдалися. Очевидно, путін сподівався, що ЄС і США будуть тиснути на Україну, примушуючи Київ до переговорів про мир на російських умовах. Але не сталося так, як бажалося. Навпаки, на тлі заяв та злочинних дій москви зі спроби анексії частини території України міжнародна спільнота ще більше об'єдналася і вкотре продемонструвала єдність у боротьбі проти російської агресії, словом і ділом підтримуючи Україну у цьому протистоянні з терористичним об'єднанням під назвою рф. Так, прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо відзначив, що поведінка путіна свідчить про крах вторгнення в Україну, а президент США Джо Байден підкреслив нерадівну для рф перспективу, зазначивши, що усі вони стануть вигнанцями. Євросоюз наголосив на своїй єдності і непохитності у підтримці територіальної цілісності та суверенітету України, а дії кремля назвав брехливими. «Ми не визнаємо і ніколи не визнаємо ні незаконні «референдуми», які Росія організувала як привід для подальшого порушення незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, ні їх сфальсифіковані та незаконні результати. Ми ніколи не визнаємо цю незаконну анексію. Ці рішення є недійсними та не можуть мати жодних правових наслідків. Крим, Херсон, Запоріжжя, Донецьк і Луганськ – це Україна. Ми закликаємо всі держави та міжнародні організації однозначно відкинути цю незаконну анексію», – йдеться у офіційній позиції Євросоюзу, яка додає сил та впевненості українцям у боротьбі за власну незалежність та справедливість, у боротьбі не лише за своє майбутнє, а й перспективи ЄС

загалом, бо путінські апетити та наміри не обмежаться, якщо їх не зупинити та не знищити тут і сьогодні.

Країни-учасниці Європейського Союзу також давали активну відповідь на незаконну анексію українських територій. Так 30 вересня Бельгія в примусовому контексті прикликала посла росії для обговорення ситуації. 3 жовтня так само вчинили і інші країни, а саме: Польща, Німеччина, Італія, Австрія, Фінляндія та інші передові держави.

В Литві крім звичайної розмови з російським дипломатом, його було названо персоною нон грата.

Петер Стано, речник Європейської комісії, заявив: «Це крок, що скоординований у межах усього ЄС».

4.3. Висновки до розділу 4

24 лютого 2022 року Росія розпочала широкомасштабне вторгнення на територію України. Це стало найглобальнішою проблемою міжнародного публічного права XXI сторіччя. Воєнні дії на території України вважаються протиправними та засуджені державами світу та світовими організаціями. Війна стала головною темою для обговорення на всіх світових зустрічах з метою врегулювання ситуації та кризою для всієї Європи. Міжнародне суспільство засудило діяння російської влади. Було прийнято значну кількість важливих документів. Одним із таких виявилася Резолюція Генасамблеї ООН від 2 березня 2022 року: «Агресія проти України». Дана резолюція включала в себе ряд вимог до Росії та міжнародного товариства в цілому, згадувалися основні документи ООН, які засуджують агресію. ООН підписала резолюцію A/RES/ES-11/2- в якій закликала РФ до припинення вогню в Україні і врегулювання ситуації мирним шляхом.

Було прийнято декларацію про принципи міжнародного права щодо дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту

Організації Об'єднаних Націй закликають країни світу до військової та гуманітарної допомоги Україні.

Численні злочини російської армії викликали невдоволення європейського суспільства. Україна отримувала значну підтримку від іноземних держав. Підтримку була моральна, військова та гуманітарна.

23 вересня 2022 року на тимчасово окупованих територіях Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей російська влада почала проводити референдуми за приєднання регіонів до Російської Федерації. 28 вересня Кремль повідомив підсумок "референдуму". Як і очікувалося, за словами держави-окупанта, жителі регіонів проголосували за приєднання рф. Міністерство Закордонних Справ України заявило, що результати псевдо виборів не будуть прийняті. ЄС підтримав Україну в такій позиції.

30 вересня у Георгіївській залі Кремля відбувалась урочиста церемонія "приєднання" областей до російської федерації. В цей день Зеленський підписав заявку на вступ до Північноатлантичного альянсу у швидкому режимі. Міжнародне право не визнає фіктивних референдумів, тому і анексія після них не дійсна. Дії росії протиправні, оскільки ігнорують закони про територіальну цілісності та порушують кордони. Анексія українських земель зможе дати Кремлю тільки нові злочини перед міжнародним судом.

Країни-учасниці Європейського Союзу також давали активну відповідь на незаконну анексію українських територій. Кожна із держав зустрічалася з російськими послами для обговорення ситуації. Спираючись на Женевські конвенції 1949 року, в яких зазначено, що військовий обов'язок зобов'язує «завжди розрізняти цивільне населення та комбатантів, а також цивільні об'єкти та військові, і відповідно спрямовувати свої дії лише проти військових цілей» військовослужбовці РФ вважаються повинні нести кримінальну відповідальність.

Після оприлюднення дій російської армії в місті Буча та місті Ірпені Київської області 41 іноземна держава надіслала до Міжінтернаціонального кримінального суду заклик негайно розглянути цю справу. Особлива увага

приділялась дії проти мирних мешканців. Зеленський спираючись на обстріл Харкова, зазначив, що Кремль буде притягнутий до лав міжнародного трибуналу. Спільними зусиллями Міжнародний та кримінальний суди почали розслідувати дії російських військових в Україні. Європейський суд з прав людини в наказовому способі виніс вимоги в яких Росія змушена зупинити бомбардування та обстріли мирних об'єктів на українських землях.

23 вересня 2022 року на тимчасово окупованих територіях Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей російська влада почала проводити референдуми за приєднання регіонів до Російської Федерації. 28 вересня Кремль повідомив підсумок "референдуму". Як і очікувалося, за словами держави-окупанта, жителі регіонів проголосували за приєднання рф. Міністерство Закордонних Справ України заявило, що результати псевдо виборів не будуть прийняті. ЄС підтримав Україну в такій позиції.

30 вересня у Георгіївській залі Кремля відбувалась урочиста церемонія "приєднання" областей до російської федерації. В цей день Зеленський підписав заявку на вступ до Північноатлантичного альянсу у швидкому режимі.

Міжнародне право не визнає фіктивних референдумів, тому і анексія після них не дійсна. Дії росії протиправні, оскільки ігнорують закони про територіальну цілісності та порушують кордони. Анексія українських земель зможе дати Кремлю тільки нові злочини перед міжнародним судом.

В.Зеленський видав наказ де говорилося, що будь які укази російської влади на українській території не визнаються дійсними, тому Крим, Донецьк, Луганськ, Запоріжжя та Херсон– це все Україна.

Країни-учасниці Європейського Союзу також давали активну відповідь на незаконну анексію українських територій. Кожна із держав зустрічалася з російськими послами для обговорення ситуації.

Російсько-українська війна продовжується, та уже на даний момент вона завдала чималих людських втрат, втрат економічних та гуманітарних.

ВИСНОВКИ

1. Агресія - це міжнародне порушення прав, яке не підтримується державами світу. Міжнародне суспільство вважає анексію територій протиправним і не правильним дійством. В міжнародному праві є статті, які зазначають, що анексія не законна і ніколи не визнаватиметься в світовому колі.

В наукових статтях її неодноразово розділювали на два типи розуміння: вузький та широкий. У вузькому розумінні, анексія – це незаконне приєднання території або її частини, що належить іншій країні. У широкому розумінні, анексія - це процес охоплення території за допомогою окупації.

Міжнародне гуманітарне право визнає окупацію, якщо присутні три складові: Фізична присутність збройних сил держави на території іноземної держави без її згоди; дійснення владних повноважень на всій території або її частинах іноземними силами замість органів місцевої влади; Суттєва або повна неспроможність чинних органів місцевої влади здійснювати свої повноваження через непогоджену присутність іноземних сил.

2. Засудження анексії зазначається в Статуті ООН. Основним міжнародно-правовим документом, який стосується анексії, окупації, агресії і тому подібних явищ є Резолюція 3314 (XXIX) Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1974 року. Згідно з Конвенцією, агресією вважається будь яке застосування зброї чи сили проти політичної незалежності іншої держави, її суверенітету чи територіальної недоторканності. Рада Безпеки має право сама надавати діям статус агресивних.

3. Проблеми анексованих територій нині є одними з найактуальніших у сучасних міжнародних відносинах. Як показує історичний досвід, світова спільнота виробила декілька варіантів їх вирішення.

Прикладом першого є дипломатичний і юридичний підхід. Він стосується арабських територій, анексованих Ізраїлем – Східного Єрусалиму і Голандських висот. з 17 червня по 21 липня в Нью-Йорку Генеральна

Асамблея ООН організувала надзвичайну спеціальну сесію, де 4 та 14 липня було ухвалено три закони про статус Єрусалиму і захист мирного населення. 22 листопада було прийнято резолюцію 242 Радою безпеки ООН, яка закликала до «встановлення справедливого та міцного миру на Близькому Сході, який повинен включати два принципи: Виведення ізраїльських сил з територій, окупованих під час конфлікту; Пошана та визнання суверенітету, територіальної цілісності та політичної незалежності кожної держави в даному районі та їх права жити в безпечних та визнаних кордонах».

Однак понад півсотні років засудження анексії в ООН і безліч переговорів не вплинули на ізраїльську позицію, і арабо-ізраїльський конфлікт періодично спалахує знову.

4. Прикладом другого підходу до вирішення проблеми насильницької анексії є силовий. Він був застосований проти Іраку, коли той оголосив анексію Кувейту.

2 серпня 1990 року Ірак увійшов на територію Кувейту і анексував її землі. Світові держави засудили дії Іраку в Кувейті і 28 лютого 1991 року 28 країн на чолі із США стали учасниками воєнних подій. Війна в повітряному просторі тривала шість тижнів. Після повітряної боротьби слідувала наземна, яка тривала сто годин. Армія Іраку була вщент розгромлена. 28 лютого 1991 року завершилася війна між Іраком та Кувейтом, за сприяння США та 28 держав світу.

Ірак, внаслідок воєнних дій, втратив 85 % індустриальних установ. В країні розпочалась економічна криза. Ірак залишився із значним боргом санкційних платежів. Громадяни Іраку залишилися з недостатньою кількістю медикаментів та продуктів. ООН пристав до країни ревізію, яка була запрограмована на пошуки зброї масового знищення.

Боротьба в Перській затоці відкрила нове бачення розгортання воєнних дій в світі. Сучасна, точна, інформаційна зброя витіснила наземні бої та механізацію. Війна за Кувейті знаменувалася численною кількістю авіаударів і запам'яталася, як перша, по справжньому масштабна сучасна авіаційна війна.

Головне ж, що продемонструвала операція «Буря в пустелі», то це те, що проблема анексії була вирішена.

5. Пошуки третього варіанту вирішення проблеми анексованих територій тривають нині. І апробуються вони на протії незаконній анексії Криму росією, спробам знищити Українську державність у 1922 р.

Цей третій варіант, як бачимо, пройшов 2 етапи, якоюсь мірою схожих на перші 2 підходи. Перший – з 2014 р. – дипломатичний і юридичний, був доповнений санкціями.

Передумови теперішньої війни між Росією та Україною з'явилися ще в часи Радянського Союзу. Коли Україна вийшла зі складу СРСР російська влада не залишала надій встановити політичний і економічний контроль над українською державою. З 22 лютого по 18 березня 2014 року Росія росія проводила операцію: «окупація Криму». 16 березня 2014 року відбувся референдум на окупованих територіях щодо приєднання АР Крим і Севастополя до рф. Після сфальсифікованих виборів 17 березня заявлено про самостійність «Республіки Крим», а 21 березня Кремль видав наказ по приєднання.

Міжнародна спільнота засудила анексію Криму в 2014 році, посилаючись на Резолюцію «Визначення агресії» прийнята Генеральною Асамблеєю в 1974 році. Європейський Союз та США наклали на РФ економічні санкції. ЄС, ООН, НАТО, ЮНЕСКО, РЄ намагалися зберегти територіальну цілісність української держави. 27 березня 2014 року ухвалена резолюція Генеральної Асамблеї ООН про «Територіальну цілісність України». Іноземні держави, згідно з конвенцією, заявляють про невизнання дій РФ на території України та підтримують цілісність та суверенітет України. Європейський Союз, Сполучені Штати Америки, Канада, Японія, Австралія та інші передові іноземні держави ввели проти росії «кримські санкції». Міжнародний суд Організації Об'єднаних Націй, Міжнародний кримінальний суд, Європейський суд з прав людини, Міжнародний трибунал з морського права розглядали та активно працювали над українсько-

російським питанням. 23 серпня 2021 року запущено Кримську платформу, яка відповідала за узгодження світових старань щодо «визволення» Автономної Республіки Крим.

6. Питання про повернення Криму і скасування результатів його незаконної анексії і тимчасової окупації ускладнилося для України, з огляду на російську агресію на материку. 30 квітня 2014 року на Сході України розпочалась боротьба проти російської агресії під назвою «Антитерористична операція».

20 червня Президент України Петро Порошенко оголосив про тимчасове перемир'я між двома державами, але російська армія не дотрималася домовленості і РНБО ухвалило рішення продовжити АТО. Після двох ескалацій боїв 2014 і 2015 рр. підписано Мінські домовленості, в яких ішлося про припинення вогню на деякий час та початок політичного діалогу.

Протягом 2015 - 2021 р. питання повернення Криму розглядалося в дипломатичній площині без реального практичного прогресу. Тобто перший підхід до вирішення проблеми анексії – з 2014 р. – дипломатичний і юридичний, був доповнений санкціями. На жаль він продемонстрував неспроможність вплинути на ядерну державу-агресора, котра не лише не відмовилася від анексованих територій, а й вирішила захопити більше

7. Другий підхід до вирішення проблеми анексії – у 2022 р. – дипломатичний, юридичний і санкційний, був доповнений велетенською матеріальною і військово-технічною допомогою держав ЄС і НАТО Україні як жертві агресивного широкомасштабного вторгнення росії. Тобто не пряме зіткнення коаліції з агресором-анесовувачем, як в Кувейті, а боротьба з ним силами жертви.

24 лютого 2022 року Росія розпочала широкомасштабне вторгнення на територію України. Це стало найглобальнішою проблемою міжнародних відносин XXI сторіччя. Воєнні дії на території України є протиправними та засуджені державами світу та світовими організаціями. Війна стала головною темою для обговорення на всіх світових зустрічах з метою

врегулювання ситуації та кризою для всієї Європи. Міжнародне суспільство засудило діяння російської влади. Було прийнято значну кількість важливих документів. Одним із таких виявилася Резолюція Генасамблеї ООН від 2 березня 2022 року: «Агресія проти України». Дана резолюція включала в себе ряд вимог до Росії та міжнародного товариства в цілому, згадувалися основні документи ООН, які засуджують агресію. ООН підписала резолюцію A/RES/ES-11/2- в якій закликала РФ до припинення вогню в Україні і врегулювання ситуації мирним шляхом.

Було прийнято декларацію про принципи міжнародного права щодо дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй закликають країни світу до військової та гуманітарної допомоги Україні.

8. Цей другий підхід третього варіанту вирішення проблеми анексії, як бачимо, розвивався в 2 етапи: до і після того як володимир путін 30 вересня, оголосив про анексію Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей України.

23 вересня 2022 року на тимчасово окупованих територіях Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей російська влада почала проводити псевдо референдуми за приєднання регіонів до рф. Результати сфальсифіковані на користь росії. Міністерство Закордонних Справ України відмовилося приймати підсумок голосування. ЄС заявив, що будь-які вибори на окупованих територіях не визнаються європейською спільнотою. 30 вересня у Георгіївській залі Кремля відбувалась урочиста церемонія "приєднання" Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей до Російської Федерації. Путін під час «святкової промови» запропонував Україні переговори. Президент України Володимир Зеленський замість згоди на пропозицію путіна підписав заявку на вступ до НАТО.

Міжнародне право не визнає фіктивних референдумів, тому і анексія після них не дійсна. Анексія українських земель зможе додати Кремлю тільки нові злочини перед міжнародним судом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агенція S&P: у Росії настав «вибірковий дефолт». Радіо Свобода. 9 квітня 2022. Архів оригіналу за 14 квітень 2022[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220414041449/https://www.radiosvoboda.org/a/news-rosija-vybirkovyj-defolt/31795029.html>
2. Агресія проти України: Резолюція Генасамблеї ООН. 2 березня 2022. Архів оригіналу за 27 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-world/3418304-agresia-proti-ukraini-rezolucia-genasamblei-oon.html>
3. Арестович вперше назвав загальну кількість втрат України у війні. Радіо Свобода. 11 червня 2022. Процитовано 5 липня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-arestovych-vpershe-nazvav-zahalnu-kilkist-vtrat-ukrayiny-u-viyni/31893636.html>
4. Армія РФ деградувала, перспективи похмури: У Британії підбили підсумки піврічної війни в Україні. Суспільне. 24 серпня 2022. Процитовано 24 серпня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://susplne.media/274344-armia-rf-degraduvala-perspektivi-pohmuri-u-britanii-pidbili-pidsumki-pivricnoi-vijni-v-ukraini/>
5. Байден назвав Путіна кривавим диктатором, який веде аморальну війну в Україні. Архів оригіналу за 23 березня 2022. Процитовано 23 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2022/03/17/novyna/svit/bajden-nazvav-putina-kryvavum-dyktatorom-yakuj-vede-amoralnu-vijnu-ukrayini>
6. Белоногов А. МИД. Кремль. Кувейтский кризис. — М.: Олма-Пресс, 2001. — С. 87.
7. Бурменський М. В. Міжнародне право: Навч. посібник / За ред. М. В. Буromенського –К.: Юрінком Інтер, 2006. – 336 с. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.dsum.edu.ua/wpcontent/uploads/2019/06/Za_red._M._V._Buromenskogo_M%D1%96zhnarodne_pravo_NBookSee.org_-1.pdf

8. Буроменський М. В. Сучасні проблеми міжнародного права. Liber Amicorum до 60-річчя проф. М.В. Буроменського : моногр. / авт.кол.; за ред. В.М. Репецького та В.В. Гутника. – Львів; Одеса : Фенікс, 2017. – 564 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://intrel.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2015/09/%D0%9C_%D0%92_%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8
9. Вимагають здатися: окупанти підійшли до острова Зміїний й погрожують прикордонникам — ДПСУ. 24 лютого 2022. Архів оригіналу за 24 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220224091508/https://www.unian.ua/society/vimaga-yut-zdatisya-okupanti-pidiyshli-do-ostrova-zmijiniy-y-pogrozhuyut-prikordonnikam-dpsu-novini-ukrajini-11715619.html>
10. Військовий аналітик: Путін з Україною, схоже, припустився стратегічної помилки. Deutsche Welle. 27 лютого 2022. Архів оригіналу за 16 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220316083331/https://www.dw.com/uk/viiskovyi-analytik-putin-z-ukrainoiu-skhozhe-prypustyvsia-stratehichnoi-pomylky/a-60934550>
11. В районі Херсона ЗСУ відбили автомобільний міст і закріпилися на лівому березі Дніпра. 24 лютого 2022. Архів оригіналу за 24 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220224220931/https://www.5.ua/regiony/v-raioni-khersona-zsu-vidbyly-avtomobilnyi-mist-i-zakripylysia-na-livomu-berezi-dnipra-269280.html>
12. Геращенко заявив про ракетні удари по військових складах і аеродромах у кількох містах України. Радіо Свобода. 24 лютого 2022. Архів оригіналу за 24 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220224075958/https://www.radiosvoboda.org/a/news-udary-rakety-gerashchenko/31719715.html>
13. Генасамблея ООН ухвалила резолюцію із засудженням війни Росії в Україні. Deutsche Welle. 2 березня 2022. Архів оригіналу за 28 березень 2022. Кудряченко А. Україна – Німеччина: вектор співдії / А. Кудряченко // Віче. –

1993. – №7. – С. 149-157. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220328014806/https://www.dw.com/uk/henasamblei-a-oon-ukhvalyla-rezoliutsiiu-iz-zasudzhenniam-viiny-rosii-v-ukraini/a-60991418>
14. Генеральний штаб ЗСУ. Загальні бойові втрати противника з 24.02 по 03.12.2022[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220325230318/https://www.washingtonpost.com/national-security/2022/03/25/russia-reinforcements-georgia-ukraine/>
15. Декларація про принципи міжнародного права щодо дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/intlaw_principles.shtml
16. Де намагалися прорватися російські війська — зведення Генштабу ЗСУ. Громадське. 10 серпня 2022. Процитовано 11 серпня 2022. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/de-namagalisyia-prorvatisya-rosijski-vijska-zvedennya-genshtabu-zsu>
17. Денисенко: Агресор у телевежу не влучив, снаряди поцілили в будівлю апаратної та неподалік пам'ятника Жертвам Бабиного Яру. Інтерфакс-Україна. 1 березня 2022. Архів оригіналу за 1 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220301204618/https://ua.interfax.com.ua/news/general/804977.html>
18. Договір про заборону війни як засобу національної політики (Пакт Бріана-Келлога) поточна редакція — Прийняття від 27.08.1928 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. (дата звернення 11.05.2020) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_647
19. До розслідування воєнних злочинів РФ в Україні долучився Міжнародний кримінальний суд. 25 квітня 2022. Архів оригіналу за 30 травня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://web.archive.org/web/20220530235222/https://censor.net/ua/news/3336725/do_rozsliduvannya_voennyh_zlochyniv_rf_v_ukrayini_doluchyvsvya_mijnarodnyyi_kryminalnyyi_sud

20. Європейська рада надала Україні статус кандидата в члени ЄС. Громадське. 23 червня 2022. Процитовано 24 червня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/evropejska-rada-nadala-ukrayini-status-kandidata-v-chleni-yes>
21. ЄСПЛ наказав Росії припинити напади та бомбардування цивільних об'єктів в Україні. Українська правда. 21 березня 2022. Архів оригіналу за 1 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220301145737/https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/1/7327153/>
22. За весь час війни на кордоні фіксують рекордний потік на в'їзд в Україну — прикордонники. Громадське. 15 травня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/za-ves-chas-vijni-na-kordoni-fiksuyut-rekordnij-potik-na-vyizd-v-ukrayinu-prikordonniki>
23. 15 загиблих, близько 50 поранених: рашисти вдарили по залізничній станції на Дніпропетровщині – Зеленський. 24 серпня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.5.ua/regiony/15-zahyblykh-blyzko-50-poranenykh-rashysty-vdaryly-po-zaliznychnii-stantsii-na-dnipropetrovshchyni-zelenskyi-285830.html>
24. 5. Задорожній О. В. Порушення агресивною війною Російської Федерації проти України основних принципів міжнародного права. Київ : К.І.С., 2015. 712 с.
25. Закон України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України». Верховна Рада України. 3 березня 2022. Архів оригіналу за 9 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220309223017/https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-20#Text>
26. Запоріжжя: росіяни на в'їздах у Енергодар та мітинги проти них у Бердянську. Радіо Свобода. 28 лютого 2022. Архів оригіналу за 2 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://web.archive.org/web/20220302054411/https://www.radiosvoboda.org/a/new-s-zaporizhya-vyizd-v-enerhodar/31728279.html>

27. Західні країни позбавили росію переваг від членства у СОТ. Для білорусі двері в організацію тепер закриті. Громадське. 15 березня 2022. Архів оригіналу за 15 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220315161022/https://hromadske.ua/posts/zahidni-krayini-pozbavili-rosiyu-perevag-vid-chlenstva-u-sot-dlya-bilorusi-dveri-v-organizaciyu-teper-zakriti>

28. Зеленський підписав указ про неможливість проведення перемовин із путіним. Громадське. 4 жовтня 2022. Процитовано 4 жовтня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/zelenskij-pidpisav-ukaz-pro-nemozhlivist-provedennya-peremovin-z-putinim>

29. Зеленський закликав Путіна сісти за стіл переговорів. А ЗСУ — «стояти міцно». Громадське телебачення. 25 лютого 2022. Архів оригіналу за 26 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220226184851/https://hromadske.ua/posts/zelenskij-zaklikav-putin-sisti-za-sil-peregovoriv-a-zsu-stoyati-micno>

30. ЗСУ вдарили по позиціях росіян на острові Зміїний - Маломуж ЗСУ вдарили по позиціях росіян на острові Зміїний - Маломуж. ТСН. 20 червня 2022. Процитовано 21 червня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tsn.ua/ato/zsu-vdarili-po-poziciyah-rosiyan-na-ostrovi-zmiyiniy-malomuzh-2091322.html>

31. ЗСУ відсунули лінію фронту на п'ять-сім кілометрів від Запоріжжя. Укрінформ. 11 червня 2022. Процитовано 11 червня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3504506-zsu-vidsunuli-liniu-frontu-na-patsim-kilometriv-vid-zaporizza.html>

32. ЗСУ вже звільнили Херсон. Їх вітають натовпи містян. ВВС Україна. 11 листопада 2022. Процитовано 12 листопада 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-63597151>

33. ЗСУ звільнили від російських окупантів п'ять населених пунктів у Чернігівській області. Інтерфакс-Україна. 11 березня 2022. Архів оригіналу за 11 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220311095601/https://ua.interfax.com.ua/news/general/811342.html>
34. ЗСУ знищили на півдні країни 2 швидкісні десантні катери росіян. Громадське. 2 червня 2022.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/zsu-znishili-na-pivdni-krayini-2-shvidkisni-desantni-kateri-rosiyan>
35. Із посиланням на Міноборони передають про знищення спецпідрозділу Росгвардії Чечні під Гостомелем. Радіо Свобода. 27.02.2022. Архів оригіналу за 27 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220227013139/https://www.radiosvoboda.org/a/kadyrivtsi-zneshkodzhennya-hostomel/31725837.html>
36. Київ вступив у фазу оборони, — Кличко [Архівовано 25 лютого 2022 у Wayback Machine.] // 24 канал. — 2022. — 25 лютого. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://24tv.ua/kiyiv-vstupiv-fazu-oboroni-klichko_n1878827
37. Кількість жертв ракетного удару по Вінниці зросла до 23 людей, 5 поранених перебувають у критичному стані (ДОПОВНЕНО). Громадське. 14 липня 2022. Процитовано 15 липня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/kilkist-zhertv-raketnogo-udaru-po-vinnici-zrosla-do-23-lyudej-5-poranenih-perebuvayut-u-kritichnomu-stani>
38. Конвенція про відкриття воєнних дій. Гаага від 18.10.1907 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakononline.com.ua/documents/show/141186_547608
39. IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі від 18 жовтня 1907 року поточна редакція — Прийняття від 18.10.1907 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222

40. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року // База даних «Законодавство України» / Верховна 118 Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154
41. Коппель О. А. Війна в Перській затоці 1990-91 // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. — К: Знання України, 2004 — Т.1 — 760с. ISBN 966-316-039-X
42. Країни Балтії відмовились купувати газ у РФ. Перший. 3 квітня 2022. Архів оригіналу за 12 травень 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220512152940/https://pershyj.com/p-krajini-baltiyyi-vidmovilis-kupuvati-gaz-u-rf-56573>
43. Кулеба після зустрічі з Лавровим: домовитися про перемир'я на 24 години не вдалося. Радіо Свобода. 10 березня 2022. Архів оригіналу за 11 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220311000824/https://www.radiosvoboda.org/a/new-s-kuleba-lavrov/31746318.html>
44. Литва першою серед країн ЄС повністю відмовилася від російського газу. Громадське. 2 квітня 2022. Архів оригіналу за 24 травень 2022. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220524143530/https://hromadske.ua/posts/litva-povnistyuu-vidmovilasya-vid-rosijskogo-gazu>
45. Лукашенко: белорусские войска не принимают никакого участия в российской спецоперации в Донбассе. www.belta.by (рос.). 24 лютого 2022. Архів оригіналу за 24 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220224092148/https://www.belta.by/president/view/lukashenko-belorusskie-vojska-ne-prinimajut-nikakogo-uchastija-v-rossijskoj-spetsoperatsii-v-donbasse-486648-2022/>
46. Лукашенко назвал причину ракетного обстрілу України з Білорусі. Суспільне. 27.02.2022. Архів оригіналу за 27 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220227084031/>

<https://suspilne.media/211679-lukashenko-nazvav-pricinu-raketnogo-obstrilu-ukraini-z-bilorusi/>

47. Лукашенко: нас хочуть заштовхати у війну з Україною. Уніан. 3 березня 2022. Архів оригіналу за 3 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/world/lukashenko-nas-hochut-zashtovhati-u-viynu-z-ukrajinoyu-novini-svitu-11727079.html>

48. Майснер А. В. Формування міжнародного злочину «агресія»: передумови для широкої кваліфікації його складу. № 4 (45), 2016 науковий журнал судова апеляція С. 120- (дата звернення 11.05.2020) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Suap_2016_4_15.pdf

49. Макаров І. М. Поняття і зміст режиму окупації у міжнародному праві. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету №3-2012. С.193-197 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vestnikpravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc3/34.pdf>

50. Маріуполь – «червона лінія» переговорів з РФ. Як окупанти перетворюють місто-форпост в «концтабір» ХХІ сторіччя. Радіо Свобода. 19 квітня 2022. Архів оригіналу за 19 квітень 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220419153651/https://www.radiosvoboda.org/a/novynu-pryazovya-mariupol-filtratsiya-obmin-medvedchuk/31810783.html>

51. Марусяк О.В. Анексія і окупація в міжнародному праві: співіснування та протиставлення / О.В. Марусяк // Донецький юридичний інститут МВС України: 55 років на теренах освіти і науки: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 55-річчю Донецький юридичний інститут МВС України (м. Кривий Ріг, 13.05.2016 р.). — Кривий Ріг, 2014. — С. 236-238

52. Марусяк Олександр Васильович, Агресія проти Криму, його окупація та анексія Російською Федерацією: міжнародно-правовий аналіз. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора права (доктора філософії у галузі права). — Український вільний університет: Мюнхен, 2016. — 214 с.
53. 49. 1. МВС: З початку повномасштабної війни росіяни знищили 3,5 тис. об'єктів інфраструктури України. Українська правда. 15 березня 2022. Архів оригіналу за 15 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220315210049/https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/15/7331698/>
54. Мирні жителі у Запорізькій області не припиняють виходити на вулиці проти загарбників з РФ. Радіо Свобода. 14 березня 2022. Архів оригіналу за 14 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220314121242/https://www.radiosvoboda.org/a/news-zaporizhzhua-protesty-okupatsiya/31752244.html>
55. Міжнародний суд у Гаазі наказав Росії припинити бойові дії в Україні – проміжне рішення. Радіо Свобода. 16 березня 2022. Архів оригіналу за 16 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220316225053/https://www.radiosvoboda.org/a/news-mizhnarodnyi-sud-haaha-promizhne-rishennia/31756381.html>
56. Мінськ заперечує обстріл своєї території Росією з боку України, місцеві повідомили журналістам про вибухи. Радіо Свобода. 11 березня 2022. Архів оригіналу за 11 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220311164009/https://www.radiosvoboda.org/a/news-minsk-zaperechuie-obstril/31748579.html>
57. Міжнародний суд ООН наказав Росії зупинити війну проти України. 16 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/03/16/7136076/>
58. МКІП зафіксовано близько 400 воєнних злочинів росіян проти культурної спадщини України. Міністерство культури та інформаційної

політики України. 25 червня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mkip.gov.ua/news/7324.html>

59. Морпіхи 36-ї бригади в Маріуполі: частина з'єдналася з “Азовом”, частина – ішла на прорив, багато потрапили в полон. novynarnia.com. 13 квітня 2022. Архів оригіналу за 21 квітень 2022. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220421202842/https://novynarnia.com/2022/04/13/morpihy-36-yi-brygady-v-mariupoli-chastyna-zyednalasya-z-azovom-chastyna-ishla-na-proryv-bagato-potrapyly-v-polon/>

60. Набув чинності закон США про ленд-ліз для України. Укрінформ. 1 жовтня 2022. Процитовано 2 жовтня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3583723-nabuv-cinnosti-zakon-ssa-pro-lendliz-dla-ukraini.html>

61. Наказ Міністерства оборони України 23.03.2017 № 164, поточна редакція — Редакція від 27.11.2018 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17>

62. На Луганщині українські бійці відтиснули окупантів на раніше зайняті позиції — голова ОВА. Громадське. 28 травня 2022. Архів оригіналу за 28 травень 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220528095408/https://hromadske.ua/posts/na-luganshini-ukrayinski-bijci-vidtisnuli-okupantiv-na-ranishe-zajnyati-poziciyi-golova-ova>

63. На острові Зміїний встановили прапор України, військова операція завершена — ОК «Південь». 4 липня 2022. Процитовано 4 липня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/na-ostrovi-zmiynij-vstanovili-prapor-ukrayini-vijskova-operaciya-zvershena-ok-pivden>

64. На острові Зміїний загинули 13 українських прикордонників. 24 лютого 2022. Архів оригіналу за 26 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3412088-na-ostrovi-zmiynij-zaginuli-13-ukrainskih-prikordonnikov.html>

65. НАТО визнало Росію «найбільш значущою» загрозою в новій стратегічній концепції. Радіо Свобода. 29 червня 2022. Процитовано 30 червня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-nato-rosia-naibilsha-zahroza/31921326.html>
66. На Херсонщині українські бійці ведуть контрнаступ, Таврійське під контролем ЗСУ — міськрада. Громадське. 11 червня 2022. Процитовано 11 червня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/na-hersonshini-okupanti-vedut-kontrnastup-tavrijske-pid-kontrolem-zsu-miskrada>
67. Невідкладні заходи з протидії російській агресії з Криму: політичні, юридичні, економічні, управлінські та соціальні аспекти : матеріали науково-практичної конференції (4 вересня 2018 р., м. Київ). / Представництво Президента України в АРК. – Київ-Одеса : Фенікс, 2018. – 178 с. .
68. «Ні війни»: у низці країн світу вийшли на протести через російську агресію проти України (ФОТО, ВІДЕО) | Громадське телебачення. hromadske.ua. Архів оригіналу за 24 лютого 2022. Процитовано 24 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220224172912/https://hromadske.ua/posts/ni-vijni-u-nizci-krayin-svitu-vijshli-na-protesti-cherez-rosijsku-agresiyu-proti-ukrayini>
69. Німеччина надасть Україні 1000 одиниць протитанкової зброї та 500 ракет Stinger — канцлер Шольц | Громадське телебачення. hromadske.ua. 26 лютого 2022. Архів оригіналу за 26 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220226190419/https://hromadske.ua/posts/nimechch-ina-postavit-ukrayini-1000-odinic-protitankovoyi-zbroyi-ta-500-raket-stinger-kancler-sholc>
70. Німеччина передала Україні 1500 зенітно-ракетних комплексів «Стріла» та 100 кулеметів MG3. 26 березня 2022. Архів оригіналу за 26 березня 2022[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://web.archive.org/web/20220326051414/https://lb.ua/world/2022/03/26/511082_nimechchina_peredala_ukraini_1500.html

71. Обстріл військової частини в Охтирці: з'явилося жахливе відео руйнувань. 24 канал. 1 березня 2022. Архів оригіналу за 1 березня 2022[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://web.archive.org/web/20220301053840/https://24tv.ua/obstril-viyskovoyi-chastini-ohhirtsi-zyavilos-zhahlive-video_n1884748

72. Окупанти просунулися вглиб Сєвєродонецька, тривають вуличні бої — Луганська ОВА. Громадське. 30 травня 2022. Архів оригіналу за 30 травня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220530212824/https://hromadske.ua/posts/okupanti-prosunulisya-vglib-syevyerodonecka-trivayut-vulichni-boyi-luganska-ova>

73. Операцію з деблокади Маріуполя провести реально і можливо – командир полку «Азов». www.ukrinform.ua. 31 березня 2022. Архів оригіналу за 20 квітень 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220420051719/https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3445122-operaciu-z-deblokadi-mariupola-provesti-realno-i-mozливо-komandir-polku-azov.html>

74. Острів Зміїний захоплений окупантами, — Держприкордонслужба. Sensor.net. 24 лютого 2022. Архів оригіналу за 24 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://web.archive.org/web/20220224201304/https://sensor.net/ua/news/3318913/ostriv_zmiynyyi_zahoplenyyi_okupantamy_derjprykordonslujba

75. Перегрупування сил, основна увага – схід та південь: Генштаб ЗСУ про дії військ РФ. Громадське. 5 квітня 2022. Архів оригіналу за 28 квітня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220428182700/https://www.radiosvoboda.org/a/news-genshtab-zsu-zvedennia/31786296.html/>

76. «Підрозділи російських окупантів втрачають наступальний темп» — у Генштабі ЗСУ доповіли про ситуацію в Україні. Громадське телебачення. 26 лютого 2022. Архів оригіналу за 26 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220226155629/https://hromadske.ua/posts/pidrozdili-rosijskih-okupantiv-vtrachayut-nastupalnij-temp-u-genshtabi-zsu-dopovili-pro-situaciyu-v-ukrayini>
77. Подоляк М: Західні партнери мають сприяти закриттю неба над Україною, щоб зупинити російську агресію. Офіційне інтернет-представництво Президента України. 24 лютого 2022. Архів оригіналу за 24 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220224194044/https://www.president.gov.ua/news/ahidni-partneri-mayut-spriyati-zakrittyu-neba-nad-ukrayinoy-73145>
78. Подоляк М: Зеленський не піде на жодні поступки в переговорах із РФ, які могли б принизити боротьбу України за територіальну. Інтерфакс-Україна. 4 березня 2022. Архів оригіналу за 4 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220304134931/https://ua.interfax.com.ua/news/general/807145.html>
79. Путін готовий відправити до Мінська делегацію для переговорів з Україною — Песков. Суспільне (англ.). 25 лютого 2022. Архів оригіналу за 25 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220225132705/https://suspilne.media/210903-putin-gotovij-vidpraviti-do-minska-delegaciu-dla-peregovoriv-z-ukrainou-peskov/>
80. Путін перевірив сили стримування РФ в особливий режим несення служби. Це, зокрема, і ядерна зброя. Громадське. 27.02.2022. Архів оригіналу за 27 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220227133822/https://hromadske.ua/posts/putin-pereviv-sili-strimuvannya-rf-v-osoblivij-rezhim-nesennya-sluzhbi-ce-zokrema-i-yaderna-zbroya>

81. Путин: Россия признала «ДНР» и «ЛНР» в границах, закреплённых в их конституциях. Новая газета (рос.). 22 лютого 2022. Архів оригіналу за 23 лютого 2022. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220223125623/https://novayagazeta.ru/articles/2022/02/22/putin-rossiia-priznala-dnr-i-lnr-v-granitsakh-zakreplennykh-v-ikh-konstitutsiiakh-news>
82. Путін оголосив часткову мобілізацію. РБК-Украина (укр.). Процитовано 27 вересня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.rbc.ua/rus/news/putin-ogolosiv-chastkovu-mobilizatsiyu-1663740593.html>
83. Рада Європи зупиняє членство Росії в організації, є консенсус. www.eurointegration.com.ua. 25 лютого 2022. Архів оригіналу за 25 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220225162135/https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/02/25/7134667/>
84. Рада ООН з прав людини створила комісію з розслідування військових злочинів проти українців – Зеленський. Інтерфакс-Україна. 4 березня 2022. Архів оригіналу за 4 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220304131038/https://ua.interfax.com.ua/news/general/807075.html>
85. Рада визнала Росію неонацистською державою-терористом та заборонила її пропаганду. LIGA. 14 квітня 2022. Архів оригіналу за 14 квітень 2022[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220414224515/https://news.liga.net/ua/politics/news/rada-priznala-rossiyu-neonatsistskim-gosudarstvom-terroristom-i-zapretila-ego-propagandu>
86. Ракетні удари по Харкову та Миколаєву. Як минула ніч у регіонах. Суспільне. 19 серпня 2022. Процитовано 19 серпня 2022. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://suspilne.media/272759-raketni-udari-po-harkovu-ta-mikolaevu-ak-minula-nic-u-regionah/>

87. Резолюція 3314 (XXIX) Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1974 року (дата звернення 11.05.2020) . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hrlibrary.umn.edu/russian/instree/GAres3314.html>
88. Резолюція 678 (1990) від 29 листопада 1990 року. Архів оригіналу за 29 лютого 2008. Процитовано 14 квітня 2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20080229025758/http://www.un.org/russian/document/scresol/1990/res678.pdf>
89. Рішення ЄСПЛ по справі “Мозер проти Республіки Молдова та Росії” від 23 лютого 2016 року (Заява № 11138/10) . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/16806b5928><https://rm.coe.int/16806b5928>
<https://rm.coe.int/16806b5928>
90. Рої дронів, шоломи начинені електронікою, та бійці, які стрімко переміщуються. Якою буде війна в XXI столітті?. ТЕКСТИ (англ.). Процитовано [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://texty.org.ua/pg/article/editorial/read/81360/Roji_droniv_sholomy_nachyneni_jelektronikoju_ta_bijci
91. Російська агресія проти України // Постійне представництво України при ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukraineun.org/en/ukraine-and-un/russian-aggression/>
92. Російська армія деморалізована, військові займаються мародерством, на ТОТ ведеться психологічна боротьба з місцевим опором населення – Генштаб. Інтерфакс-Україна. 8 березня 2022. Архів оригіналу за 8 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220308060339/https://ua.interfax.com.ua/news/general/809205.html>
93. Російська армія застосувала у Попасній заборонені фосфорні бомби — Сергій Гайдай [Архівовано 13 березня 2022 у Wayback Machine.]. www.radiosvoboda.org. 13 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-gayday-fosformi-bomby-popasna/31750753.html>

94. Російські війська скинули авіабомбу в район лікарні та пологового будинку в Маріуполі, кількість постраждалих встановлюється. Інтерфакс-Україна. 9 березня 2022. Архів оригіналу за 9 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220309181014/https://ua.interfax.com.ua/news/general/810278.html>
95. Російські окупанти в Україні мародерствують і відбирають їжу у дітей: як зганьбилася «друга у світі армія». 28 березня 2022. Архів оригіналу за 1 квітень 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220401222846/https://news.obozrevatel.com/ukr/society/rosijski-okupanti-v-ukraini-maroderyat-i-vidbirayut-izhu-u-ditej-yak-zganbilasya-druga-u-sviti-armiya.htm>
96. Росія завдала удару по Білорусі з українського напрямку – ЗСУ. Радіо Свобода. 11 березня 2022. Архів оригіналу за 11 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220311145736/https://www.radiosvoboda.org/a/news-rosia-udary-po-bilorusi-ukrainskyi-napriamok/31748385.html>
97. Росіяни захопили ЧАЕС, персонал у заручниках — радник командувача Сухопутних військ ЗСУ. 24 лютого 2022. Архів оригіналу за 24 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220224190840/https://www.5.ua/polityka/rosiiany-zakhopyly-chaes-personal-u-zaruchnykakh-radnyk-komanduvacha-sukhoputnykh-viisk-zsu-269249.html>
98. Росіяни знизили темпи наступу, але все ще намагаються досягнути успіху — Генштаб. Радіо Свобода. 28 лютого 2022. Архів оригіналу за 28 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220228081142/https://hromadske.ua/posts/rosiyani-znizili-tempi-nastupu-ale-vse-she-namagayutsya-dosyagnuti-uspihu-genshtab>
99. Росія втягує українських дітей у війну: Офіс генпрокурора назвав 8 випадків. 22 квітня 2022. Архів оригіналу за 22 квітня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220422051131/https://www.pravda.com.ua/news/2022/04/22/7341284/>

100. РФ наращує сили на границі з Харківщиною і купила 45 тисяч пакетів для трупів – СБУ. Українська правда. 23 лютого 2022. Архів оригіналу за 15 вересня 2022. Процитовано 18 жовтня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/rus/news/2022/02/23/7325092/>
101. Сенат США підтримав закон про ленд-ліз для України. Укрінформ. 7 квітня 2022. Архів оригіналу за 8 квітня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220408085111/https://www.ukrinform.ua/rubric-uarazom/3450891-senat-ssa-pidtrimav-zakon-pro-lendliz-dla-ukraini.html>
102. Станом на 2006 рік Іран як і раніше відмовлявся повернути Іраку літаки, отримані в ході війни 1991 року. Ці літаки входять до складу національних ВВС Ірану.
103. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду, поточна редакція — Редакція від 16.09.2005 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. (дата звернення 11.05.2020) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010
104. США ввели санкції проти російських мільярдерів та наближених до кремлівської влади людей. Громадське. 3 березня 2022. Архів оригіналу за 3 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220303193812/https://hromadske.ua/posts/ssha-vveli-sankciyi-proti-rosijskih-milyarderiv-ta-nablizhenih-do-kremlivskoyi-vladi-lyudej>
105. США в ООН: Російських військових притягнуть до відповідальності за їхні злочини в Україні. www.ukrinform.ua. 28 лютого 2022. Архів оригіналу за 28 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220228192159/https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3415242-ssa-v-oon-rosijski-vijskovi-budut-pritagnuti-do-vidpovidalnosti-za-svoi-zlocini-v-ukraini.html>

106. Троханяк О. С. Анексія Західної України 1939–1941 рр. радянською владою та її репресивна політика (на прикладі Бережанщини) // Гілея. 2016. Вип. 108. С. 66–70
107. Устав Организации Объединённых Наций и Устав Международного Суда. Москва : Наука, 1981. 648 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010
108. Україна вводить воєнний стан — Зеленський. www.ukrinform.ua. 24 лютого 2022. Архів оригіналу за 24 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220224070007/https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3410884-ukraina-vvodit-voennij-stan-zelenskij.html>
109. Україна домовилась про гуманітарні коридори на 14 березня. Громадське. 14 березня 2022. Архів оригіналу за 14 березня 2022. .
110. Україна закрила повітряний простір. LIGA. 24 лютого 2022. Архів оригіналу за 24 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220224075959/https://biz.liga.net/ua/all/transport/novosti/ukraina-zakryla-vozdushnoe-prostranstvo>
111. Україна повернула з російського полону 215 військових. Москві віддали Медведчука – Єрмак. Радіо Свобода. 22 вересня 2022. Процитовано 29 вересня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-yermak-polon-ukrayintsi-povernennia/32045180.html>
112. Україна розірвала дипломатичні відносини з Росією. detector.media. 24 лютого 2022. Архів оригіналу за 24 лютого 2022. Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220224110719/https://detector.media/infospace/article/196845/2022-02-24-ukraina-rozirvala-dyplomatychni-vidnosyny-z-rosiieyu/>
113. Українська берегова оборона не дала росії встановити повний контроль на Чорному морі — британська розвідка. Громадське. 21 червня 2022. Процитовано 21 червня 2022. Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://hromadske.ua/posts/ukrayinska-beregova-oborona-ne-dala-rosiyi-vstanoviti-povnij-kontrol-na-chornomu-mori-britanska-rozvidka>

114. Українські військові підірвали залізничні вузли, які пов'язані із Росією. 5 канал. Архів оригіналу за 26 лютого 2022. Прочитовано 26 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220226174724/https://www.5.ua/regiony/ukrainski-viiskovi-pidirvaly-zaliznychni-vuzly-i-aki-poviazani-iz-rosiieiu-269543.html>

115. У МАГАТЕ відреагували на ситуацію на Запорізькій АЕС. Громадське. 6 вересня 2022. Прочитовано 8 вересня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/zsu-zavdali-ponad-30-udariv-po-skupchennyah-okupantiv-ta-yihnoyi-tehniki-genshtab>

116. У Харкові через обстріли 11 людей загинули, десятки – поранені – голова ОДА. Радіо Свобода. 28 лютого 2022. Архів оригіналу за 28 лютого 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220228160454/https://www.radiosvoboda.org/a/news-kharkiv-obstrily/31728398.html>

117. Чому рашистів так тягне загинути в Чорнобаївці. Укрінформ. 24 березня 2022. Архів оригіналу за 24 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220324100630/https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3438417-comu-rasistiv-tak-tagne-zaginiti-v-cornobaivci.html>

118. Ядерну безпеку на ЗАЕС порушено, реактори в небезпеці – керівник ЗАЕС. Інтерфакс-Україна. 4 березня 2022. Архів оригіналу за 4 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220304065204/https://ua.interfax.com.ua/news/general/806758.html>

119. Близкий друг Путіна мільярдєр Пугачєв. Вся правда о Путіне, его семье и деньгах. В гостях у Гордона, 2021.09.28. Відео з 3-ї години, 8-ї хвилини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/supported_browsers?next_url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Ft%3D11333&v=UttgyZCppyA&feature=youtu.be

120. В Дагестане полиция стреляла в воздух, разгоняя акцию протеста против мобилизации. Настоящее Время (рос.). Прочитовано 27 вересня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.currenttime.tv/a/32051269.html>

121. Глава Дагестана: «Акции в Махачкале управлялись из-за рубежа» | Республика Дагестан. ФедералПресс (ru-RU). Прочитовано 27 вересня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fedpress.ru/news/05/policy/3104742>

122. Attack On Europe: Documenting Russian Equipment Losses During The 2022 Russian Invasion Of Ukraine. Орух. 24 лютого 2022. Архів оригіналу за 4 червня 2022. Прочитовано 4 червня 2022. <https://web.archive.org/web/20220604015103/https://www.oryxspioenkop.com/2022/02/attack-on-europe-documenting-equipment.html>

123. .Global Rights Compliance LLP Endeavour House, 78 Stafford Road Wallington, Surrey, SM6 9AY United Kingdom Чи окупований Донбас? -20 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://jfp.org.ua/system/reports/files/100/uk/%D0%A7%D0%B8_%D0%94%D0%BE%D0%BD%D0%B1%D0%B0%D1%81_%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE_.pdf

124. Carty A. Philosophy of In ter national Law. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2007. 256 p Winfried Schneider-Deters. President Kutcma wiedergewalt. Neubeginn in der Ukraine // Osteuropa - 2000. - №4 - S.364.

125. NATO: Up to 40,000 Russian Troops Killed, Wounded, Taken Prisoner or Missing in Ukraine. Wall Street Journal. 23 березня 2022. Архів оригіналу за 23 березня 2022. <https://web.archive.org/web/20220323154656/https://www.wsj.com/livecoverage/russia-ukraine-latest-news-2022-03-23/card/russia-lost-up-to-40-000-troops-in-ukraine-nato-estimates-xyZjWxinMDHzdeRZvAeD>

126. Pavithran A. K. Substance of Public International Law. Bombay : Tripathi Private, 1965. 783 p.

127. Resolution adopted by the General Assembly on 1974 Definition of aggression [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/739/16/IMG/NR073916.pdf?OpenElement>
128. Resolution adopted by the General Assembly on 24 March 2022 A/RES/ES11/2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://documents-ddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N22/301/67/PDF/N2230167.pdf?OpenElet>
129. Resolution adopted by the General Assembly on 27 March 2014 Territorial integrity of Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://undocs.org/en/A/RES/68/262>
130. Russia begins to mobilize military reinforcements for Ukraine as casualties mount, Pentagon says. The Washington Post. 25 березня 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220325230318/https://www.washingtonpost.com/national-security/2022/03/25/russia-reinforcements-georgia-ukraine/>
131. Shaw M. N. International Law. 6th ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2008. 1710 p.
132. Starke I. G. An Introduction of International Law. 10th ed. London : Butterworths, 1989. 694 p.
133. The military balance 2021. Abingdon, Охон: International Institute for Strategic Studies. 2021. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.m.wikipedia.org/wiki/International_Institute_for_Strategic_Studies.
134. War in Ukraine - YouTube. www.youtube.com. Архів оригіналу за 2 березня 2022. Процитовано 2 березня 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220302124153/https://www.youtube.com/playlist?list=PLCWuaBxdOi6y6u8QH-cieHOAmniuA82i>

SYMMARY

Khrystyna Karpenko

**Problems of annexed territories in modern times international relations
Chernivtsi-2022**

The presented research is a qualifying (master's) thesis submitted for defense at the Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University for the "international political scientist" specialty.

Relevance of work. War remains a relevant concept in the world. This leads to international unrest. According to the latest events taking place on the world stage, at any moment any state could want to expand its lands and achieve this through aggressive actions. Aggression is an international violation of rights that is not supported by the international community. One of such aggressive activities is the annexation of territories, i.e. capture. Condemnation of annexation is noted in the UN Charter.

The international community considers the annexation of territories illegal and wrong. There are articles in international law that state that annexation is not legal and will never be recognized in the world circle. Annexation equals aggression. In scientific articles, it was repeatedly divided into two types of understanding: narrow and broad. In a narrow sense, annexation is the illegal annexation of territory or its clearing belonging to another country. In a broad sense, annexation is the process of covering territory by means of occupation.

The question of the Middle East remains an open question at the moment. Conflicts occur all the time between Middle Eastern countries and some of them turn into wars. Officially, the war between Israel and Palestine is over, but from time to time there are local disputes that can turn into global ones at any moment. Although the war in the Persian Gulf has come to an end and the results will remain quite timely. The war between Iraq and Kuwait became a vivid example of

the victory of a weaker state over a stronger one with the support of the countries of the world.

The Ukrainian-Russian conflict turned out to be the most difficult issue of the twenty-first century. Relations between Ukraine and Russia remained tense for a long time due to imperialist chauvinism in Russian politics, and in 2014 the tension was replaced by a real confrontation. Russia's push to annex the lion's share of Ukrainian territories was the beginning of hostilities in the East of Ukraine. The occupation of territories, the annexation of Crimea and military actions in the East became a challenge both for the Ukrainian state and for the world and international law.

On February 24, 2022, Russia launched a large-scale invasion of the territory of Ukraine. This has become the most global problem of public international law of the twenty-first century. Military actions on the territory of Ukraine are considered illegal and condemned by world states and international organizations. The war became the main topic for discussion at all world meetings with the aim of settling the situation and the crisis for the whole of Europe.

The relevance of this issue makes it necessary to find a definition of the concepts of "annexation", "aggression", "occupation"; consider the main military conflicts in the world; analyze the international position regarding the war.

The purpose of the work is a comprehensive scientific study of the problem of annexed territories in modern international relations

The specified goal defines the following tasks:

- Determine scientific approaches to understanding the concept of "annexation", "occupation", "armed conflict";
- Describe the state of scientific development of the problem and the source base of the research;
- Analyze Israel's annexation of East Jerusalem and the Dutch Heights and attempts to settle the Arab-Israeli conflict;
- To reveal the annexation of Kuwait by Iraq and the international community's opposition to it;

- Establish the reaction of the international community to Russia's illegal annexation of Crimea;
- Analyze the progress of consideration of the issue of restoring Ukraine's sovereignty over the Crimean peninsula in 2014-2021;
- Describe the large-scale invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine and establish the international reaction to it;
- Analyze Russia's illegal annexation of the Donetsk, Luhansk, Zaporizhzhia, and Kherson regions of Ukraine and its consequences

The object of the research is aggressive wars and annexations of territories and the search for ways to restore their legitimate international legal status

The subject of the study is the problems of annexed territories in modern international relations

The chronological framework of the study covers 1967-2022, that is, the period from Israel's annexation of East Jerusalem and the Dutch Heights to Russia's annexation of the Donetsk, Luhansk, Zaporizhzhia, and Kherson regions of Ukraine.

Research methodology. The study of the problems of annexed territories in modern international relations is based on general scientific and special scientific methods of cognition. The general scientific methods used in this work include analysis, synthesis, deduction, induction, analogy, comparison, specification, systematic approach, hermeneutic, formal-legal, comparative-historical. Special scientific methods are responsible for the analysis and generalization of the main events on the chosen topic.

Source base of work. Declarations, resolutions, conventions and other important documents of the international level, which are directly or indirectly related to the issues of annexation and occupation of territories, the conflict in the Middle East and the Ukrainian-Russian war, are used in the thesis. Scientific studies and articles that reveal the chosen topic are used. Great attention is paid to foreign and Ukrainian sites.

The structure of the coursework is subject to the purpose and logic of the research tasks. It consists of an introduction, three chapters, conclusions (103 pages in total), a list of sources used (134 titles on 21 pages), and an abstract. The total volume of work is 136 pages.

1. Aggression is an international violation of rights, which is not supported by the states of the world. The international community considers the annexation of territories illegal and wrong. There are articles in international law that state that annexation is not legal and will never be recognized in the world circle.

In scientific articles, it was repeatedly divided into two types of understanding: narrow and broad. In a narrow sense, annexation is the illegal annexation of territory or its clearing belonging to another country. In a broad sense, annexation is the process of covering territory by means of occupation.

2. Condemnation of annexation is noted in the UN Charter. The main international legal document related to annexation, occupation, aggression and similar phenomena is Resolution 3314 (XXIX) of the UN General Assembly of December 14, 1974. According to the Convention, any use of weapons or force against the political independence, sovereignty or territorial integrity of another state is considered aggression. The Security Council has the right to give actions the status of aggression. It is also international humanitarian law to regulate the situation during the occupation.

In the IV Convention on the Laws and Customs of War on Land and its annex: Provisions on the Laws and Customs of War on Land dated October 18, 1907, it is stated that "a territory is recognized as occupied if it is actually under the control of the enemy's army. The occupation extends only to the territory where such an authority is established and capable of performing its functions."

International humanitarian law recognizes occupation if three components are present:

- Physical presence of the armed forces of the state on the territory of a foreign state without its consent;

- Exercise of authority over the entire territory or its parts by foreign forces instead of local authorities;

- Substantial or complete inability of the existing local authorities to exercise their powers due to the unauthorized presence of foreign forces.

3. From June 17 to July 21 in New York, the UN General Assembly organized an extraordinary special session, where three laws on the status of Jerusalem and the protection of the civilian population were adopted on July 4 and 14. On November 22, Resolution 242 was adopted by the UN Security Council, which called for "the establishment of a just and durable peace in the Middle East, which should include two principles:

- Withdrawal of Israeli forces from the territories occupied during the conflict.

- Respect and recognition of the sovereignty, territorial integrity and political independence of each state in the area and their right to live within secure and recognized borders."

4. On August 2, 1990, Iraq entered the territory of Kuwait and annexed its lands. World powers condemned Iraq's actions in Kuwait, and on February 28, 1991, 28 countries, led by the United States, became participants in the war. The war in the air lasted for six weeks. The aerial battle was followed by a ground battle that lasted a hundred hours. The Iraqi army was completely defeated in Kuwait and near its borders.

So, on February 28, 1991, the war between Iraq and Kuwait ended, with the assistance of the United States and 28 countries of the world.

Iraq lost 85% of its industrial facilities as a result of the war. An economic crisis has begun in the country. Iraq was left with a significant debt of sanctions payments. Iraqi citizens were left with an insufficient amount of medicines and food. The UN attached an audit to the country, which was programmed to search for weapons of mass destruction. The United States of America and Great Britain called for a "no-fly zone" in the north and south of Iraq.

The struggle in the Persian Gulf opened a new vision of the deployment of military operations in the world. Modern, accurate, informational weapons have replaced ground combat and mechanization. The war for Kuwait was marked by a large number of airstrikes and was remembered as the first truly large-scale air war. 5. The war between Ukraine and Russia dates back to the times of the Soviet Union. When Ukraine left the USSR, the Russian authorities had no hope of establishing political and economic control over the Ukrainian state. In 2010, V. Yanukovich became the president of Ukraine and began to work in a pro-Russian direction. In 2014, citizens of Ukraine took part in large-scale rallies against the authorities, because the president of Ukraine, under pressure from the Russian authorities, gave up his intentions to join the European Union. Ukrainians did not support this position of the commander-in-chief and in early 2014 removed him from the post of president. Russia could not come to terms with the failure of all ideas regarding Urayna and entered the territory of Ukraine under the dubious pretext of allegedly protecting Russian-speaking citizens.

5. The international community condemned the annexation of Crimea in 2014, citing the Resolution "Definition of Aggression" adopted by the General Assembly in 1974. The European Union and the United States imposed economic sanctions on the Russian Federation. The EU, UN, NATO, UNESCO, the Council of Europe tried to preserve the territorial integrity of the Ukrainian state. On March 27, 2014, the resolution of the UN General Assembly on "Territorial integrity of Ukraine" was adopted. According to the convention, foreign states declare non-recognition of the actions of the Russian Federation on the territory of Ukraine and support the integrity and sovereignty of Ukraine. The European Union, the United States of America, Canada, Japan, Australia and other leading foreign countries have imposed "Crimean sanctions" against Russia. The International Court of the United Nations, the International Criminal Court, the European Court of Human Rights, and the International Tribunal for the Law of the Sea considered and actively worked on the Ukrainian-Russian issue. On August 23, 2021, the Crimean

Platform was launched, which was responsible for coordinating global efforts to "liberate" the Autonomous Republic of Crimea.

6. From February 22 to March 18, 2014, Russia conducted an operation: "occupation of Crimea." . On March 16, 2014, a referendum was held in the occupied territories regarding the accession of the Republic of Crimea and Sevastopol to the Russian Federation. After the falsified elections, on March 17, the independence of the "Republic of Crimea" was declared, and on March 21, the Kremlin issued an order for reunification.

On April 30, 2014, the fight against the ruling Russia under the name "Anti-terrorist operation" began in the East of the country.

On June 20, Petro Poroshenko announced a temporary truce between the two states, which should last from June 20 to June 27 this year. The Russian army did not comply with the agreement and on the same day fired at ATO forces. Despite such actions, P. Poroshenko said that the truce will continue until June 30, even if it will be one-sided.

On July 1, 2014, the National Security Council of the ATO decided to launch an anti-terrorist operation for the second time. After two months of fighting, on September 5, 2014, the presidents of the Ukrainian and Russian states signed the Minsk Agreements, which stipulated a temporary ceasefire and the start of a political dialogue.

7. On February 24, 2022, Russia launched a large-scale invasion of the territory of Ukraine. This has become the most global problem of international public law of the 21st century. Military actions on the territory of Ukraine are considered illegal and condemned by world states and international organizations. The war became the main topic for discussion at all world meetings with the aim of settling the situation and the crisis for the whole of Europe. The international community condemned the actions of the Russian authorities. A significant number of important documents were adopted. One of these was the UN General Assembly Resolution of March 2, 2022: "Aggression against Ukraine." This resolution included a number of demands on Russia and the international community as a

whole, the main UN documents condemning aggression were mentioned. The UN signed resolution A/RES/ES-11/2- in which it called on the Russian Federation to cease fire in Ukraine and settle the situation peacefully.

A declaration on the principles of international law regarding friendly relations and cooperation between states was adopted, in accordance with the Charter of the United Nations, the countries of the world are calling for military and humanitarian assistance to Ukraine.

A convention was signed in The Hague in 1907, which includes the basic rules of warfare. The states that signed the law are forced to resolve conflicts exclusively by peaceful means. The de jure convention obliged the warring parties to pay attention to the humanitarian principles of warfare. Russia has become a violator of the document. Also, the Convention on the Protection of the Civilian Population in Time of War dated August 12, 1949 is one of those norms ignored by the Russian army.

8. On September 23, 2022, in the temporarily occupied territories of the Donetsk, Luhansk, Kherson, and Zaporizhzhia regions, the Russian authorities began holding pseudo-referendums for the regions' accession to the Russian Federation. The results are falsified in favor of Russia. The Ministry of Foreign Affairs of Ukraine refused to accept the voting results. The EU stated that any elections in the occupied territories are not recognized by the European community. On September 30, a solemn ceremony of "accession" of the Donetsk, Luhansk, Kherson and Zaporizhzhia regions to the Russian Federation took place in the St. George's Hall of the Kremlin. During the "holiday speech", Putin offered Ukraine negotiations. Instead of agreeing to Putin's proposal, Zelensky signed an application to join NATO. International law does not recognize fictitious referendums, therefore annexation after them is not valid. The annexation of Ukrainian lands can only give the Kremlin new crimes before the international court.